Vol. IV

No. I

18th March, 1974.
(Monday)
27th Phalgun, 1895 S. E.

THE ANDHRA PRADESH
Legislative Assembly Debates
OFFICIAL REPORT

CONTENTS

		PAGES.
Presentation of the Budget for 1974-75 (Vote on Account)	..	1
Announcement :		
re : Resignation of Sri C. Jagannatha Rao as Deputy Speaker	..	22
Appendices.	..	23

PRINTED BY THE DIRECTOR OF PRINTING, GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
AT THE GOVERNMENT CENTRAL PRESS, HYDERABAD.
1975

THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Principal Officers

Speaker:

Sri P. RangaReddy

Panel of Chairmen:

1. Sri Kaza Ramanadham
2. Sri Baddam Yellareddy
3. Smt. D. Indira
4. Sri M. Yellappa

Secretary:

Sri A. Shanker Reddy,
B.A., LL.B.,

Assistant Secretaries:

1. Sri M. Ramanadha Sastry
2. Sri P. Ranga Rao
3. Sri E. Sadasiva Reddy
4. Sri V. K. Viswanath
5. Sri S. Purnananda Sastry
6. Sri K. Satyanarayana Rao
7. Sri R. N. Sarma

THE ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES
OFFICIAL REPORT

Fourteenth day of the Third Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Monday, the 18th March, 1974.

The House met at Eleven of the Clock

(Mr. Speaker in the Chair)

PRESENTATION OF ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1974-75, (VOTE ON ACCOUNT)

Mr. Speaker :—The Minister for Finance will now present the Annual Financial Statement (Budget) for 1974-75 (Vote on Account).

శ్రీ మూకల రామచంద్రా రెడ్డి :— అధ్యక్షా, 1974-75 సంవత్సరపు బడ్జెటును నివేదిస్తున్నాను. గౌరవసభ్యులకు తెలుసు. 1974 ఏప్రిల్‌లో శాసనసభకు జరుగనున్న బై - ఎలెక్షన్ల దృష్ట్యా శాసనసభ సమావేశం కొద్దిపాటి కాలం మాత్రమే ఉంటుంది. కాబట్టి 4 నెలల కాలంకోసం 'ఓట్-ఆన్-అకౌంట్' ను మాత్రమే కోరుతున్నాను. బడ్జెటును సవివరంగా పరిశీలించేందుకై ఈ ఏడాది మళ్ళీ మనం కలుసుకొనేదాకా, పరిపాలనకు అవసరమైన నిధులు ఈ విధంగా సమకూరుతై.

ప్రభుత్వం నిశ్చయించుకున్న లక్ష్యాలగురించి ప్రస్తావించి, భారీ అభివృద్ధి రంగాలలో వివిధ కార్యక్రమాల గురించి వివరించే ముందు, ప్రస్తుత ఆర్థిక వ్యవస్థయొక్క పూర్వాపరాల గురించి ముచ్చటించటం బావుంటుందనుకుంటాను. అలాగే వచ్చే ఏడాది పరిస్థితి గురించి, రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి దృష్ట్యా, 1972-73 సంవత్సరం చాలా ప్రతికూలమైన సంవత్సరం అని చెప్పాలి. వర్షాభావ పరిస్థితి తీవ్రంగా వుండటంవలన, రాష్ట్ర ఆదాయం బాగా క్షీణించింది. అయితే వాతావరణ పరిస్థితులు బాగుండటం మూలంగాను, 1973-74 లో సాధారణ స్థితి తిరిగి ఏర్పడటం మూలంగానూ, మళ్ళీ అనుకూల పరిస్థితి సమకూరింది. 1973 ఖరీఫ్ తరుణంలో ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి గరిష్ఠ స్థాయిని చేరింది. ఇంతవరకు సుమారు 57 లక్షల టన్నుల మేరకు ఉత్పత్తి పెరిగింది. శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం, వరంగల్ జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రత్యేక ప్రాంతాలను మినహాయిస్తే, రబీ పంట పరిస్థితి కూడా ఆశాజనకంగానే వుంది. ఈ ప్రస్తుత సంవత్సరంలో ఆహార ధాన్యాల ఉత్పత్తి ఇదివరలో ఎప్పుడూలేని 80 లక్షల టన్నులకు పైగా ఉంటుంది.

వ్యావసాయిక రంగంలో పరిస్థితి ఉత్సాహజనకంగా ఉన్నమాట నిజమేగాని పారిశ్రామిక రంగంలో మాత్రం అంతగాలేదు. పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచీ

సంఖ్య (ప్రాతిపదిక 1960–100) 1971-72 లో 308, 1972–73 లో 231 నుంచి 262 కు తగ్గిపోయింది. వ్యావసాయిక ఉత్పత్తిలో పెరుగుదలవలన కలిగిన మంచిని కాస్తా పారిశ్రామిక ఉత్పత్తిలో తరుగుదల నిరుపయోగం చేసింది. వ్యవసాయం ఆధారంగా వున్న పరిశ్రమలకు వ్యావసాయిక ముడి పదార్థాలు అందుబాటులో లేకపోవటం, ఈ ఏడాది విద్యుచ్ఛక్తి కొరత–ఉత్పత్తి క్షీణించటానికి ఇవి ప్రధానకారణాలు. ఏమైనప్పటికి 1973–74 లో రాష్ట్ర ఆదాయంలో పెరుగుదల (Provisional సూచనప్రాయంగా) 1972–73 లో కన్న 5.9 శాతం మాత్రమే.

ఆర్థిక పరిస్థితి గురించి మాట్లాడుతున్నప్పుడు, ఇటీవల ధరల పెరుగుదల గురించి ప్రస్తావించకుండా వుండలేను. ధరల నదుపులో పెట్టే ముఖ్య సాధనాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేతుల్లో లేవు. కాగా విపరీతంగా ధరలు పెరిగిపోవటమనేది దేశవ్యాప్తంగా, అంతేకాదు, ప్రపంచవ్యాప్తంగా జరుగుతున్న సంఘటన. మొత్తం దేశంతో పోలిస్తే మన రాష్ట్రంలో వినియోగదార్ల ధరల సూచీసంఖ్య తక్కువగానే వుంది. మొత్తం దేశపు సూచీసంఖ్య 1973 డిసెంబరులో 260 వుంటె, రాష్ట్రంలో 244 వుంది. అయితే యింత మాత్రాన మనం నిశ్చితంగా వుండవచ్చునని గాని, తృప్తిచెందవచ్చుననిగాని నేను అనట్లేదు. ఈ ధరల ధోరణిని అరికట్టేందుకై ప్రభుత్వం కొన్ని చర్యలను ప్రారంభించింది. వాటిని గురించి వివరిస్తాను ప్రజలకు ఉపయోగపడే పటిష్టమైన పంపిణీ విధానాన్ని నిర్వహించేందుకై మొదటిమెట్టుగా, ధాన్యాన్ని, బియ్యాన్ని సేకరించటానికి తీవ్రంగా ప్రయత్నించటం జరిగింది. ఇలా సేకరించటం వలన, రాష్ట్రానికి తగినంత నిల్వ చేకూరుతుంది. ఉత్పత్తిదార్ల, మిల్లర్ల లెవీ విధానం ప్రవేశపెట్టబడింది—సంవత్సరానికి 6 లక్షల టన్నులు లక్ష్యంగా. ఇందులో 5.10 లక్షల టన్నులు అప్పుడే సేకరించబడినై. అయితే కొరత స్థితి ఏర్పడి ధరలు పెరుగుతున్న తరుణంలో పంపిణీ విధానం కనుక అసమర్థంగా, మందకొడిగా వుంటే, ఈ అధికోత్పత్తి ప్రయోజనాలు వ్యర్థమై పోగలవు అని ప్రభుత్వానికి పూర్తిగా తెలుసు. అందుకనే అమలుజరపటం వగైరా విషయాలలో పంపిణీ యంత్రాంగాన్ని పటిష్టం చేయటం జరిగింది. 'కార్డు' పద్ధతిపై 'కంట్రోలు' వస్తువులను సరిగా పంపిణీ చేసేందుకుగాను, రాష్ట్రమంతటా 13,320 చౌకధర దుకాణాలను ఏర్పాటు చేయవలసిందిగా కలెక్టర్లకు ప్రభుత్వం అధికారమిచ్చింది. ఇందునిమిత్తం 1973 ఆం. ప్ర. షెడ్యూల్డు వస్తువుల (కార్డు పద్ధతిన పంపిణీని క్రమబద్ధం చేయటం) ఉత్తర్వును ప్రభుత్వం జారీచేసింది కూడా. సివిల్ సప్లైస్ శాఖ పూర్తిగా పటిష్టం చేయబడింది. ముఖ్యంగా అమలు జరిపే విభాగం. ఒకపోలీస్ సూపరింటెండెంట్ (నిఘా విభాగం) దీనికి అధికారిగా ఉంటాడు. రాష్ట్ర సరిహద్దులలోని చెక్‌పోస్టులు మరింత పటిష్టం చేయబడినై. సరుకులను దాచి వేయటం, బ్లాక్ మార్కెటు చేయటం వగైరా సంఘ వ్యతిరేక కార్యకలాపాలను అరికట్టటానికై వేలమంది ప్రజల ఇబ్బందులను కొద్దిమంది అవినీతిపరులు తమ స్వార్థానికై ఉపయోగించుకొనకుండా వుండేందుకై ఆంతరంగిక భద్రతాచట్టం క్రింద

వివిధ కంట్రోలు ఆర్డర్ల క్రింద తగు శాసన నిబంధనలను అమలు జరప వలసిందిగా కలెక్టర్లను, పోలీసు సూపరింటెండెంట్లను ప్రభుత్వం ఆదేశించింది.

అవసరాలకు, సప్లయికుమధ్యనున్న కొరత ఫలితంగా ధరలు హద్దూ పద్దూ లేకుండా పెరగటం మూలంగా వాటిల్లే సాంఘిక, ఆర్థిక దుష్ఫలితాలు నాకు తెలుసు. అయితే ఇందుకుగల కారణాలను దీర్ఘకాలిక ప్రయోజనాల దృష్ట్యా పరిశీలించి, తగుణ నివారణ చర్యలను తీసుకుంటే తప్ప, లేకపోతే పరిష్కారమార్గం మనకుదొరకదేమోనని నా అభిప్రాయం. ఆర్థిక వ్యవస్థ స్తంభించిపోవటానికి, ధరలు విజృంభించటానికి మూల కారణాలు—ముఖ్యంగా నాల్గవ ప్రణాళికా కాలంలో పెట్టుబడులు బాగా తక్కువగా వుండటం, తత్ఫలితంగా అభివృద్ధి ప్రమాణం సరిపడలేకపోవటమూను. కాబట్టి మన ఆర్థిక విధానాన్ని తిరగి తీర్చి దిద్దుకోవలసి వుంటుంది.—ఉత్పత్తికి దోహదపడే రీతిన పెట్టుబడులను పెంచాలి. సత్వర ఫలితాలను ఇవ్వటంతోపాటు, సాంఘిక న్యాయం వుండే పెరుగుదల అనే మన ప్రణాళిక మౌలిక లక్ష్య సాధనకు కూడా ఇది ఉపకరిస్తుంది.

అభివృద్ధిపై వ్యయం క్షీణించటానికి ప్రధాన కారణాలు—వరసగా వాటిల్లిన ప్రకృతి ప్రమాదాలు; రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు అప్పుల బాధ్యత పెరగటం. ఇందుకుతోడు రాష్ట్ర ప్రణాళికకు రావలసిన కేంద్ర సహాయం క్రమేపి తరిగిపోవటం. వీటన్నిటి ఉమ్మడి ఫలితమే రాష్ట్ర వనరులస్థాయి క్షీణించటం. ఈ రాష్ట్ర వనరులస్థాయిని విస్తృతంచేసే సందర్భంలో, ఆరవ ఆర్థిక సంఘపు సిఫార్సుల గురించి నేను ప్రస్తావించవలసి వుంటుంది.

ఆరవ ఆర్థిక సంఘం

ఆరవ ఆర్థికసంఘపు సిఫార్సులగురించి గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు కదా. వాటి సారాంశాన్ని గత సమావేశంలో నివేదించటం జరిగింది. ఈ సంఘానికి మనం చేసిన ఒక విజ్ఞప్తి—రాజ్యాంగపు 275 సూత్రంక్రింద సమకూరే సహాయక గ్రాంట్లను (గ్రాంట్స్-ఇన్-ఎయిడ్) సహాయపు residuary రీతిగా ఎంచకూడదని. మౌలికమైన సాంఘిక సౌకర్యాలు, నిర్వహణ కనీస స్థాయికన్న తక్కువగా వున్న వెనుకబడ్డ రాష్ట్రాలకు సహాయాన్ని సమకూర్చే దృక్పథం వుండాలి. నీటి పారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి రంగంలో ప్రధానంగానూ, మిగతారంగాల్లోనూ కేటాయించిన పూర్వపు పబ్లిక్ పెట్టుబడులు, నాల్గవ ప్రణాళికకు పూర్వం వుండే కేంద్ర సహాయ విధానం—వీటి ఉమ్మడి ఫలితంగా, రాష్ట్రం భారీ స్థాయిలో ఋణగ్రస్తం కావలసి వచ్చింది. ఆ విధంగా రాష్ట్రంలో పెరుగుదల శక్తి ఎంతగానో కుంటుపడిందని ఆర్థిక సంఘానికి నొక్కిచెప్పాం. అందుకని, ఋణభారాన్ని తగ్గించే ఒక పథకాన్ని సూచించాం—రాష్ట్ర ఋణ భారాన్ని తగ్గించటంతోపాటు, బహిరంగ మార్కెట్ ఋణాల సేకరణకు ఉపయోగపడే పబ్లిక్ పొదుపు మొత్తాలను రాష్ట్రంలోని వివిధ అభివృద్ధి

కార్యక్రమాలనుగాను వినియోగించేట్టుగా ఉపకరిస్తుంది ఈ పథకం. ఆరవ ఆర్థిక సంఘానికి ఈ రెండు విజ్ఞప్తులు ఆమోదయోగ్యమైనందుకు నా సంతోషాన్ని వెలిబుచ్చుతున్నాను. ఆరవ ఆర్థిక సంఘపు తీర్పును కేంద్ర ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. ఈ తీర్పు ప్రకారం, రాజ్యాంగపు 275 (1) వ సూత్రంక్రింద పన్నులు, సహాయక గ్రాంట్ల క్రింద లభించే ఆర్థిక వసతులను పూర్తిగా రాష్ట్రానికి పరటాయించటం జరుగుతుంది. ఇందుమూలంగా రూ. 776.01 కోట్లు లభించగలవు—అయిదవ ఆర్థిక సంఘపు తీర్పుక్రింద లభించిన మొత్తం రూ. 412.79 కోట్లు. ఇందుకదనంగా ఋణభారపు తగ్గింపు పథకంక్రింద, ఆర్థిక సంఘం 31-3-74 తేదీన వర్తించేట్టుగా కొరదలా ఋణాలన్నిటినీ లెక్కించి, చెల్లింపు నిబంధనలను సవరించాలని సిఫార్సు చేసింది. ఇందుమూలంగా రాష్ట్రానికి సమకూరే వెసులుబాటు అయిదవ ప్రణాళికా కాలంలో రూ. 191.20 కోట్లవరకు ఉంటుంది.

ఆర్థిక సంఘపు తీర్పు ఫలితంగా, వచ్చే సంవత్సరపు బడ్జెటులో కేటాయింపులు ఈ రంగాల్లో అధికం చేయబడినై—నీటిసాగు కార్యక్రమాలు, రోడ్లు, భవనాలు, ఆసుపత్రుల అవసరాల నిర్వహణ, నీటిసాగు పనుల నిర్వహణకై ఎకరానికి రూ. 6 ల చొప్పున కేటాయింపు చేయబడింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు అజ్మాయిషీలోవున్న రోడ్ల విషయంలో 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో పూర్తి కేటాయింపు చేయబడింది—ఆర్థిక సంఘం అనుసరించిన సూత్రం ప్రకారం, భవనాల నిర్వహణ కేటాయింపు కూడా అధికం చేయబడింది. ఆసుపత్రుల్లో మందులు, ఆహారం ఇతర అవసరాల విషయాల్లో ఇదివరలో అనుసరించిన పాత ప్రమాణాలను సవరించి, ఈ అంశాలకు 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో అదనంగా సుమారు రూ. 2.5 కోట్లను కేటాయించినందుకు గౌరవ సభ్యులు సంతోషిస్తారనుకుంటాను.

1974-75 వార్షిక ప్రణాళిక

అయిదవ పంచవర్ష ప్రణాళిక 1974-75 సంవత్సరంతో ప్రారంభము కానున్నది గదా. నాల్గవ ప్రణాళిక కాలం మన రాష్ట్రానికి సంబంధించినంత వరకు ఆర్థికంగా 'ఎక్కడ వేసిన గొంగళి అక్కడే' అన్న విధంగా ఉంది. ఇది దురదృష్టకరమైన పరిస్థితి అని యింతకుముందు ప్రస్తావించాను. ఇందుకు గల కారణాల్లో ఒకటి అవసరమైన మేరకు పెట్టుబడులను అధికంచేయలేక పోవటం అని కూడా సూచించాను. మన నాల్గవ ప్రణాళికా వ్యయ వినియోగములో పెరుగుదల మూడవ ప్రణాళికలో కన్న 19 శాతం మాత్రమే— మొత్తం రాష్ట్రాలన్నిటి పెరుగుదల 62 శాతం. కొన్ని రాష్ట్రాల విషయంలో పెరుగుదల ఎంత ఎక్కువగా వుందంటే, 117 శాతం వుంది. పూర్వంలో కొరదలాగ మిగిలి పోయిన కార్యక్రమాల బాధ్యతలు విస్తారంగా సంక్రమించినై—ముఖ్యంగా నీటి పారుదల, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాల్లో. పాత పెట్టుబడులు ఫలితాలివ్వాలంటేనూ, రాష్ట్రంలో ప్రధానమైన ఆర్థిక అంతర్ వ్యవస్థ (ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్) ను నిర్మించాలంటేనూ, ఈ కొరదలా కార్యక్రమాలను పూర్తి చేయకతప్పదు. ఇందుకోసము

కావలసిన కనీసపు కేటాయింపునకు గరిష్ఠ ప్రాధాన్యం చూపాలి. కాగా, రాష్ట్రంలో వెనుకబడ్డ ప్రాంతాల త్వరిత అభివృద్ధికి, దుర్బలవర్గాల అభివృద్ధికి సంబంధించిన సమస్యలపట్ల ఎక్కువ శ్రద్ధ చూపవలసివుంది. ఈ లక్ష్యాల సాధన కోసం కనీస అవసరాల కార్యక్రమం రూపొందించబడింది. మన అయిదవ పంచ వర్ష ప్రణాళికా ముసాయిదా ఈ లక్ష్యాల నుద్దేశించుకొని రూపొందించబడింది. ప్రణాళిక వ్యయం రూ. 1,277 కోట్లు అని భావించబడింది. ఈ ప్రతిపాదనల గురించి ప్రణాళికా సమితితో సంప్రదింపులు జరిగినై. మొత్తం వ్యయం రూ. 1,105 కోట్లు అని ప్రస్తుతానికి నిశ్చయించబడింది. జాతీయ అభివృద్ధి సమితి రాష్ట్రాలకు లభించే కేంద్ర సహాయాన్ని గురించి ఒక విధానాన్ని రూపొందించాక గాని, మన ప్రణాళిక తుది రూపం నిర్ణీతం కాజాలదు. ఏమైనా, ఇంతటి ప్రమాణం గల వ్యయానికి, రాష్ట్ర వనతులను కూడా ప్రణాళికా కాలంలో సమాయత్తం చేసుకోవలసివుంటుంది.

1974-75 వార్షిక ప్రణాళిక వ్యయం రూ. 136.94 కోట్లు వుంటుంది. ఇంతవరకు ప్రణాళికేతరంగా పరిగణింపబడిన అంశాలు కూడా కొన్ని ఇందులో చేర్చబడివుంటై కాబట్టి, రాష్ట్ర ప్రణాళిక రూ. 123.39 కోట్లుగా వుండగలదు— 1973-74 సవరించిన ప్రణాళిక మొత్తం రూ. 81.23 కోట్లు. రాష్ట్ర వనతుల్లో పెరుగుదలే ఈ అధికమైన కేటాయింపునకు కారణం. ఆర్థిక సంఘపు తీర్పు ఫలితంగానూ, అదనపు వనతులను సమీకరించుకొనటంవల్లనూ ఇది జరిగింది. రాష్ట్ర వనతులను అధికం చేసుకుంటుండగా, కేంద్ర సహాయం మాత్రం రూ. 53.15 కోట్లే. 1973-74 వార్షిక ప్రణాళికలో మొదట్లో అంగీకరించినదాని కన్న కూడా తక్కువే. అయిదవ ప్రణాళికను సరిగా ప్రారంభించాలంటే, అందుకు కేంద్ర సహాయాన్ని కొంతమేరకు అధికం చేయక తప్పదు.

నీటిసాగు, విద్యుచ్ఛక్తి రంగాల్లో కొరదలా కార్యక్రమాల దృష్ట్యా, మొత్తం వ్యయంలో 61 శాతాన్ని ఈ రెండు రంగాలకూ కేటాయించాం— నీటిసాగుకు 25 శాతం, విద్యుచ్ఛక్తికి 36 శాతం. వ్యవసాయం, అనుబంధ కార్యక్రమాల కేటాయింపు రూ. 11.50 కోట్లనుంచి రూ. 15.35 కోట్లకు పెంచబడింది. డి. పి. ఎ. పి.; యస్. యఫ్. డి. ఎ.; యమ్. యఫ్. ఎ. యల్. కార్యక్రమాల విషయంలో రాష్ట్రపు వాటాను భరించటానికిగాను ఒక కోటి రూపాయలు ప్రత్యేకముగా కేటాయించబడింది. ఇదికాక, అదనపు కేంద్ర సహాయం ఈ కార్యక్రమాలకు లభించగలదని అనుకుంటున్నాం. పరిశ్రమల కేటాయింపు ప్రస్తుత సంవత్సరపు రూ. 2.21 కోట్లనుంచి రెట్టింపునకు రూ. 4.4 కోట్లకు పెంచబడింది. అలాగే సాంఘిక సౌకర్యాలకు గాను కేటాయింపు రూ. 14.36 కోట్లనుంచి రూ. 20.48 కోట్లకు పెంచబడింది. ఈ మొత్తములో చేర్చిన అంశాలు—కనీస అవసరాల కార్యక్రమం క్రింద ప్రాథమిక విద్యకు గాను రూ. 185 లక్షలు; ప్రజారోగ్యం క్రింద రూ. 100 లక్షలు; హరిజనులు, గిరిజనులు, మిగతా వెనుక బడిన వర్గాల వారికి ఇళ్ళ స్థలాల సంపాదనకుగాను రూ. 150 లక్షలు. ప్రణాళికలోని కేటాయింపులను పరిశీలించేప్పుడు, ప్రస్తుత సంవత్సరాంతంలో చాలా సందర్భాల్లో నిర్దిష్టమైన ఖర్చుకు తగు కేటాయింపులు చేయబడి, 1974-75 లో ఇప్పుడు చేసిన కేటాయింపులు క్రొత్త పథకాలకు కూడా

పూర్తిగా వర్తిస్తాయి. ఇప్పుడు నేను రాష్ట్ర ప్రణాళికలో సంగ్రహంగా సూచించిన కేటాయింపులకు అదనంగా, కేంద్రం ప్రతిపాదించే పథకాలకయి దాదాపు రూ. 16 కోట్లను సమకూర్చాం.

రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి దృష్ట్యా, రాష్ట్ర ప్రణాళికలో పెట్టుబడులు పెరగడం ఎంత అవసరమో, అంత అవసరం కేంద్ర రంగం నుంచి, ఆర్థిక సంస్థల నుంచి పెట్టుబడులను సంపాదించుకోగలగటం. రాష్ట్ర ప్రణాళికలో పెట్టుబడుల్లో చాలా భాగం ఆర్థిక అంతర్ వ్యవస్థ ఏర్పాటుకు వినియుక్తం అవుతాయి కాబట్టి అదే సహాయంతో ఆర్థిక సంస్థల నుంచి, కేంద్ర రంగం నుంచి, ప్రైవేటు రంగం నుంచి పెట్టుబడులను భారీ స్థాయిలో మనవైపు ఆకర్షించుకుంటేగాని, ఈ పెట్టుబడుల పూర్తి ఫలితాలను, ప్రయోజనాలను మనం పొందలేం. ప్రాంతీయ అసమానతలను తొలగించటంలో, ఈ రంగాలకు ముఖ్యపాత్ర వుంది. ఈ విషయమై ఇకనుంచి ఎప్పటికప్పుడు సమీక్ష చేయాలని అనుకుంటున్నాం. ఇందుకు మొదటి మెట్టుగా, రాష్ట్ర శాసనసభ్యులతో, పార్లమెంటు సభ్యులతో, ఆర్థిక సంస్థల ప్రతినిధులతో, తదితరులతో హైదరాబాదులో 14-2-74 న ఒక సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది. ఈ సమావేశం ఫలితంగానూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి, వివిధ ఆర్థిక (వ్యాపారపు బ్యాంకులతో సహా) సంస్థలకు మధ్య తగు సమన్వయాన్ని సమకూర్చటానికి, తక్కువ కాలపు, దీర్ఘకాలపు పరపతిని జతపరచటానికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆర్థిక, ప్రణాళిక శాఖలో ఇన్‌స్టిట్యూషనల్ ఫైనాన్స్ సెల్‌ను ఏర్పాటు చేసింది. వ్యావసాయిక, పారిశ్రామిక పరపతి సమస్యలను ఇంకెక్కువ విపులంగా పరిశీలించేందుకై ఒక ప్రత్యేక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని కూడా అనుకుంటున్నాం.

మన ప్రణాళికా పథకాల పూర్తి ప్రయోజనాలు ప్రజలకు లభించాలంటే, అమలు జరిపే సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచటం ఎంతో అవసరం. మామూలు పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని కూడా మెరుగుపరచవలసిన అవసరం ఉంది. ఎందుకంటె, రివిన్యూ వసూళ్ళ బకాయిల వసూళ్ళ విషయంలో, ఇంకెక్కువ శ్రద్ధ, అభివృద్ధి రంగానికి చెందని ఇతర వ్యయంలో పొదుపు—ఇవి పరిపాలనా యంత్రాంగాన్ని చక్కబరచటంవలన సిద్ధించి, తద్వారా ప్రణాళికకు ఇంకెక్కువ వసతులు సమకూరగలవు. 1974 మార్చి 1 వ తేదీ నుంచి 3 వ తేదీవరకు ఇటీవల జరిగిన జిల్లా కలెక్టర్ల సమావేశంలో ఈ విషయాలన్నీ చర్చించబడినై. తత్ఫలితంగా నిర్దేశించిన నిర్ణయాల విషయంలో అనుసరణ కార్యక్రమాన్ని త్వరితంగా చేపట్టాలని ప్రభుత్వం తీవ్రంగా అభిలషిస్తోంది.

రాష్ట్రంలో ప్రణాళికా బద్ధ అభివృద్ధి గురించి మాట్లాడే సందర్భంలో, రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రణాళికా వ్యవస్థలు చేసిన మార్పులను గురించి ప్రస్తావించటానికి ఇది తగిన అవకాశం అనుకుంటాను. ఆరు అంశాల సూత్రాన్ని అనుసరించి, రాష్ట్ర స్థాయిలో ప్రణాళిక సంస్థ, వివిధ ప్రాంతాలకు ప్రణాళిక, అభివృద్ధి సంఘాలు ఏర్పాటు చేయటం గౌరవసభ్యులకు తెలుసు, ఈ సంస్థలను ఎదుర్కొనే తక్షణ సమస్యలలో ఒకటి—వెనుకబడ్డ ప్రాంతాల సమస్యలను ఖచ్చితంగా నిర్ధేశించటం, అట్టి ప్రాంతాల సత్వర అభివృద్ధికి పథకాలను రూపొందించటం.

ఇందుకు రాష్ట్ర ప్రణాళికలో కొన్ని నిధులను కేటాయించినంత మాత్రాన చాలదు. చెప్పుకోతగ్గ అదనపు నిధులను కూడా సమకూర్చాలి. ఆరు అంశాల సూత్రంలో భావించబడినట్లు, అట్టి అదనపు సహాయం కేంద్రం నుంచి త్వరలో లభిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. కొన్ని భారీ అభివృద్ధి రంగాల కార్యక్రమాల గురించి నేను ఇప్పుడు క్లుప్తంగా సమీక్షిస్తాను.

వ్యవసాయం, అనుబంధ కార్యక్రమాలు

వ్యవసాయం

వ్యవసాయ రంగంలో మన మౌలిక లక్ష్యంలో మార్పు లేదు. ఆహారపు పంటల విషయంలో వైవిధ్యం తీసుకొని రావటం, ఎక్కువ విలువగల వ్యాపారపు పంటల విషయంలో ప్రోత్సాహమివ్వటం.

వ్యావసాయిక ఉత్పత్తిని అభివృద్ధి పరచే మన వ్యూహంలో ఒక భాగంగా, ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే రకాల కార్యక్రమాలకు తగు ప్రాముఖ్యాన్ని చూపుతున్నాం. కొద్ది సంవత్సరాల క్రితం ప్రారంభించబడిన ఈ కార్యక్రమం చురుగ్గా కొనసాగుతూ వుండటం మనం సంతోషించవలసిన విషయం. ఈ రకాల ప్రభావం ఆహారపు పంటలపై ముఖ్యంగా వరి ధాన్యాలపై బాగా వుంది. 1972-73 సం.లో ఈ ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే రకాల క్రింద భూమి 6 లక్షల హెక్టార్లకు తక్కువగా ఉండేది. కాని 1973 ఖరీఫ్‌లో 13.6 హెక్టార్లకు పెరిగింది. 1973-74 రబీలో మరొక 5 లక్షల హెక్టార్లు అధికోత్పత్తి శక్తి ద్వారా 1973 ఖరీఫ్‌లో ఆహార ధాన్యాల అధికోత్పత్తి విస్తారంగా సాధ్యమయిందంటే అందులో ఆశ్చర్య పడవలసిందేమీ లేదు. ఈ రకాల క్రింద పంటలను 1974-75 లో 22.14 లక్షల హెక్టార్లకు విస్తరించాలని పథకాలు వేయబడినై.

వ్యాపార పంటల విషయంలో, వర్షపాతం నిశ్చయంగా వున్న ప్రాంతాల పట్ల, నీటిపాగు ప్రాంతాల పట్ల, ముఖ్యంగా రబీ తరుణంలో, శ్రద్ధను కేంద్రీకరించాలనేది మన వ్యూహం. వేరుశనగ, ఆముదం, ప్రొద్దుతిరుగుడు పువ్వు, నూనె గింజలు—వీటి గరిష్ఠ ఉత్పత్తిని సాధించే పథకాలను జయప్రదంగా అనుభ జరపడంవలన, 1973-74 లోఅదనపు ఉత్పత్తి అంచనా సుమారు 46,000 టన్నులు ఉంటుంది. 1974-75 లో ఇది ఇంకా 1.5 లక్షరమేరకు అధికం చేయబడుతుంది. ప్రత్తి, పంచదార పంటల విషయంలో కూడా ఎంతో అభివృద్ధి జరిగింది, ప్రస్తుత సంవత్సరం చెప్పుకోతగిన విషయం ఏమిటంటే, యమ్. సి. యు-5 ప్రత్తి రకాన్ని త్వరితంగా అభివృద్ధి పరచటం. గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాల్లో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద సుమారు 2.25 లక్షల ఎకరాల్లో అదనంగా నిడివిగల ప్రత్తి రకాన్ని వేయటం జరిగింది. ఈ ప్రాంతాన్ని మరొక 5 లక్షల మేరకు విస్తృతం చేయాలని ఉద్దేశ్యం. చెరకు అభివృద్ధి పథకం క్రింద, వచ్చే ఏడాది, అదనంగా 6 లక్షల టన్నుల ఉత్పత్తి శక్తిని సమకూర్చటానికి తగు కార్యక్రమాలు రూపొందించ బడినై.

వ్యావసాయిక ఉత్పత్తి గురించి మాట్లాడే సందర్భంలో, వచ్చే ఏడాది ఎరువుల విషయంలో తీవ్రంగా ఏర్పడే కొరత గురించి ప్రస్తావించవలసివుంటుంది. నూనె సమస్య ఫలితంగా ఎరువుల దిగుమతి విషయమై ఏర్పడ్డ అనిశ్చయ పరిస్థితి, ఉత్పత్తి శక్తిని వినియోగించుకొనటంలో దేశంలోని ఎరువుల సంస్థలు ఎదుర్కొంటున్న కష్టాలు-వీటి ఫలితంగా ఎరువుల కొరత ఏర్పడిందని నాకు తెలుసు. ఎక్కువ దిగుబడినిచ్చే రకాల క్రింద, ఇతర కార్యక్రమాల క్రింద 1973-74 లో మన వినియోగ శక్తిని ఆధారం చేసుకొని, ఎరువులను గరిష్ఠ స్థాయిలో ఉపయోగించగల మన సామర్థ్యంబట్టి 1974-75 లో ఎరువుల కేటాయింపులు జరగాలని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరాం. అవసరంవున్న రైతులకు సక్రమంగా సరఫరా అయ్యే పంపిణీ విధానాన్ని పటిష్ఠంగా రూపొందించటం వెంటనే చేయవలసినపని. కాగా, సరైన పరిష్కారమార్గం ఏమిటంటే, ఉన్న ఎరువులనుంచి సాధ్యమైనంత ఎక్కువ దిగుబడిని పొందేవిధంగా వ్యావసాయిక ఉత్పత్తి వ్యూహాన్ని తీర్చిదిద్దుకోవాలి. ఎరువుల పంపిణీ విషయం గురించి పరిశీలించేందుకు మంత్రిమండలి ఉపసంఘం ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడినట్లు గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. ఈ సంఘపు సిఫార్సుల ననుసరించి తగిన సరైన విధానాన్ని రూపొందించటానికి తగు చర్య తీసుకొనబడుతుంది. మన వ్యావసాయిక వ్యూహంలో మార్పుకు అవసరమైన అంశాలు — మేలురకం విధానాలను అవలంభించటం, పచ్చి ఎరువులాంటి స్థానికంగా లభించే వసతులను ఇంకెక్కువగా సద్వినియోగం చేసుకొనటం, మేలురకం విత్తనాలు, నీటిసాగు క్రింద వుండే ప్రాంతాన్ని త్వరితంగా అధికం చేయటం. నీటిసాగు వసతిని గరిష్ఠ స్థాయిన వినియోగపరచేందుకై రూ. 175 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది—'కమాండ్' ప్రాంతపు అభివృద్ధికి కనీస వ్యవధిలో గరిష్ఠ ఉత్పత్తిని సాధించేందుకు; సమీకృత ప్రాంత అభివృద్ధి దృక్పథాన్ని అనుసరించటం ఇందుకు అవసరం.

పాడి అభివృద్ధి :

పాడిపరిశ్రమకు ప్రాధాన్యం చూపబడుతూనేవుంది. కేవలం పాల సప్లయిను అధికం చేయటంకోసమే కాదు. చిన్నరకం, సన్నకారు రైతుల ఆర్థిక పరిస్థితిపై దీని ప్రభావం ఎంతగానో వుంటుంది. ఎందుకంటె పనిపాటల అవకాశాలు ఎక్కువవుతై. ఆ విధంగా వారి ఆదాయాలు పెరగగలవు. ప్రస్తుత సంవత్సరం చెప్పుకోదగిన విషయాలు - విశాఖపట్నంవద్ద సహకార రంగంలో నవీన పాడి కేంద్రపు మంజూరు; ఇందుకు ఖర్చు అంచనా సుమారు రూ. 68 లక్షలు. భారత పాడిసంస్థ సహకారంలో సంగం జాగర్లమూడివద్ద ఫీడర్ బేలన్సింగ్ పాడి కేంద్రం మంజూరు చేయబడింది—ఖర్చు అంచనా రూ. 168 లక్షలు. కృష్ణ, గుంటూరు, ఒంగోలు ప్రాంతాల్లో పాడికంతకూ ఈ కేంద్రం ఉపకరిస్తుంది.

పాడిపరిశ్రమ రంగంలో మరొక ముఖ్య ఘట్టం - ఆంధ్రప్రదేశ్ పాడి అభివృద్ధి సంస్థను నెలకొల్పటం. ఈ సంస్థ రాష్ట్రంలోని పెద్ద పాడి కేంద్రాలను నిర్వహిస్తుంది. వచ్చే ఏడాది ఖమ్మం, తాడేపల్లి గూడెములవద్ద కొత్త పాడి

కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని అనుకుంటున్నాం. నల్గొండ, మల్లేపల్లివద్ద, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో మరొకటి క్రొత్త శీతలకేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని కూడా వుంది. కర్నూలు జిల్లాలో రెండు 'కూలింగ్' కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలని ఉద్దేశ్యం. వెనుకబడ్డ రాయలసీమ ప్రాంతంలో పాలపొడి కర్మాగారం ఒకటి ఏర్పాటు కావచ్చు. సరైన తిండికి నోచుకోని ప్రజల ఆహారపుష్టి స్థాయిని మెరుగుపరచేందుకై తీసుకుంటున్న చర్యల్లో భాగంగా, హైదరాబాదు కేంద్ర పాడి క్షేత్రంలో ఒక మిల్క్టోన్ కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని వుంది. వేరుశెనగ ఆధారంగా వుండే టోన్ పాల ఉత్పత్తికి, పంపిణీకి ఇది ఉద్దేశించబడింది. రోజుకు సుమారు 3,000 లీటర్ల పాలు తయారు కావచ్చు.

మత్స్య పరిశ్రమ :

కోస్తాతీరం సుదీర్ఘంగా ఉండటంవలన, సముద్రంలో చేపలుపట్టే అవకాశాలు బాగా ఉన్నాయి. ప్రజల్లో దుర్బల వర్గాలకు చెందిన బెస్తవారి ఆర్థిక పరిస్థితులను అభివృద్ధి పరచటానికికూడా మత్స్య పరిశ్రమ ఉపకరిస్తుంది. ఆర్థిక సహాయం చేసే వివిధ సంస్థలనుంచి పరపతినిపొంది, ఈ పరిశ్రమలో పెట్టుబడి పెట్టటంకోసం, మత్స్యసంస్థ నొకదానిని ఏర్పాటుచేయటానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. తొలిపనులు చురుగ్గాసాగుతున్నాయి. ఈ సంస్థమూలంగా ఈ ముఖ్య పరిశ్రమలో ఇంకెక్కువ మొత్తాల పెట్టుబడి లభిస్తుంది. బెస్తవారికి ఇంకెక్కువగా ఆర్థికంగా ఉపయోగం లభిస్తుంది—యంత్రాల పడవలు, నిలవసదుపాయాలు, మంచి ధరలు, మార్కెట్లు వగైరా సమకూరుతాయి.

పరిశ్రమలు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రధానంగా వ్యావసాయిక రాష్ట్రం కాబట్టి రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థలో వైవిధ్యానికి కావలసిన అవకాశం లేకుండా వుంది. వైవిధ్యం వున్నప్పుడే అభివృద్ధి వేగంగానూ వుంటుంది. సమపాళ్ళలో వుంటుంది. తగిన ఉద్యోగావకాశాలూ వుంటై —ముఖ్యంగా విద్యావంతులకు. అందుకనే పారిశ్రామికీకరణను, ముఖ్యంగా వెనుకబడ్డప్రాంతాల్లో త్వరితం చేయటానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం తీవ్రంగా కృషి చేస్తోంది.

రాష్ట్రంలో పరిశ్రమల వ్యాప్తికి రెండు ముఖ్య విషయాలు అడ్డు పడుతున్నాయి—(1) ఉత్సాహవంతులకు తగినంత ప్రోద్బలం లేకపోవటం; (2) ఆర్థిక అంతర్ వ్యవస్థ తగినంతగా లేకపోవటం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సూచనపై, కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో వివిధ ప్రాంతాలను పారిశ్రామికంగా వెనుకబడ్డట్టు ప్రకటించింది. ఈ ప్రాంతాల్లో పరిశ్రమలకు పెట్టుబడిలో 15 శాతం కేంద్రం నుంచి విరాళం లభిస్తుంది. కాగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఇండస్ట్రియల్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కార్పొరేషన్‌ను ఏర్పాటు చేసింది—రాష్ట్రంలో, ముఖ్యంగా వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లో పారిశ్రామిక ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ సౌకర్యాలను అభివృద్ధి పరచే నిర్దిష్ట లక్ష్యంతో ఈ సంస్థ ఏర్పాటు చేయబడింది. రాష్ట్రంలో

పారిశ్రామికీకరణను త్వరితం చేయటానికి ఈ రెండూ దోహదపడగలవని నా విశ్వాసం. జిల్లా, రాష్ట్ర స్థాయిలో సమన్వయ సంఘాలను ఏర్పాటు చేయటానికికూడా ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది — ఉత్సాహశీలురు ఒక ఆఫీసునుంచి మరొక ఆఫీసుకూ తిరుగుతూ వుండకుండా, వారికి తోడ్పడి క్రొత్త పరిశ్రమలకు తగు సౌకర్యాలను సమకూర్చటానికి, అవసరమైతే వివిధ అంశాలను పూర్తి చేయటానికి ఈ సంఘాలు తోడ్పడుతాయి.

రాష్ట్రంలోని రెండు ప్రాంతాల్లో ఇప్పుడున్న రెండు పారిశ్రామిక సహాయ చట్టాలస్థానే రాష్ట్రమంతటికీ ఒకే సమగ్రచట్టాన్ని రూపొందించాలని ప్రభుత్వం అనుకుంటోంది.

గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు — తెలంగాణా ప్రాంతంలో పరిశ్రమల అభివృద్ధికి గాను ఉపయోగపడేందుకై ఒక పారిశ్రామిక ట్రస్ట్ నిధి పూర్వ హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఏర్పాటు చేయబడింది. ఈ నిధియొక్క రొక్కపు నిల్వలోంచి రూ. 85 లక్షల మొత్తం తెలంగాణాలో పరిశ్రమల అభివృద్ధికి 1974–75లో ప్రత్యేకంగా కేటాయించబడింది — మామూలు ప్రణాళిక కేటాయింపులకుఅదనంగా.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరిశ్రమల ప్రోత్సాహం కోసం ఏర్పాటుచేసిన సంస్థలు — ముఖ్యంగా ఎ.పి.ఐ.డి.సి; ఎ.పి యస్.యస్.ఐ.డి.సి. ఎ.పి.యస్.యఫ్.సి. మంచి పని చేస్తున్నాయి. ఎ.పి.ఐ.డి.సి. సంయుక్త రంగంలో చేపట్టిన మినీ స్టీల్ ప్లాంట్ (క్రొత్తగూడెం), ఫ్లైవుడ్ ఫాక్టరీ రంపచోడవరం-తూర్పు గోదావరి జిల్లా (ఏజన్సీ ప్రాంతం) ఇటీవలనే ప్రారంభించబడటం గౌరవసభ్యులకు తెలుసు గదా.

మన రాష్ట్రంలో ఎన్నిటిని నెలకొల్పటానికి వీలుందో అన్ని కేంద్ర ప్రాజెక్టులకోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కృషి చేస్తోంది. వైజాగ్ స్టీల్ ప్లాంట్ కోసం భూమి సంపాదన కార్యక్రమం తృప్తికరంగా కొనసాగుతుంది. సివిల్ నిర్మాణ కార్యక్రమం 1974-75 లో ప్రారంభం కావచ్చు. స్థానికులకు పనిపాటలు లభిస్తాయి. కాకినాడలో ఫెర్టిలైజర్ ప్లాంట్‌కు, అనంతపురం జిల్లా తాడిపత్రిలో సిమెంటు ఫాక్టరీకి, ప్రైవేటు రంగానికి ఇంటెంట్ లెటర్స్‌ను కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసింది. సిమెంట్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా పబ్లిక్ రంగం క్రింద ఐదవ ప్రణాళికాకాలంలో తాండూరు, ఆదిలాబాద్, ఎర్రగుంట్ల వద్ద సిమెంట్ ప్లాంట్లను నెలకొల్పుతోంది. ఈ ప్రాజెక్టు లన్నిటి పని 1974–75లో ప్రారంభం కావచ్చునని అనుకుంటున్నాం.

దేశంలో విద్యుచ్ఛక్తికొరత తీవ్రంగా ఏర్పడిన ఫలితంగా, బొగ్గు ఉత్పత్తిని తక్షణం అధికం చేయటం జాతీయ అవసరంగా పరిణమించింది. ఇందుకని సింగరేణి బొగ్గుగనుల విస్తరణ కార్యక్రమాన్ని అయిదవ ప్రణాళికా కాలంలో చేపట్టాలని ఉద్దేశించబడింది — ఖర్చు అంచనా రూ. 60 కోట్లు. ఇప్పటికి 5 మిలియన్ల టన్నుల ఉత్పత్తి అయిదవ ప్రణాళిక ముగింపు నాటికి 12 మిలియన్ల టన్నులకు పెరిగింది. సింగరేణి బొగ్గు గనుల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పెట్టుబడికిగాను, వచ్చే ఏడాది ఒక కోటి రూపాయల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ విస్తరణ కార్యక్రమం ఫలితంగా అదనంగా 85,000 మందికి ఉద్యోగావకాశాలు లభించగలవు.

చేనేత పరిశ్రమ

చేనేత పనివారల సమస్యలపట్ల ప్రభుత్వం ప్రత్యేక శ్రద్ధను చూపుతోంది. వీరి స్థితిగతులను మెరుగుపరచేందుకై ఖచ్చితమైన ప్రతిపాదనలను రూపొందించేందుకు గాను, అధికారులతోనూ, చేనేత పరిశ్రమ ప్రతినిధులతోనూ ఒక ప్రత్యేక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేయటానికై ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. చేనేత వస్త్రాలపై ముదరాకు సంబంధించిన అన్ని నిజమైన అభ్యర్థనల పరిష్కారానికిగాను తగిన నిధులను 1974 మార్చి ఆఖరువరకూ సమకూర్చటానికికూడా ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. సహకార, ప్రైవేటు రంగాలనుంచి చేనేతరంగానికి నూలును సరసధరలకు సప్లైచేసే పథకానికై ఉద్దేశించిన ప్రతిపాదనలను ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది. 12,400 పవర్ మగ్గాల కోటా పూర్తిగా వినియోగమయేందుకుగాను ఈ మగ్గాలను ప్రైవేటురంగానికి కేటాయించటాన్ని మంజూరుచేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీచేయబడినై. రాష్ట్రంలో ఒక్కొక్కదానికి 25,000 కదుళ్లుండే నాలుగు సహకార నూలుమిల్లులను నెలకొల్పటానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం లైసెన్సులనిచ్చిందన్న సంతోషవార్తను గౌరవ సభ్యులకు తెలియజేస్తున్నాను.

నీటిపారుదల

మన రాష్ట్రాభివృద్ధిని ఉద్దేశించే ఎలాంటి వ్యూహంలోనైనా, నీటి సాగుకు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉండితీరుతుంది—వ్యవసాయక ఉత్పత్తిపై దానికున్న ప్రభావందృష్ట్యా. పూర్తికాకుండా కొరవడలాగ వుండిపోయిన నీటిసాగు ప్రాజెక్టులను త్వరితంగా పూర్తిచేయవలసిన ఆవశ్యకత, అలాగే ఇప్పుడున్న నీటిసాగు సౌకర్యాలను పూర్తిగా వినియోగం చేసుకోవలసిన అవశ్యకత ఎక్కువైంది—ఎరువుల కొరత దృష్ట్యా, నీటిసాగు పద్దుక్రింద — వరద నివారణ, మురుగుపారుదల కాకుండా—కేటాయింపు రూ. 27.50 కోట్లకు పెంచబడింది—1973-74 సవరించిన అంచనాలో కేటాయింపు రూ. 15.39 కోట్లు మాత్రమే. నాగార్జునసాగర్, పోచంపాడ్, తుంగభద్ర ఎగువకాలవ, వంశధారలాంటి అసంపూర్ణ భారీ ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయటం ప్రణాళికలోని అసంపూర్ణ మధ్యరకం ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయటం; ప్రాంతీయ అసమానతలను సరిచేసేందుకై వెనుకబడిన ప్రాంతాల్లోనూ, సదా వర్షాభావానికి లోనైన ప్రాంతాల్లోనూ కొన్ని నిర్దిష్ట మధ్యరకం ప్రాజెక్టులను అమలుజరపటం—ఈ రంగపు వ్యూహంలోని ముఖ్యాంశాలు ఇవి.

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు విషయంలో, 1974-75 ప్రణాళిక కేటాయింపు రూ. 5 కోట్లు. ఇదికాక, ప్రణాళికా సమితి ప్రణాళికలో కాకుండా రూ. 10 కోట్ల కేంద్ర సహాయాన్ని అదనంగా సమకూర్చటానికి అంగీకరించింది — 1975 జూన్ నాటికి అదనంగా 61,200 ల హెక్టార్లకు నీటిసాగు లభిస్తుంది.

పోచంపాడు ప్రాజెక్టు పనికూడా వేగంగా కొనసాగుతోంది. 42/4 మైలు దాకా పెద్ద కాలవ త్రవ్వకం పూర్తిఅయింది. 53,500 ఎకరాల భూమికి నీటిసాగు వసరు ఏర్పడింది. రాష్ట్రప్రభుత్వ సంస్థ అయిన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర నిర్మాణ వ్యవస్థకు కాలవ లైనింగ్ పని అప్పగించబడింది. పనులు అమలుజరుగుతున్నాయి.

పెద్ద కాలవ, పంటకాల్వల త్రవ్వకపు పనులుకూడా జరుగుతున్నాయి. 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో రూ. 14 కోట్లు కేటాయించబడినై. ప్రపంచ బ్యాంక్ కార్య క్రమం క్రింద కావలసిన కేటాయింపు ఇది. 1975 జులై నాటికి 1.5 లక్షల ఎకరాలకు నీటిసాగు వసరు లభిస్తుంది.

గోదావరి బ్యారేజి వ్యయపు కేటాయింపుకూడా హెచ్చు చేయబడుతోంది. ప్రస్తుతం Ralli Arm పై పని జరుగుతోంది. 1973-74 ఆఖరుకు రూ. 342.67 లక్షల మొత్తం ఖర్చు అయివుంటుంది. వచ్చే ఏడాది కేటాయింపు రూ. 210 లక్షలు.

వచ్చే ఏడాది తుంగభద్ర ఎగువకాలువ రెండవ దశక్రింద పనులకుగాను రూ. 240 లక్షలు కేటాయించబడినై. గుంటకల్ బ్రాంచ్ కాలువను పూర్తిచేసే కార్యక్రమం రూపొందించబడింది. మైలవరం ఆనకట్ట ఎగువ కాలువను, కె. సి. కాలువను వెడల్పుచేసే పని వచ్చే ఏడాదికూడా కొనసాగింపబడుతుంది. గుంటకల్ బ్రాంచ్ కాలవ క్రింద అదనంగా 17,000 ఎకరాలకు నీటిసాగు వసరు లభించవచ్చు.

పూర్తికాని భారీ ప్రాజెక్టులలో వంశధార ప్రాజెక్టు ఒకటి. దీని బ్యారేజి నిర్మాణంపై జరిగే ఖర్చు రూ. 80 లక్షలు వుంటుంది. సాధ్యమైనంత తక్కువ కాలంలో పూర్తి ప్రయోజనాలను పొందే దృష్టితో ఈ ప్రాజెక్టు దశలను పునః పరి శీలించటానికి ప్రణాళికాసమితి అంగీకరించింది. ఈవిషయమై ఒక నివేదిక సమితికి సమర్పించబడింది.

నిజాంసాగరు ప్రాజెక్టు మరమ్మతులకుగాను. రూ. 60 లక్షలు కేటాయించ బడినై. సుమారు 6 టి.యం.సి. నీరును తిరిగి నిలువ చేసుకోగలిగేందుకు వీలుగా జలాశయశక్తిని కొంతవరకు భర్తీ చేయాలని ఉద్దేశించబడింది. ఇందుమూలంగా ఇప్పటి ఆయకట్టుకు భద్రత చేకూరుటయే కాక, ఇప్పటికి అభివృద్ధి చెందని 35,000 ఎకరాలకు కూడా ప్రయోజనం లభిస్తుంది. స్పిల్ వే గేట్ల ఎత్తును పెంచేపని కూడా ప్రారంభించబడింది. ఈ పని వచ్చే ఏడాదిలో పూర్తి కావచ్చు.

పని సాగుతున్న మధ్యరకం పథకాల పనిని త్వరితం చేసేందుకై, రూ. 280 లక్షలు కేటాయించబడినై. ఈ కేటాయింపులో హెచ్చు భాగం తాండవ జలాశయం, ఒట్టిగడ్డ, గాజులదిన్నె, స్వర్ణ, ఊకచెట్టి వాగు ప్రాజెక్టులపై ఖర్చు అవుతుంది. వీటి ప్రయోజనం ప్రణాళిక కాలంలోనే లభించగలదు.

చిన్నతరహా నీటిసాగు పథకాల క్రింద కేటాయింపు రూ. 210 లక్షలు. వచ్చే ఏడాది తక్షణ ప్రయోజనాన్ని యిచ్చే కొరదలా పనులను కొనసాగించటానికి ఈ మొత్తం వినియోగింపబడుతుంది. ఈ కేటాయింపు ఫలితంగా, అదనంగా 38,000 ఎకరాలకు 1974-75 లో నీటిసాగు వసతూరుతుంది. 24,000 ఎకరాలకు నీటి సప్లయి స్థిరపడుతుంది. 1974 జూన్ నాటికి పూర్తి ఆయ్యే చిన్నతరహా నీటిసాగు పనులను 1975 మొదటి మూడు నెలలలో 'ప్రాధాన్యత' ప్రాతిపదికపై చేపట్టాలని కూడా ఉద్దేశించబడింది.

విద్యుచ్ఛక్తి

ప్రస్తుత సంవత్సరం విద్యుచ్ఛక్తి పరిస్థితి తీవ్రంగా దిగనాసిల్లటం మూలంగా, ఉన్న యూనిట్ల శక్తిని అభివృద్ధిపరచటం, అదనపు ఉత్పాదక శక్తిని సృజించటం తక్షణ అవసరాలని గుర్తించబడింది. శక్తి ఉత్పాదనలో కలిగిన తరుగుదల ప్రభావం ఉత్పత్తిపై ముఖ్యంగా పారిశ్రామిక ఉత్పత్తిపై ప్రతికూలంగా పడింది. 1973-74 లో ఋతుపవనాల వైఫల్యం, తత్ఫలితంగా హైడ్రో-జనరేషన్ తరుగుదల విద్యుచ్ఛక్తి సమస్యను మరింత జటిలంచేసినై. పరిశ్రమకు, వ్యవసాయానికి రెండింటికి అవసరమైన ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్‌లో ముఖ్యాంశం విద్యుచ్ఛక్తి మనందరకూ తెలుసు. రాష్ట్ర అభ్యుదయానికి, ఆర్థిక వ్యవస్థలో వైవిధ్యానికి విదుచ్ఛక్తి అభివృద్ధి అవసరం కదా. అందుకని వచ్చే ఏడాది విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదనకు అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడుతోంది.

1973-74 లో సవరించిన అంచనాలోని రూ. 34.16 కోట్ల నుంచి వచ్చే ఏడాదిలో రూ. 46.50 కోట్లకు విద్యుచ్ఛక్తి కేటాయింపు పెంచబడిందని గౌరవ సభ్యులు గుర్తించి ఉంటారు. దిగువసీలేరు, 3 వ దశ కొత్తగూడెం లాంటి on-going, ప్రాజెక్టులను త్వరితంగా పూర్తి చేయటానికి అత్యంత ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. ఈ రెండు ప్రాజెక్టులకు ప్రణాళికలో ఒక్కొక్క దానికని ఉద్దేశించిన రూ. 3 కోట్లకు అదనంగా ప్రస్తుత సంవత్సరం కొత్తగూడెం 3 వ దశకు రూ. 2.45 కోట్ల మేరకు దిగువసీలేరుకు రూ. 5.62 కోట్లు అదనపు కేంద్ర సహాయాన్ని పొందగలిగాం. 3 వ దశ కొత్తగూడెపు 110 మెగావాట్ల మొదటి యూనిట్టు త్వరలో ఉపయోగంలోకి రావచ్చుననుకుంటున్నాం. 1974 సెప్టెంబరులో రెండవ యూనిట్టు కూడా పని చేయవచ్చు. కొత్తగూడెం 3 వ దశను పూర్తి చేయటానికి గాను రూ. 3.17 కోట్ల మొత్తం కేటాయించబడింది.

దిగువ సీలేరు ప్రాజెక్టు పని వేగాన్ని మరింత వేగిరపరచాలని అనుకుంటున్నాం. ఒక్కొక్కటి 110 మెగావాట్లు ఉండే నాలుగు యూనిట్లు ఈ ప్రాజెక్టుక్రింద ఏర్పాటు చేయబడతాయి. 1975 జూన్‌కి మొదటి యూనిట్ పనిలోకి వస్తుంది. వచ్చే సంవత్సరం ఈ ప్రాజెక్టుకై రూ. 14 కోట్ల మొత్తం కేటాయించబడింది.

1977 జూన్ నాటికి మొదటి యూనిట్ పనిలోకి వచ్చేటట్టుగా శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు పనిని దశలవారీగా రూపొందించాలని అభిప్రాయపడుతున్నాం. శ్రీశైలం కేటాయింపును 1974-75 లో రూ. 11 కోట్లకు పెంచాం.

కొత్త ప్రాజెక్టుల గురించి ; కొత్తగూడెం నాల్గవదశకు గాను రూ. 4 కోట్లు కేటాయించబడినై. ఇది కాక, విజయవాడ థర్మల్ పథకానికి కావలసిన కనీసపు కేటాయింపు సమకూర్చబడింది.

గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ కార్యక్రమాల పని 1973-74 లో ఉత్సాహజనకంగా వుంది. విద్యుత్తు పొందవలసిన 13,000 పంపుసెట్ల స్థానే

1973 డిసెంబర్ ఆఖరుకు 16,000 కు పైగా పంపుసెట్లకు విద్యుచ్ఛక్తి లభించింది. వచ్చే ఏడాది, గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ కార్యక్రమాలకు గాను రూ. 4.50 కోట్ల మొత్తం కేటాయించబడింది—గ్రామీణ విద్యుదీకరణ సంస్థ పథకాలు కూడా ఇందులో చేర్చబడినై. ప్రణాళికా సమితి సూచనపై, ప్రస్తుతం డీసెల్ తో పని చేస్తున్న వ్యావసాయిక పంపుసెట్లను విద్యుదీకరించే సమగ్ర పథకం రూపొందించ బడుతోంది.

విద్య

ప్రణాళిక క్రింద విద్యారంగపు కేటాయింపు రూ. 400 లక్షలు. ఇందులో ప్రాథమిక విద్యకు, కనీసవసరాల కార్యక్రమానికి రూ. 135 లక్షల కేటాయించ బడినై.

ప్రాథమికవిద్యారంగంలో బాలుర విషయంలో 100 కి నూరుపాళ్లు, బాలికల విషయంలో 80 శాతం మందికిని (6-11 సంవత్సరాలు) అయిదవ ప్రణాళిక ఆఖరులోగా చేర్చుకొనటానికిగాను అదనపు వసతులను అయిదవ ప్రణాళిక ఆఖరు లోగా సమకూర్చాలని ఉద్దేశం. అంటే అదనంగా 12.04 లక్షల మంది పిల్లలను చేర్చుకొనటం, అదనంగా సెకండరీ గ్రేడు ఉపాధ్యాయులను 31,000 మందిని నియోగించడం అన్నమాట.

పిల్లల ప్రవేశాన్ని, హాజరును, ముఖ్యంగా బాలికల విషయంలోనూ దుర్బల వర్గాలవారి పిల్లల విషయంలోనూ మెరుగు పరచేందుకై, పిల్లలకు ఒక్కొక్కళ్ళకు రూ. 5 లు చొప్పున 60,000 మంది పిల్లలకు బుక్ గ్రాంట్లను ఇవ్వాలని ఉద్దేశించబడింది. అలాగే పిల్లకు రూ. 40 లు చొప్పున 10,000 మంది బాలికలకు హాజరు స్కాలరుషిప్పుల నివ్వాలని అనుకుంటున్నాం. ప్రైమరీ, సెకండరీ విద్యాస్థాయిని అభివృద్ధి పరచేందుకని ఉద్దేశింపబడిన కార్యక్రమాల్లో ఒకటి-'సమ పద్ధతి గ్రాంట్లు విధానం ప్రకారం 640 తరగతి గదుల నిర్మాణానికిగాను వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్ లో రూ. 19.20 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. గిరిజన అభివృద్ధి బ్లాకుల్లో కొత్త ఆశ్రమ పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేయాలనికూడా ఉద్దేశించబడింది. ఇందుకు తగిన కేటాయింపు 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో సమకూర్చబడింది. ట్రైనింగు పొందిన ఉపాధ్యాయుల అవసరం దృష్ట్యాను, ఉన్న ఉపాధ్యాయులకు ట్రైనింగు సమకూర్చవలసిన అవసరం దృష్ట్యానూ స్కూలు టీచర్ ట్రైనింగు సంస్థలను తిరిగి నెలకొల్పాలని, ప్రాథమిక పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులకు శిక్షణ తరగతులను ఏర్పాటు చేయాలని అనుకుంటున్నాం. ఇందుకని వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్ లో రూ. 38.90 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. కొన్ని ఎంచుకున్న ప్రాథమిక పాఠశాలలను అభివృద్ధి పరచేందుకై రూ. 40 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

సెకండరీ విద్యారంగం గురించి 3-5 మైళ్ళలోపు ఏ ఉన్నత పాఠశాలలు లేని ప్రాంతంలో 40 కొత్త హైస్కూళ్ళను ఏర్పాటు చేయటానికై రూ. 17.80 లక్ష- మొత్తం కేటాయించబడింది-ఉన్న స్కూళ్లలో అదనపు విభాగాలను ఏర్పాటు చేయటానికి కూడా ఈ మొత్తం వినియోగింపబడుతూంది.

ఉన్న కళాశాలల్లో అదనపు సిబ్బందికి, పరికరాలకుగాను, 7 కొత్త జూనియర్ కళాశాలల స్థాపనకుగాను రూ. 18 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఎంచుకున్న ఇంటర్మీడియట్ కళాశాలల్లో టెర్మినల్ జాబ్ కోర్సెస్‌ను సమకూర్చడానికి కూడా కేటాయింపు చేయబడింది.

తెలుగు భాష అభివృద్ధికి, అనుబంధ కార్యకలాపాలకు వచ్చే ఏడాది రూ. 23 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. గౌరవ సభ్యులకు తెలుపుతున్నాను. ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం చెప్పాలి. ఉగాదినుంచి అనగా 1974 మార్చి 24వ తేదీనుండి రాష్ట్ర మంతటా తాలూకా స్థాయిలో తెలుగు భాష అధికార భాషగా ఉండాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

రాష్ట్ర రాజధానిలోని విద్యావంతులను అధికం చేయటంకోసం, ఆరు అంశాల సూత్రం ప్రకారం హైదరాబాద్‌లో ఒక కేంద్ర విశ్వవిద్యాలయాన్ని ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రతిపాదన ఉన్నట్లు గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. యూనివర్సిటీ గ్రాంట్సు కమిషన్ అధ్యక్షులు డా. జార్జిజాకబ్ ఆధ్వర్యాన విద్యా మంత్రిత్వశాఖ నియమించిన పరిశీలనసంఘం ఒకటి ఈ విషయమై తొలిసంప్రదింపులకై రాష్ట్రానికి రావటం జరిగింది. వచ్చే విద్యా సంవత్సరం నుంచి ఈ విశ్వ విద్యాలయం పని చేస్తుందని ఆశిస్తున్నాం.

నేను చెప్పదలచుకొన్న మరొక ముఖ్య విషయం—ఒక సమగ్ర విద్యా బిల్లును ప్రవేశ పెట్టడం. విద్యారంగానికి చెందిన అన్ని అంశాలకు వర్తించే ఈ బిల్లు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది.

ఉద్యోగావకాశాల కార్యక్రమాలు

విద్యావంతుల్లో నిరుద్యోగాన్ని తగ్గించేందుకై, ప్రభుత్వం ఈ ఏడాది "ఒ లక్షల ఉద్యోగాల కార్యక్రమాన్ని" ప్రారంభించింది ఇందుకు రూ. 5.50 కోట్ల మొత్తం మంజూరు చేయబడింది. ఇందులో రూ. 3.5 కోట్లు పారిశ్రామిక రంగం లోని పథకాలకు, రూ. 2 కోట్లు ఇతర రంగాల పథకాలకు కేటాయించబడినై.

పై చెప్పిన రూ. 5.50 కోట్ల వినియోగముతో 48 పథకాలను ప్రణాళికా సమితి ఆమోదించింది. వీటిలో స్వయం ఉపాధి పథకాలు 24; స్టైఫెండరీ పథకాలు 23; విరాళ సహాయంతో ఉద్యోగ పథకం ఒకటి. పారిశ్రామిక రంగంలో స్వయం ఉపాధి కార్యక్రమం క్రింద పరోక్ష ఉద్యోగావకాశాలతో సహా మొత్తం ఉద్యోగావకాశాలు 50,000 మందికి లభించగలవు. ఇతర రంగాల్లో, వైద్య పట్టభద్రులకు, దంత వైద్య పట్టభద్రులకు, భారతీయ వైద్యంలో, హోమియో పతీలో పట్టభద్రులకు, పశువైద్య, వ్యావసాయిక పట్టభద్రులకు, మొత్తం 850 మందికి వర్తించే 5 స్వయం ఉపాధి పథకాలు ఆమోదించబడినాయి. ఈ కార్యక్రమం క్రింద ప్రభుత్వం యిచ్చే మార్జిన్ ధన సహాయానికి ప్రతిగా, వ్యాపార బ్యాంకులు ఋణాలను మంజూరు చేస్తాయి. కాగా ఈ పథకాలు వర్తించే వారికి స్టైఫెండ్లు కూడా ఇవ్వబడుతున్నాయి.

వ్యావసాయిక సలహా, పంట రక్షణ, ఉపాధ్యాయుల నియామకం, సహకార సంఘాల్లో జీతపు పద్ధతిన కార్యదర్శుల నియామకం, ప్రాథమిక ఆరోగ్య కార్యకర్తలు, నర్సులు, మంత్రసానులు, హాస్టల్స్‌తో వార్డెన్లు వగైరా అంశాలకు శిక్షణ పథకాలు వర్తిస్తాయి. ఈ రంగంలో 12,758 ఉద్యోగాలకు అవకాశముంది. ఇప్పటి 10,200 మంది ఉద్యోగాలు పొందగలిగారు.

పరిశ్రమల రంగంలో, సుమారు 31,340 మందికి ఉద్యోగావకాశాలు సమకూర్చే పథకాలు ఆమోదించబడినాయి. స్వయం ఉపాధి ఎస్టేట్లు వగైరా స్థాపనకు ఈ పథకాలు వర్తిస్తాయి. ప్రభుత్వం మార్జిన్ ధనం ఇస్తే బ్యాంకులు ఋణాలను సమకూరుస్తాయి.

ఈకార్యక్రమాన్ని వచ్చే ఏడాదికూడా కొనసాగించాలని అనుకుంటున్నాం.

గ్రామాల్లో మంచినీటి సప్లయి, నగర అభివృద్ధి

నీరు తగినంతగా లేకపోవటం, ఆరోగ్యానికి ప్రమాదాలు, ఇనుము ఫ్లూరైడ్సు వగైరా సమస్యలతో బాధపడుతున్న గ్రామీణ ప్రాంతాలకు మంచినీటి వసతులను సమకూర్చటం ఈ రంగంలోని ప్రధాన లక్ష్యం. మంచినీరు తగినంతగా లేని గ్రామాలకు, ముఖ్యంగా హరిజన వాడలు వగైరాలకు ఈ పథకం వర్తింప జేయబడుతోంది.

గ్రామాల్లో మంచినీటి సప్లయి పథకంలో రెండు రకాల కార్యక్రమాలు ఉన్నాయి. (1) మామూలు బావులను, లేదా గొట్టపు బావులను సమకూర్చటం ద్వారా మంచినీటి సప్లయి; (1) ఓవర్ హెడ్ టాంకులు, పైపులద్వారా విస్తృతి విధానం ద్వారా నీరును సప్లయి చేసే రక్షితమైన నీటి సప్లయి. మామూలు బావులకు ఖర్చు ఎక్కువ, కాలమూ ఎక్కువపట్టుతుంది. ముఖ్యంగా రాతి ప్రదేశాల్లో. గడ్డు ప్రదేశాల్లోనూ. అందుకని రిగ్గులతో గొట్టపు బావుల నేర్పరచటం ద్వారా ఈ సమస్యను పరిష్కరించాలని ఉద్దేశించబడింది. యు.యన్.ఐ.సి.ఇ.యఫ్. సప్లయి చేసిన రిగ్గులకు అదనంగా 24 రిగ్గులను ప్రభుత్వం కొన్నది. ఇవికాక, స్టేట్ ఎగ్రో ఇండస్ట్రీస్ కార్పొరేషన్ వద్దనున్న రిగ్గులను కూడా వినియోగించటం జరిగింది. ప్రస్తుత సంవత్సరం మంచినీటి కొరతను తగ్గించేందుకుగాను, మంచినీటి సప్లయి కార్యక్రమానికై సుమారు రూ. 116 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ కేటాయింపు వచ్చే ఏడాది రూ. 160 లక్షల పెంచబడింది.

సురక్షితమైన మంచినీటి సప్లయి పథకాలు సంబంధించినంతవరకు, భారత జీవిత బీమా సంస్థ ఆర్థిక సహాయంతో అమలు జరుపబడుతున్నాయి. 539 పథకాల అమలుకు మొదటి దఫా మొత్తం క్రింద రూ. 189.94 లక్షలను ఈ సంస్థ సమకూర్చింది. ఈ పథకాల మొత్తం ఖర్చు అంచనా సుమారు రూ. 7.61 కోట్లు.

గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు — నగరాభివృద్ధి వ్యవస్థను బలపరచవలసిన ఆవశ్యకత గుర్తించబడింది. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ నగర ప్రాంతాలు (అభివృద్ధి) బిల్లు 1974, ప్రవేశపెట్టబడి, శాసనసభ సంయుక్త పరిశీలక సంఘ పరిశీలనలో వుంది. నగరాల మంచినీటి సప్లయి, నగరాల అభివృద్ధి క్రింద నగర ప్రాంతాల్లో తగిన ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్‌ను నిర్మించేందుకై ప్రణాళికలో కేటాయింపు చేయబడింది. నగరాల మంచినీటి సప్లయి, మురుగు పారుదల క్రింద కేటాయింపు రూ. 4 కోట్లు. జంటనగరాల అభివృద్ధికిగాను రూ. 35 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. హైదరాబాద్, విశాఖపట్నం, విజయవాడ నగరాల్లో పరిసరాల అభివృద్ధి పథకాలకు రూ. 50 లక్షలు కేటాయించబడినై.

దుర్బల వర్గాల సంక్షేమం

దుర్బల వర్గాలవారి సమస్యలపట్ల ప్రభుత్వం దృక్పథం ఇదివరకటి పంచవర్ష ప్రణాళికల్లోని సహాయక కార్యక్రమాలను త్వరితం చేయటం మాత్రమే కాదు. విద్య, ఆర్థిక అభివృద్ధి, మంచి జీవన స్థితిగతులు, సాంఘిక వసతులు—ఇలాంటి వివిధాంశాల కూడుకొన్న విస్తృత పథకాన్ని చేపట్టటం ప్రభుత్వ లక్ష్యం. అయిదవ ప్రణాళికలోని కనీస అవసరాల కార్యక్రమం ప్రజల్లో దుర్బలవర్గాలవారికి చాలావరకు ఉపయోగ పడుతాయి.

ప్రస్తుత సంవత్సరంలో చెప్పుకోదగ్గ విషయం — ప్రైవేటు సంస్థలు నిర్వహించే హాస్టళ్లకు విరాళం ద్వారా ప్రభుత్వం సమకూర్చే పథకాన్ని రద్దుచేసి, వీటి స్థానే 768 కొత్త ప్రభుత్వ హాస్టళ్లను ఏర్పాటు చేయటం. ప్రభుత్వ హాస్టళ్లలో ఆహారపు వ్యయాన్ని పెంచటం కూడా జరిగింది. వచ్చే సంవత్సరంలో అదనంగా 6,000 మందికి కేటాయింపు చేయబడింది.

దుర్బలవర్గాల సంక్షేమంపై ప్రత్యక్ష ప్రభావం ఉన్న ఆర్థిక అభ్యుదయ కార్యక్రమాల విస్తరణ యొక్క ఆవశ్యకతను ప్రభుత్వం గుర్తించింది. అట్టి ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలకు ఆర్థిక సంస్థల సహాయాన్ని పూర్తిగా వినియోగించేందుకై ప్రభుత్వం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడ్యూల్డు కులాల ఆర్థిక సంస్థను నెలకొల్పింది. షెడ్యూల్డు కులాల ప్రయోజనానికి గాను, ముఖ్యంగా వ్యవసాయం, పశు పోషణ, చిన్న తరహా, గ్రామ కుటీర పరిశ్రమల విషయంలో నిర్దిష్ట కార్యక్రమాలను ఈ సంస్థ నిర్వహిస్తుంది. ఈ సంస్థకు ముందుగా రూ. 33.15 లక్షల షేరు ధనాన్ని ప్రభుత్వం సమకూర్చింది. వ్యాపార బ్యాంకుల నుంచి, భారత జీవిత బీమా సంస్థ, తదితర ఆర్థిక సంస్థల నుంచి ఈ సంస్థ ధన సహాయాన్ని పొందవచ్చు. అలా తన వసతులను అధికంచేసుకొని, షెడ్యూల్డు కులాల ఆర్థికాభివృద్ధిని త్వరితం చేయగలుగుతుంది. ఈ సంస్థలో ప్రభుత్వ షేర్ క్యాపిటల్ క్రింద 1974-75లో మరొక రూ. 80 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడవచ్చు.

వెనుకబడ్డ వర్గాలకూ ఇలాంటి సంస్థనొకదానిని ఏర్పాటుచేయాలనే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వం పరిశీలిస్తోంది.

దుర్బల వర్గాలవారి ఆర్థికాభివృద్ధికై ఉద్దేశింపబడిన సహాయక కార్యక్రమాల్లో భాగంగా, ప్రభుత్వం ముందుగా ఒక కోటి రూపాయల షేర్ క్యాపిటల్‌తో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తోలు పరిశ్రమల అభివృద్ధి సంస్థను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సంస్థ ముఖ్య ఉద్దేశ్యాలు—నవీన శాస్త్రీయ పద్ధతులపై తోలు పరిశ్రమలను స్థాపించటం అభివృద్ధి పరచటం, ఆర్థిక సహాయం అందించటం, భద్రత కల్పించి, ప్రోత్సాహపరచటం ప్రస్తుతం ప్రభుత్వ యాజమాన్యంలో ఉన్న తోలు పరిశ్రమ కేంద్రాలను ఈ సంస్థకు అప్పగించటం జరుగుతుంది. ఈ సంస్థ యాజమాన్యం క్రింద వ్యవస్థీకరణ క్రింద రాష్ట్రంలోని తోలు పరిశ్రమలు వృద్ధి చెందుతాయని, ఈ పరిశ్రమల్లో పనిచేసే దుర్బల వర్గాలవారి ఆర్థిక పరిస్థితి అధికంగా మెరుగవుతుందని ప్రభుత్వం ఆశిస్తోంది

వివిధ జిల్లాల్లో అందుబాటులో ఉన్న బంజరు భూముల గురించి కొత్తగా లెక్కించటానికి ప్రభుత్వం పూనుకొన్నది. అవసరమైతే అదనపు సిబ్బందిని నియమించి అయినా సరే, అట్టి భూములను కేటాయించటానికి ఒక సత్వర కార్యక్రమాన్ని చేపట్టాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది.

దుర్బలవర్గాలకు, ముఖ్యంగా షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతులు, వెనుకబడ్డ వర్గాలవారికీ ఇళ్ల స్థలాలను సమకూర్చే సత్వర పథకాన్ని వచ్చే సంవత్సరంలో ప్రారంభించాలని కూడా ప్రభుత్వం ఉద్దేశిస్తోంది. ఇందుకు గాను 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలో రూ. 150 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది. ఈ సందర్భంలో గౌరవ సభ్యులకు నేనొకటి చెప్పాలనుకుంటున్నాను—ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డు కులాలు, జాతుల సహకార గృహనిర్మాణ సంఘాల సంస్థ తలపెట్టిన గృహనిర్మాణపు మొదటి దశ పూర్తి కావస్తోంది. భారత జీవిత భీమా సంస్థ సమకూర్చిన రూ. 10 కోట్ల మొత్తాన్ని పూర్తిగా వినియోగించటంవలన ఇది సాధ్యమైంది. ప్రస్తుత సంవత్సరం రెండవ దశను ఉపక్రమించవలసి వుంది.

స్వయంఉపాధిద్వారా పేదవర్గాల సాంఘిక, ఆర్థిక స్థాయిలను మెరుగు పరచేందుకై ప్రభుత్వ సహాయంతో ఉద్యోగావకాశాలు ఏర్పరిచే విధంగా ఏర్పడిన సహకార సంఘాల కృషి ఉత్సాహజనకంగా ఉందని చెప్పటానికి సంతోషిస్తున్నాను. రిక్షావాళ్ల సహకార సంఘాలకు, ప్రాథమిక సహకార సంఘాలకు, ఉద్యోగావకాశాల ఉపాధి కల్పనపరంగా ఏర్పాటైన సహకార సంఘాలకు సహాయాన్ని సమకూర్చేందుకై వచ్చే ఏడాది రూ. 14.5 లక్షల మొత్తం కేటాయించబడింది.

భూమి సంస్కరణలు

వ్యవసాయిక కమతాలకు సంబంధించి సవరించిన సమగ్ర పరిమితి చట్టం గురించి గౌరవసభ్యులకు తెలుసు—ఆంధ్రప్రదేశ్ భూమిసంస్కరణలు (వ్యావసాయిక కమతాలపై పరిమితి) చట్టం, 1973. రాష్ట్రపతి ఆమోదాన్ని పొందాక, 1- -1973 న గెజెట్ చేయబడింది. ఈ చట్టానికి కొన్ని సవరణలను శాసనసభ, శాసనమండలి ఆమోదించినవై. సవరణ బిల్లు రాష్ట్రపతి ఆమోదానికై

కేంద్ర ప్రభుత్వానికి పంపబడింది. భారత రాజ్యాంగపు తొమ్మిదవ షెడ్యూలులో ముఖ్య చట్టం, సవరణ చట్టం చేర్చబడిన వెంటనే, చట్టాన్ని అమలు జరపటానికి పూనుకుంటాం.

కొత్త బడ్జెటు స్వరూపం

వార్షిక ఆర్థిక వ్యవహారాల గురించి క్లుప్తంగా నివేదించే ముందు, బడ్జెట్ స్వరూపంలో వచ్చిన కొన్ని ముఖ్య విశేషాల గురించి సభకు తెలియజేయాలనుకుంటున్నాను. అంతటా వస్తున్న 'మార్పు' అనే గాలి సాంప్రదాయిక బడ్జెట్‌కు మాత్రం ఎలా సోకకుండా ఉంటుంది. బడ్జెట్ విధానాల్లో విస్తారమైన సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టవలసిన ఆవశ్యకత చాలాకాలంగా గుర్తింపబడుతూ వస్తోందనే అభిప్రాయంతో గౌరవసభ్యులు అంగీకరిస్తారనుకుంటాను. ఇప్పటి బడ్జెట్‌లో వర్గీకరణకు ప్రాతిపదిక 'సంస్థ—లక్ష్యం' (ఆర్గనైజేషన్-ఆబ్జెక్టు) ఖర్చుయొక్క చివరి లక్ష్యాలకై ఇప్పటి బడ్జెట్ ప్రాముఖ్యాన్ని చూపుతుంది—అధికార్ల జీతాలు, అత్యవసరాలు వగైరాలకు. అంతేగాని అట్టి ఖర్చు దేనికి ఉపయోగపడుతోంది అనే విషయానికి ఇప్పటి బడ్జెట్ ప్రాధాన్యం చూపదు. తత్ఫలితంగా, వివిధ కార్యక్రమాల సందర్భంలో వనరుల కేటాయింపు గురించి అవగాహన చేసుకోనటమనేది అత్యంతకష్టమైపోతోంది—ఇంచుమించు అసాధ్యమే అవుతోంది. దీనికి కారణం, ఖర్చును అదుపులో పెట్టే సాధనాలుగా మాత్రమే బడ్జెట్, అక్కౌంట్లు భావింపబడటం. పథకాలు వేసుకోనటంలో, నిర్ణయాలు తీసుకోనటంలో సహాయపడే విధంగా ఇవి రూపొందింపబడలేదు. ఇక సాంప్రదాయిక బడ్జెట్‌లో మరొక పెద్దలోపం ఏమిటంటే, కార్యక్రమాల నిర్వహణకి గాను వివిధ స్థాయిల్లో నిర్ణేతల అవసరాలకు అనువుగా బడ్జెట్ లేకపోవటం. ఈ లోపాలను తొలగించటానికిగాను, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక అధికారిక బృందాన్ని నియమించింది. బడ్జెట్ ఆర్థిక వర్గీకరణను, నిర్వహణ బడ్జెటింగ్ అవసరాలను దృష్టిలో వుంచుకొని, ప్రణాళిక ప్రయోజనాలకోసం అనుసరించిన అభివృద్ధి పద్ధులను. అక్కౌంట్ల పద్ధులను ఈ బృందం సమగ్రంగా సమీక్షించింది. ఈ బృందపు సిఫార్సుల ననుసరించి, కంప్ట్రోలర్, భారత ఆడిటర్ జనరల్ ననుసరించి అక్కౌంటింగ్ వర్గీకరణను నిర్దేశించటం జరిగింది. ఇది 1-4-1974 నుంచి అమలులోకి వస్తుంది. 1974-75 బడ్జెట్ అంచనాలు ఈ కొత్త వర్గీకరణ ప్రకారం రూపొందించబడినవి. దీని ముఖ్య అంశాలు—(1) ప్రభుత్వ లక్ష్యాలను స్పష్టంగా, సమగ్రంగా చూపి నిర్దేశించటం, (2) ప్రణాళిక నిమిత్తం ప్రణాళిక సమితి అవలంబించిన అభివృద్ధి పద్ధులను, బడ్జెట్ అవలంబించిన మేజర్, మైనర్ అక్కౌంట్ పద్ధులను సమన్వయ పరచడం. ప్రణాళికను, బడ్జెట్‌ను సమన్వయపరచే 'లింక్' పత్రపు ఆవశ్యకత ఈ మూలంగా లోపించింది. (3) లెక్కల వర్గీకరణ సంక్లిష్టంగా వుండటం విరమింపబడింది; ఖర్చు చేసిన ప్రయోజనంపై వర్గీకరణ ఆధారపడి వుంటుంది. ఖర్చు అయిన లక్ష్యం నిమిత్త మాత్రంగా వుంటుంది.

సవరించిన లెక్కింపు వర్గీకరణ ఫలితంగా, గ్రాంట్ల డిమాండ్ల స్వరూపంలో కూడా సవరణ అవసరమైంది. ఈ సవరించిన స్వరూపంలోని ముఖ్యాంశం ఏమిటంటే, ఒక నిర్దిష్ట సౌకర్యానికిగాని, లేదా పరిపాలనకుగాని వర్తించే మొత్తం కేటాయింపు ఒకే డిమాండులో చేర్చబడటం. ఆ విధంగా, ఆ ప్రత్యేక కేటాయింపును గురించిన పూర్తి, నిజమైన అవగాహనకు అవకాశం ఉంటుంది. శాసనసభ అంచనాల సంఘం సవరించిన డిమాండ్ స్వరూపాన్ని ఆమోదించింది. ఇప్పుడు సభకు నివేదింపబడిన గ్రాంట్ల డిమాండ్ల వివరాలు ఇందుకనుగుణంగా వున్నాయి. రివిన్యూ, కేపిటల్, ఋణాలు లాంటి వివిధ విభాగాల క్రింద కేటాయింపులను విభజించే ఇప్పటి పద్ధతికి స్వస్తి చెప్పటమైంది.

సవరించిన లెక్కింపు వర్గీకరణను అమలు జరపటానికి బాధ్యులైన ఆంధ్రప్రదేశ్ అక్కౌంటెంట్ జనరల్, సమర్థవంతులైన వారి అధికార్లు చూపిస్తున్న హృదయపూర్వక సహకారానికి ఈ సందర్భంలో నా కృతజ్ఞతను వెలిబుచ్చుచున్నాను. ఈ సహకారం లేకపోతే, కొత్త విధానాన్ని అనుసరించటం ఇంత సాఫీగాను, వేగంగానూ జరిగేది కాదు.

1972 - 73 లెక్కలు

అనుకున్న రూ. 45.09 కోట్ల రివిన్యూ తరుగు బదులు, రివిన్యూ మిగులు రూ. 4.26 కోట్లు అని లెక్కలవలన తేలింది. ఇందుకు ముఖ్య కారణం—రాష్ట్రంలో విస్తార ప్రాంతాల్లో అనిశ్చిత పరిస్థితుల ఫలితంగానూ, అందుమూలాన పథకాల అమలులో జాప్యం కలగటంవలన రివిన్యూ ఖర్చులో విశేషమైన తరుగుదల ఏర్పడటం. 31-3-1972 న రిజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాలో వున్న రూ. 72.72 కోట్ల ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ ఈ ఏడాదిలో చెల్లించబడింది. రూ. 76.83 లక్షల రొక్కపు నిల్వతో సంవత్సరం ముగిసింది.

1973-74 సవరించిన అంచనా

ప్రస్తుత సంవత్సరంలో అనుకొన్న బడ్జెటరీ రెవిన్యూ తరుగు రూ. 44.80 కోట్ల తరుగుస్థానే, తరుగు ఇప్పుడు రూ. 4.78కోట్లు మాత్రమేనని భావిస్తున్నాం. రెవిన్యూ వసూళ్ళు ఉత్సాహకరంగా వుండటం, 1973 సెప్టెంబరులో ఎన్నో పొదుపు కార్యక్రమాలను ప్రవేశపెట్టడం వలన రెవిన్యూ ఖర్చు తగ్గటం—ప్రధానంగా వీటివల్ల ఇది సమకూరింది. పెట్టుబడి ఖర్చు విషయంలో చెప్పుకోతగ్గ మార్పులు లేవు. 1973-74 బడ్జెటు అంచనాలను తయారుచేసే సందర్భంలో, సంవత్సరం పెద్ద తరుగుదల లేకుండా ముగుస్తుందని అనుకున్నా, ఇప్పుడు తరుగుదల తప్పదనే అనిపిస్తోంది. ఇందుకు కనీసం రెండు కారణాలు ఉన్నాయి. మొదటి కారణం—ఈ ఏడాది కూడా విస్తార స్థాయిలో వర్షాభావ ప్రాంతాల్లో సహాయ కార్యక్రమాలను కొనసాగించవలసి వచ్చింది. మొదట్లో ఈ విషయం గురించి ఇంతగా అనుకోలేదు. బడ్జెట్ లో అందుకు తగిన కేటాయింపు చేయబడలేదు.

రెండవ కారణం, ఆందోళన సమయంలో సమ్మె చేసిన ఉద్యోగులకు ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిన సెలవు జీతం, అడ్వాన్సుజీతం – ఈ మొత్తాలు బడ్జెట్‌లో కేటాయించబడలేదు. కాబట్టి ఈ సంవత్సరం రూ. 15.82 కోట్ల తరుగు రొక్కపు నిల్వతో ముగుస్తుందని అనుకుంటున్నాం. అనుకున్న దానికన్న, ఇంత మేరకు రెవిన్యూ వసూళ్లు మెరుగుపడితే, ముగింపు నిల్వ విషయంలో అభివృద్ధి వుండగలదు.

1974-75 బడ్జెటు అంచనా

ఈ ఏడాది రెవిన్యూ జమల్లో కన్పించిన ఉత్సాహకర ధోరణులు ఇలాగే వుంటూ వుంటాయని అనుకుంటున్నాం. 1973-74 సవరించిన అంచనాలో పేర్కొన్న రూ. 410.54 కోట్లస్థానే, వచ్చే ఏడాది రెవిన్యూ జమలు రూ. 448.79 కోట్లు ఉండగలవు. రెవిన్యూల మంచి ఆదాయం రూ. 229.95 కోట్లు ఉంటుంది. 1973-74 సవరించిన అంచనా రూ. 213.25 కోట్లు. సవరించిన అంచనా రూ. 107.14 కోట్ల స్థానే, గ్రాంట్స్–ఇన్–ఎయిడ్, కంట్రిబ్యూషన్ల క్రింద ఎక్కువ జమ (రూ. 181.33 కోట్లు) చూపబడింది. ఇందుకు ముఖ్యకారణం— ఆరవ ఆర్థిక సంఘపు తీర్పు ఫలితంగా, కేంద్ర ప్రభుత్వంనుంచి వసతులు భారీస్థాయిలో రాష్ట్రానికి బదిలీ అవటం. వచ్చే ఏడాది బడ్జెట్‌లో చూపిన రెవిన్యూ ఖర్చు రూ. 434.08 కోట్లు— ప్రస్తుత సంవత్సరపు సవరించిన అంకె రూ. 415.31 కోట్లు. ఈ అధిక రెవిన్యూ ఖర్చుకు కారణాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి — (1) 1974 జనవరిలో ప్రభుత్వం మంజూరు చేసిన అడ్‌హాక్ కరువుభత్యం; (2) విస్తృతమైన ప్రణాళిక రెవిన్యూ ఖర్చు; (3) అధికం చేయబడిన నిర్వహణ ఖర్చు— ముఖ్యంగా నీటిసాగు రోడ్డు రవాణా, వైద్య, ఆరోగ్య రంగాలలో. రెవిన్యూ ఖాతా క్రింద వ్యవహారాల నికర ఫలితం రూ. 14.7 కోట్ల రెవిన్యూ మిగులు వుండవచ్చు. ఇంతకు ముందునే నిర్వచించిన లక్ష్య విధానాన్ని అనుసరించి, వచ్చే ఏడాది ప్రణాళిక పెట్టుబడి ఖర్చు రూ. 62.56 కోట్లు అని అంచనా వేయబడింది. 1973-74 సవరించిన అంచనా రూ. 41.77 కోట్లు. పెట్టుబడి వ్యయంలో ఈ విశేషమైన పెరుగుదల ఫలితంగా, ప్రజలకు, ముఖ్యంగా దుర్బలవర్గాలవారికి ఇంకెక్కువ విస్తృత ప్రయోజనాలు సమకూరగలవని నేను గాఢంగా ఆశిస్తున్నాను.

వచ్చే సంవత్సరపు వ్యవహారాలన్నిటి ఫలితంగా, మొత్తం తరుగుదల రూ. 17.20 కోట్లు వుండవచ్చు. ఈ తరుగును ఈవిధంగా భర్తీ చేసుకోవచ్చునని అనుకుంటున్నాం — (1) వసూళ్ళ యంత్రాంగాన్ని పటిష్ఠం చేయటం ద్వారా బకాయీలు, ఇప్పటి మొత్తాల క్రింద ఇంకెక్కువ రెవిన్యూ వసూళ్ళు; (2) ఇంకెక్కువ స్థాయిలో కేంద్ర సహాయం; (3) అదనంగా వనరులను సమీకరించటం. గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు, అదనపు వనరులను సమకూర్చే కొన్ని విధానాలను గత సమావేశంలో సభ ఆమోదించింది. ఈ ప్రయత్నంలో ఒక భాగంగా, కన్వేయన్సెస్, కాట్రిమి బాండులు వగైరాలన్ని విషయాల్లో విధించే

స్టాంపు డ్యూటీలను క్రమబద్ధం చేసేందుకుగాను, 1899 ఇండియన్ స్టాంప్ చట్టాన్ని సవరించే శాసన కార్యక్రమాన్ని ఈ సమావేశంలో ప్రవేశ పెట్టాలని అనుకుంటున్నాం. దీని ద్వారా కొన్ని సందర్భాల్లో కొద్దిపాటి పెరుగుదల ద్వారా ఇప్పటి డ్యూటీలను (రౌండ్ ఆఫ్) సంపూర్ణం చేయాలనుకుంటున్నాం. కొన్ని పత్రాల విషయంలో స్టాంప్ డ్యూటీ సవరణలు కొన్ని ఇతర విషయాలకు కూడా వర్తిస్తయ్. తత్ఫలితంగా జరిగే సవరణ కూడా మార్పు చెందుతుంది. దీని మూలంగా రూ. 1.2 కోట్ల అదనపు ఆదాయం లభించవచ్చు.

ముగింపు

ముగింపులో, బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలను ఆమోదించవలసిందిగా సభను నేను అభ్యర్థించేముందు, నేనొక్క విషయం మనవి చేయదలచుకున్నాను. మన సాంఘిక, ఆర్థిక సమస్యలన్నిటికీ బడ్జెట్ ఒక చిట్కాలాంటిది కాదని మాత్రం సవినయంగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాను. అయితే, సాంఘిక న్యాయంతో కూడిన ఆర్థికాభివృద్ధి వుండాలి అనే మన లక్ష్యాన్ని చేరటంలో బడ్జెట్ అనేది సరిగా నిర్వహిస్తే ఏ ప్రభుత్వ ఆర్థిక ఆయుధాగారంలోనైనా ఒక బలీయమైన సాధనంగా వుండగలదనే విషయం నిస్సందేహం. మన గమ్యాన్ని ఎంత త్వరగా చేరగలమనే ప్రశ్న మీ అందరి సహకారంపైన, మన ప్రజల సంయుక్త ప్రయత్నాలపైన పూర్తిగా ఆధారపడివుంది. మీ సహకారమూ, ప్రజల కృషి, ఈ రెండూకూడా సంపూర్ణంగా లభించగలవని నేను ఆశిస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, ఈ నాలుగు మాటలతో బడ్జెట్‌ను ఆమోదించవలసిందిగా సభను కోరుతున్నాను.

! జై హింద్ !

ANNOUNCEMENT

re;—Resignation of Sri C. Jagannath Rao Deputy Speaker.

Mr. Speaker :—I have received a letter dated 18th March, 1974 from Shri C. Jagannath Rao, offering his resignation to the Office of Daputy Speaker of the Legislative Assembly and the resignation will come into effect from 18th March, 1974.

The House now stands adjourned to meet at 8-00 P.M. on Wednesday, the 20th March, 1974.

The House then adjourned (12-00 noon)

English and Urdu Versions printed as Appendices.

APPENDICES

Speech of Sri N. Ramchandra Reddy Minister for Finance and Commercial Taxes, presenting the Budget for 1974-75 to the Andhra Pradesh Legislature on the 18th March, 1974.

Sir, I rise to present the Budget of Andhra Pradesh for the year 1974-75.

As Honourable Members are aware, the Legislature is meeting only for a brief period in view of the ensuing By-elections to the State Legislature in April, 1974. I am, therefore, now seeking only a "Vote-on-Account" for a period of 4 months, so that the administration is placed in sufficient funds till such time that we are able to meet again for detailed consideration of the Budget later during the year.

Before I attempt to set out the policy objectives to which this Government is committed and spell out the broad programmes under major sectors of development, I think, it behoves on me to present the state of the economy in retrospect and the prospects before us in the coming year. The year 1972-73 was a bad year for the economy of the State since as a result of serious drought conditions there was a net decline in the State income. However, with the seasonal conditions being good and with the gradual restoration of normalcy in 1973-74 the stage was set for a significant revival. The production of food-grains in Kharif 1973 is estimated to have touched the highest level so far of about 57 lakh tonnes. Rabi prospects, except in isolated tracts of Srikakulam, Visakhapatnam and Warangal districts, are also promising. It is expected that in the current year, the production of food-grains will touch a record level of over 80 lakh tonnes.

This encouraging performance is, however, not shared by the secondary sector, where the picture is not so reassuring. The Index number of Industrial production (Base 1960-100) which was 303 in 1971-72 and 281 in 1972-73 slumped to 262 thus neutralising to some extent the increase in State Income as a result of a high level of agricultural production. The steep fall in the availability of agricultural raw-materials to agro-based industries as well as the serious power shortages experienced during the year are the main causal factors for the decelation in the manufacturing sector. However the rise in State Income in 1973-74 (provisional) was 5.9% over 1972-73.

While on the subject of the state of the economy, I cannot ignore making a reference to the sharp increase in prices in the recent past, though the major instruments for controlling price inflation are not with the State Government and the spiralling prices are part of a national, infact, world-wide pheonomenon. While the rise in the consumer price index was some what less for Andhra Pradesh compared to All-India, being 244 for Andhra Pradesh for the month ending December, 1973 compared to 260 for All-India, I would agree that this in itself is no reason for consolation or complacence. The State Government have therefore initiated a series of measures to arrest this disturbing trend to which I shall refer to at some length. As a first step to sustain a viable public distribution system, vigorous efforts have been made to procure paddy and rice so that the State is ensured of an adequate buffer at its disposal. A scheme of Producers and Millers Levy has therefore been introduced with a procurement target of 6 lakh tonnes for the year against which a quantity of

5·10 lakh tonnes of rice has already been procured. Government are well aware that the significant gains made by way of increased food-grains production can be nullified by an inefficient and unresponsive distribution system more so in a period of rising prices when a scarcity psychosis is created. There-fore, the public distribution machinery both in its regulatory and enforcement aspects has been stengthened Government have authorised the Collectors to open 13,320 Fair Price Shops all over the State so as to ensure proper distribution of controlled commodities on the card system. For this, the Government have also issued the Andhra Pradesh Scheduled Commodities (Regulation of Distribution by Card System) Order, 1973. There has been all-round strenthening of the Civil Supplies staff, more particularly, the Enforcement Wing headed by a Suberintendent of Police (Vigilance Cell). The checkposts at the State borders have also been strengthened· To effectively counter anti-social activities by way of hording black-marketing etc., Collectors and Superintendents of Police have been instructed to invoke necessary legal provisions under the various control orders and also under the Defence of India Rules and Maintenance of Internal Security Act so that a few unscrupulous do not prey upon the misery of thousands of people.

While I am fully aware of the social and economic effects of the unabated pressure on prices as a result of the imbalance between current flows of supply and demand, unless we analyse the reasons therefor from the long term point of view and take immediate corrective action. I am afraid, the remedy will elude us. The stagnation of the economy and the present upsurge in prices is attributable in the final analysis to a continued low level of investment, particularly, in the Fourth Plan period and consequently an inadequate rate of growth. Our economic policy will, therefore, have to be re-shaped in such a way that the levels of investment are stepped up with accent on such productive investments which, while yielding quick result also subserve our basic Plan objective of growth with justice.

The main reasons for the declining developmental outlay have been the recurrent natural calamities and the growing debt servicing liability of the State Government Added to this, there has been a progressive contraction of Central assistance to the State Plan. The combined effect of these factors has been a constriction of the resource base of the State. It is in this context of enlarging the resource base of the State that, I shall have to refer to the recommendations of the Sixth Finance Commission.

SIXTH FINANCE COMMISSION

Hon'ble Members, I am sure, are already aware of the recommendations of the Sixth Finance Commission, a summary of which was placed on the Table of the House in the last Session of the Legislature. One of the submissions made by us to the Sixth Finance Commission was that the Grants-in-aid under Art. 275 of Constitution should not be treated as a residuary form of assistance but the approach should be one of rendering assistance to backward States where the standards of basic social services and administration were below the minimum desirable level. We had also urged before the commission

that the combined effect of previous public investments, which were largely in the irrigation and Power sector, and the pre-Fourth Plan pattern of Central Assistance was that the State accumulated a heavy debt burden which impaired the growth potential of the State in no small measure. We therefore sought for a scheme of debt relief, which while reducing the debt burden of the State would enable it to utilise public savings in the form of subcriptions to Open Market Loans for the various developmental programmes of the State. I am glad to say that both these submissions carried conviction with the Sixth Finance Commission. Under the Award of the Sixth Finance Commission which has been accepted by the Govrnment of India the total transfer of financial resources to the State on account of devolution of taxes and grants-in-aid under Art. 275 (1) of the Constitution would be Rs. 776.01 crores as against Rs. 412.79 crores under the Award of the Fifth Finance Commission. In addition to this, under the scheme of Debt Relief; the Finance Commission has also recommended consolidation of outstanding loans as on 31-3-74 and a revision of terms of repayment as a result of which the estimated relief to the State would be to the tune of Rs. 191.2 Crores, over the Fifth Plan period

In the wake of the Award of the Sixth Finance Commission enhanced provisions have been made in the coming year's budget towards maintenance of (a) Irrigation Works; (b) Roads &Buildings; and (c) Hospital necessaries. Maintenance provision for irrigation works has been made at Rs 6 per acre. In respect of roads under the control of the State Government, full provision has been made in Budget Estimate 1974-75 on the basis of the formula adopted by the Finance Commission. Maintenance provision for the upkeep of buildings has also been enhanced Hon'ble Members would also be glad to know that the old yardsticks in respect of provision for drugs, diet and other hospital necessaries have been revised and an additional provision of about Rs. 2.5 crores has been made in Budget Estimate 1974-75 for these items.

ANNUAL PLAN 1974-75.

Hon'ble Members are aware that the Fifth Five-Year Plan is to commence with the year 1974-75. I have mentioned earlier how the Fourth Five-Year Plan period was, for our State unfortunately one of relative economic stagnation. I have also mentioned how one of the contributory factors for this was the fact that the investments in the Plan could not be stepped up to the extent necessary. The increase in outlay in the Fourth Paln over the Third Paln was only 19% for our State, while it was 62% for all States and it was as high as 117% in the case of some States. We have large spill-over commitments, particularly in the sectors of Irrigation and Power which have to be fulfilled both if past investments are to yield results and if the essential infrastructure is to be built up in the State. The minimum outlay required for these purposes had to be given the highest priority. On the other hand, we have also to give greater attention to the problems to accelerated development of the backward areas in our State and of the weaker sections of the community and the Minimum Needs Programme is designed to achieve these purposes. Our Draft Fifth Five Year Plan proposals which envisaged an outlay of Rs. 1,277 crores were formulated, keeping these considarations in

mind. These proposals had been discussed with the Planning Com mission and the outlay on the State Fifth Five-Year Plan tentatively fixed at Rs. 1,105 crores· A final view in regard to the outlay on the State's Fifth Five-Year Plan can be had only afetr the formula for the distribution of Central assistance to State is settled by the National Development Council. However, an outlay of this order would require a considerable effort at resource mobilisation by the State during the Fifth Plan period.

The total outlay on the State's Annual Plan 1974-75 comes to Rs· 136.34 crores. However, since this includes inter alia. certain items that had hitherto been treated as Non-Plan, the outlay on State Plan on a comparable basis would come to Rs. 128 89 crores, as aganist Rs. 81.28 crores in the revised Annual Plan 1973-74. This step-up has been possible entirly due to an increase in the State's resources for the Plan partly as a result of the Finance Commission's Award and partly due to our raising additional resources. While, thus, there has been a step up in the State's resources for the Plan, the Central assistance of Rs. 53.15 crores assumed is even less than that originally agreed to for the Annual Plan 1973-74 If a proper beginning has to be made in regard to the Fifth Five-Year Plan, it is necessary that the level of Central assistance is considerably stepped up.

In view of our large spill-over commitment under irrigation and Power we have allocated 61% of the total outlay for these two sectors Irrigation being 25% and Power 36% The allocation for Agriculture and allied services has been stepped up from Rs. 11.52 crores to Rs· 15.35 crores. A special provision of Rs. 1 crore has also been made for meeting the State commitments for D. P. A. P. and S. F. D. A./M. F A. L. Programmes. Besides this, additional Central assistance is expected for these programmes. The allocation for Industries has been doubled from Rs. 2.21 crores in the current year to Rs. 4.4 crores· Similarly, allocation for Social Services has gone up from Rs. 14.86 crores to Rs. 20.43 crores The Social Services allocation inculdes provision under the Minimum Needs Programme of Rs. 185 lakhs for Primary Education, Rs. 100 lakhs under Public Health and Rs. 100 lakhs for the acquisition of House Sites for Harijans, Girijans and other Backward Classes. In considering the allocations in the Plan, it has to be borne in mind that in a number of cases the commitments at the end of the current year would be provided for as committed expenditure, so that what is now provided in the Annual Plan 1974-75 would be fully available for the new schemes. In addition to the outlays provided in the State Plan which I have briefly indicated, we have provided for nearly Rs. 16 crores under Centrally-sponsored Schemes.

From the point of view of the economy of the State, it is as important that we attract investments to our State in the Central Sector and from financing institutions as it is to see that the investments in the State Plan itself go up. In fact, considering that many of the investments in the State Plan are by way of provision of infrastructure, we would not be deriving full benefits of these investments unless we simultaneously make efforts to see that investments from financing Institutions, in the Central Sector and in th Private Sector

are also attracted in larger measure to our State. In the removal of regional disparities, these sectors have a vital role to play. We therefore propose reviewing this aspect also from time to time hereafter. The first step, in this direction was taken by convening a meeting of the Members of the State Legislature and Parliament, representatives of Financial Institutions and others concerned on 14-2-1974 at Hyderabad. As a direct sequel to this meeting and to facilitate proper coordination between the State Government and the various Financial Institutions including Commercial Banks and also for dovetailing short and long term credit the State Government have constituted an Institutional Finance Cell in the Finance and Planning Department. It is also proposed to constitute separate Committees for looking into the problems of Agricultural and Industrial credit in greater detail.

However, if the full benefit of our Plan Schemes is to accrue to the people, it is necessary that the efficiency of their implementation is improved. A toning up of the normal administration is also important from the point of view of the Plan in as much as larger resources for the Plan resulting from better collection of revenues and economy in non development expenditure can accrue only from such streamlining. These matters were all discussed at the recent conference of District Collectors held from 1st to 3rd, March, 1974 and it is the earnest desire of Government to take quick follow up action on the various decisions arrived at this conference.

While on the subject of planned development of the State, I may take the opportunity to mention the changes brought about in the Planning Organisation at the State level. As Hon. Members are aware, a Planning Board at the State level and Planning and Development Committees for the different areas have been constituted as envisaged in the Six-Point Formula. One of the immediate tasks facing these bodies would be the identification of the problems of backward areas and the formulation of plans for the accelerated development of such areas. Such accelerated development will require not merely the earmarking of certain funds within the State Plan but the provision of substantial additional funds. It is hoped that such additional assistance from the Centre would be available soon as contemplated in the Six-Point Formula.

I shall now briefly review the programmes under certain major sectors of development.

AGRICULTURE AND ALLIED PROGRAMMES

Agriculture.—Our basic objetive in the Agriculture sector remains the same, which is diversifying agricultural production by emphasising intesive cropping of food crops and encouraging a deliberate shift to high value commercial crops.

As part of our strategy of improving agricultural productivity, we have been giving considerable importance to the High Yielding Varieties Programme. It is a matter of deep gratification to us that this programme has made considerable head-way since its introduction a few years ago. The new High Yielding Varieties have made a significant impact on foodgrains production, particularly on rice in

the State. It may be noted that while the area under High Yielding Varieties of paddy was less than 6 lakh hectares in 1972-73 the coverage in Khariff 1973 was as much as 13.6 lakh hectares. It is expected that another 5 lakh hectares would be covered in Rabi 1973-74. It is therefore no surprise that in Khariff 1973 larger production of foodgrains was possible through higher productivity. In 1974-75, it is programmed to cover 22.14 lakh hetcres under the High Yielding Varieties Programme.

In the field of commercial crops, the strategy will be to concentrate on the more assured rain-fall areas and in the irrigated areas, particularly in Rabi. In 1973-74, with the successful implementation of schemes for maximising production of groundnut, castor sun-flower and oil seeds, the estimated additional production would be about 46,000 tonnes of oil seeds, which is expected to be further raised to 1.5 lakh tonnes in 1974-75. Significant strides have also been made in the development of cotton and sugarcane. In the current year a notable achievement has been the rapid development of MCU-5 cotton, which is an extra long staple variety in about 2·25 lakh acres under the Nagarjunasagar Project in the districts of Guntur and Prakasam. This area is sought to be gradually extended by another 5 lakh acres. Under the sugarcane development scheme, in the coming year, it is programmed to create an additional production potential of 6 lakh tonnes.

Dealing with agricultural production, I cannot but mention the serious constraint of short supply of fertilizers in the coming year. I am aware that this is the result of the uncertainies surrounding import of fertilizers in the wake of the oil crisis and the difficulties faced by a large number of domestic fertilizer units in improving their capacity utilisation However, we have pressed the Government of India that within these constraints our allocation of fertilisers for 1974-75 should be based on our performance in 1973-74 under High Yielding Varieties and other programmes and the potential we have for utilising the fertilisers to the maximum benefit. In the short run while we shall have to concern ourselves with stream lining the distribution system with a view to ensuring proper distribution of available supplies to the needy farmers, the ultimate solution lies in a re-orientation of our agricultural production strategy in such a manner as to optimise yields with the given quantity of fertilizers. Hon'ble Members are aware that a Cabinet Sub-committee had been constituted to go into the question of fertilizer distribution and suitable action to devise a proper system will be taken based on the recommendation of this Committee. A change in our agricultural strategy would call for the adoption of improved agronomic techniques, better management of locally available inputs such as organic manures, improved seeds also a rapid expansion of the area under irrigation. It is with a view to making optimum use of the irrigation potential, that a sum of Rs. 175 lakhs has been allocated for command area development, for securing maximum production in the shortest time by adoption of an integrated area development approach.

Dairy Development.—Continued priority is sought to be given to the Dairy Industry, not merely because this would increase milk

supply, but also because of the impact it has on the economy of the small and marginal farmers, by way of generating larger employment opportunities and thus help augment their incomes Notable achievements in the current year have been the sanction of a modern dairy at Visakhapatnam, at an estimated cost of about Rs. 63 lakhs in the Co-operative sector. The feeder balancing dairy at Sangam Jagarlamudi to be set up with the assistance of the Indian Dairy Corporation has been sanctioned at an estimated cost of Rs. 168 lakhs. This dairy would be able to exploit the entire milk potential in Krishna, Guntur and Ongole areas.

Yet another important landmark in the development of the Dairy Industry of the State has been the establishment of the Andhra Pradesh Dairy Development Corporation which will soon be taking over the major dairy units in the State. In the coming year it is proposed to establish new dairies at Khammam and Tadepalligudem. Chilling centres are also proposed to be set up at Nalgonda and Mallepally and one more in West Godavari district. Two Cooling Centres are also proposed to be established in Kurnool District A milk powder factory is also expected to come up in the backward region of Rayalaseema. As part of the measures to improve the nutritional standards of the less fortunate, a Miltone plant is also being established at the Central Dairy, Hyderabad for manufacture and distribution of Vegetable toned milk based on groundnut with a capacity of about 3,000 litres per day.

Fisheries.—By virtue of the long coastline, we are well placed to exploit the potentialities of deep-sea fishing. Investment in the Fishing Industry also helps ameliorate the economic conditions of one of the weaker sections of the population, viz., fishermen. In order to be able to avail credit from various financial institutions for purposes of investment in this industry, the State Government have decided to set up a Fisheries Corporation and preliminary work on this is in progress. The Government hope that such a Corporation would, on the one hand, enable larger investments in this important industry and, on the other, be greater service to the economically backward community of fishermen by making available to them larger numbers of mechanised boats, nets, cold storage facilities, better prices and markets for fish products etc.

INDUSTRIES

Andhra Pradesh being predominantly an agricutural State, the economy of the State has not yet acquired the degree of diversity which would ensure its speedy and balanced growth and create sufficient employment potential, particularly for the educated sections of the people. The State Government have, therefore, been making determined efforts to speed up the process of industrialisation in the State, specially in the relatively backward areas.

Two important factors which have hampered the process of industrialisation of the State are lack of adequate incentives for the entrepreneurs and inadequate infrasrtucture facilities. At the instance of the State Government, the Government of India have recently

declared several areas in the State as industrially backward and as being eligible for a Central subsidy of 15% on capital investment in industries in these areas. At the same time, the State Government have formed the Andhra Pradesh Industrial Infrastructure Corporation with the specific object of developing the industrial infrastructure facilities in the State, particularly in the backward areas. These two steps, together, I am sure, would help accelerate the pace of industrialisation of the State. The State Government have also decided to set up Co-ordinating Committees at the District and State levels in order to ensure that the completion of the various proceedural formalities and provision of services for new industries are done quickly without the prospective entrepreneurs having to go from one department to another.

Government also propose bringing in an integrated Act for the State in place of the two State Aid to Industries Acts now in force in the two regions.

As Hon'ble Members are aware, there is an Industrial Trust Fund originally created in the former Hyderabad State which is intended to be utilised for the development of Industries in the Telangana Region. During 1974-75 a special allocation of Rs. 85 lakhs is being made from the cash balance of the Fund to be utilised for the promotion of industries in the Telangana area over and above the normal Plan allocations.

The promotion Corporations of the State Government, particularly the A.P.I D.C., A.P.S S.I.D.C. and A.P.S.F C. have been doing useful work. Hon'ble Members are aware that two of A P. I.D.C.'s joint sector ventures, namely, the mini Steel Plant at Kothagudem and Plywood Factory at Rampachodavaram in the agency area of East Godavari District were inaugurated recently.

The State Government have been making efforts to attract as many Central Projects as possible to our State. Land acquisition for Vizag Steel Plant is progressing satisfactorily and it is expected that civil construction work would start during 1974-75 providing employment to the local people there. The Government of India have already issued letters of intent for a Fertiliser Plant at Kakinada and a Cement Factory at Tadpatri, Anantapur District in the private sector. The Cement Corporation of India would be setting up Cement Plants in the public sector at Tandur, Adilabad and Yerraguntla during the Fifth Five-Year Plan. It is expected that the work on all these projects would commence during 1974-75.

In the context of the serious energy crisis facing the country, an immediate and significant step-up of coal production has become a national necessity. It is therefore, proposed to take up the expansion programme of Singareni Collieries at an estimated cost of Rs. 60 crores over the Fifth Plan period, so that the existing level of production of 5 million tonnes of coal is taken to 12 million tonnes at the end of the Fifth Plan. During the next year an amount of Rs, 1 crore is provided towards the State Government's investment in Singareni Collieries. The expansion programme is expected to create an additional employment potential of 85,000.

Handlooms.—The problems of handloom weavers have been engaging the special attention of the Government. In

order to formulate concrete proposals for improving the conditions of the handloom weavers in the State, Government have decided to set up a special committee with officials and representatives of the handloom industry. Government have also decided to make available sufficient funds to settle all genuine claims in respect of rebate on handloom cloth up to the end of March 1974. The proposals of drawing up a scheme for making available yarn at reasonable prices to the handloom sector from the spinning mills in the co-operative and private sectors are also engaging the attention of the Government Orders have also been issued permitting the allotment of powerlooms to the private sector so that the quota of 12,400 powerlooms for the State is fully utilised. Hon'ble Members whould be glad to know that the Government of India have issued licences for setting up four co-operative spinning mills of 25,000 spindles each in the State.

IRRIGATION

In any strategy for the economic development of our State, irrigation would occupy a very high priority in view of its decisive influence on agricultural production. The current shortage of fertilizer has added urgency to the task of speedy completion of spill-over irrigation projects as well as ensuring maximum utilisation of the irrigation potential already created. The outlay under the irrigation sector, excluding flood control and Drainage, has been raised to Rs. 27.5 crores as against Rs. 15.89 crores in revised Estimate 1973-74. Accelerated completion of major spill-over projects such as Nagarjunasagar, Pochamphad, Tungabhadra High Level Canal and Vamsadhara, completion of spill-over medium projects within the Plan and execution of select medium irrigation projects in chronically drought-affected and backward areas with a view to correcting regional imbalances have been the underlying strategy in this sector.

In respect of Nagarjunasagar Project, the plan provision for 1974-75 is Rs. 5 crores. Besides this, the Planning Commission have agreed to provide additional Central assistance of Rs. 10 crores outside the Plan, with which an additional irrigation potential of 61,200 hectares could be created by June, 1975.

Work on the Pochampad Project is also progressing briskly. Main Canal excavation has been completed upto mile 42/4 and irrigation potential of 53,500 acres created. The lining work of the canal has been awarded to the Andhra Pradesh State Construction Corporation, a State Government Undertaking, and the works are under execution. Further works on excavation of Main Canal and distributaries are in progress. A provision of Rs. 14 crores has been made in Budget Estimate 1974-75, which is the required allocation under the World Bank programme. It is programmed to create irrigation potential for 1.5 lakh acres by July, 1975.

The financial outlay on the Godavari Barrage is also being stepped up. At present the work on the Ralli Arm is under execution. A total amount of Rs. 342.67 lakhs would have been spent on the project by the end of 1973-74. The allocation made for the coming year is Rs. 210 lakhs.

An amount of Rs. 240 lakhs has been allocated for works under Tungabhadra High Level Canal, Stage-II, in the coming year. It is programmed to complete the Guntakal Branch Canal. The work of widening High Level Main Canal on the Mylavaram Dam and K.C. Canal will be continued in the coming year and an additional potential of 17,000 acres is expected to be created under the Guntakal Branch Canal.

It is proposed to spend Rs. 80 lakhs on the construction of Barrage on Vamsadhara Project which is one of the major spill-over projects. The Planning Commission have agreed to examine the question of rephasing the project with a view to securing the full benefits within the shortest possible time and a report in this regard has been submitted to them.

A sum of Rs. 60 lakhs has also been allocated for taking up repairs to Nizamsagar Project. It is proposed to restore partially the capacity of the reservoir to regain about 6 T M.C. of lost storage so that not only the acut so far developed is protected but an extent of 35,000 acres which is now undeveloped is benefited. The work relating to the raising of the height of spill-way gates has been taken up and this is expected to be completed in the coming year.

It is proposed to accelerate the place of work on continuing medium schemes for which an amount of Rs. 230 lakhs has been allocated. A major part of this provision will be spent on the Tandava Reservoir. Vottigadda, Gajuladinne, Swarna and Ukachettivagu Projects as these will give benifit in the Plan period itself.

The allocation under Minor Irrigation Schemes is Rs. 210 lakhs. This amount is proposed to be utilised to push through spill-over works capable of yielding immediate benefit in the next year. With the indicated outlay, it is estimated that an additional potential of 38,000 acres will be created during 1974-75 besides stabilising supply to an extent of 14,000 acres. We also propose taking up on a priority basis during the first quarter of 1974-75, those Minor Irrigation works which can be completed by June, 1974.

POWER

The sharp deterioration in the power situation in the current year has brought to the fore the immediate need to create additional generating capacity and to improve the operational efficiency of existing units. The serious shortfall in capacity creation had an adverse effect on production in general and industrial production in particular. The failure of monsoons in 1972-73 and the consequent reduction in Hydro-generation further aggravated the power crisis. We are well aware that power is an essential item of infrastructure necessary both for agriculture and industry and that the development of power is vital for the diversification of the economy and the prosperity of the State. High priority is therefore being given for power generation in the next year.

Hon'ble Members would have noticed that the outlay on the Power Sector has been raised from Rs. 34.16 crores in Revised Estimate 1973-74 to Rs. 46·50 crores in the next year. Highest

priority has been given for the speedy completion of on-going projects like Lower Sileru and Kothagudem, Stage-III. In the current year, over and above the Plan provision of Rs. 8 crores each for these two projects, we have been able to secure additional Central Assistance of Rs. 2.45 crores for Kothagudem, Stage-III and Rs. 5.62 crores for Lower Sileru. The first unit of 110 M.W. of Kothagudem, Stage-III Project is expected to be commissioned soon and the second unit in September, 1974. A sum of Rs. 8.17 crores has been allocated for the completion of Kothagudem, Stage-III.

The pace of work in the Lower Sileru Project is proposed to be further accelerated. This project envisages installation of 4 units of 110 M.W. each. The first unit is likely to be commissioned by June, 1975. A sum of Rs. 14 crores is being provided for this project in the ensuing year.

It is our intention to phase the work on the Srisailam Project so as to be able to commission the first unit by June, 1977. We have therefore increased the allocation for Srisailam to Rs. 11 crores in 1974-75.

Regarding new projects, an outlay of Rs. 4 crores has been proposed for Kothagudem, Stage-IV. In addition to this, the minimum provision necessary for the Vijayawada Thermal Scheme has also been provided for.

Regarding Rural Electrification Programme, the performance in 1973-74 has been encouraging. As against the target of 13,000 pumpsets to be energised, the achievement has been over 16,000, to the end of December, 1973. In the coming year, a provision of Rs. 4.5 crores has been made for the Rural Electrification Programmes, which includes the programmes of the Rural Electrification Corporation. At the instance of the Planning Commission a comprehensive programme for electrifying agricultural pump-sets presently running on diesel is being drawn up.

EDUCATION

The allocation for education under the Plan is Rs. 400 lakhs of which Rs. 135 lakhs is for Primary Education under the Minimum Needs Programme,

In the primary education sector, it is proposed to create additional facilities for achieving 100% enrolment of boys and 80% for girls of the age group 6-11 years by the end of 5th Plan. This would mean enrolment of 12.04 lakhs of additional children and the appointment of 31,000 additional secondary grade teachers.

In order to improve enrolment and attendance of children particularly girls and those coming from the weaker sections, it is proposed to pay book grants to 60,000 children at Rs. 5 per child and also attendance scholorships to 10,000 girls at Rs. 40 per child. As part of the measures designed to improve the quality of primary and secondary education, an amount of Rs. 10.20 lakhs is provided in the next year's Budget for construction of 640 class rooms on the basis of matching grants. It is also proposed to establish new Ashram

Schools in the Tribal Development Blocks in the State for which necessary provision is made in Budget Estimate 1974-75. To meet the increasing demand for trained teachers and also to impart in-service training to the existing teachers, it is proposed to revive the school teacher training institutions and also organise in-service training courses to primary school teachers. Towards this, a sum of Rs. 38.9 lakhs has been provided in the next year's Budget. It is also proposed to improve select primary schools for which a sum of Rs. 40 lakhs is allocated.

In the field of secondary education, an amount of Rs. 17.8 lakhs is provided for opening 40 new high schools at places not served by any high schools within a radius of 5 miles and for opening additional sections in the existing schools.

An amount of Rs. 18 lakhs is earmarked for starting seven junior colleges and also towards additional staff and equipment in the existing colleges. Provision is also made for providing terminal job courses in select intermediate colleges.

An amount of Rs. 28 lakhs is provided for development of Telugu Language and allied activities in the coming year. In this connection, I am sure, Hon'ble Members are aware of the decision of the Government to switchover to Telugu as the official language at Taluk level throughout the State with effect from the Ugadi day i. e., from 24th March, 1974.

Hon'ble Members are well aware of the proposal to establish a Central University at Hyderabad in pursuance of the Six-Point Formula to augment the existing educational facilites in the capital· A working group appointed by the Ministry of Education headed by Dr. George Jacob, Chairman of the University Grants Commission has already visited the State to have preliminary discussions in regard to the establishment of Central University. It is our earnest hope that the University will start functioning from the next academic year.

Another important fact which I would like to mention is that the introduction of a comprehensive Education Bill which would cover all faces of educational administration is under consideration of Government.

Employment Programmes

To relieve unemployment among the educated, Government initiated during the year the "Half-a-Milion Jobs Programme" for which a sum of Rs. 5.5 crores has been sanctioned. Out of this, a sum of Rs. 3.5 crores has been set apart for schemes in the Industries sector and Rs. 2 crores for schemes in the non-Industries Sector.

The Planning Commission, have approved 48 schemes under this programme covering the above outlay of Rs. 5.5 crores. Of these, 24 are self-employment schemes, 23 are stipendiary training schemes and one is a subsidised employment scheme. The total employment potential including indirect employment under the self employment programme in the Industries Sector is about 50,000. Under the non-Industries Sector 5 self-employment

schemes for Medical Graduates, Dental Graduates, Graduates in Indian Medicine and Homeopathy, Veterinary and Agricultural Graduates covering 850 posts have been approved. Under this programme as against the margin money given by the Government commercial banks advance loans. In addition, they are also paid stipends.

The training schemes relate to farm consultancy, plant protection, appointment of teachers, paid secretaries in co-operative societies, basic health worker, nurses and midwives and wardens in hostels etc. Against the employment potential of 12,758 jobs in this sector, so far 10,200 persons have been provided with jobs.

Under the Industries Sector, schemes covering an employment potential of approximately 31,340 have been approved. These schemes cover establishment of self-employment estates etc. Margin money is given by the department against which banks sanction loans.

This programme is proposed to be continued next year also.

Rural Water Supply and Urban Development

Provision of drinking water facilities to rural areas suffering from scarcity, health hazards and special problems such as iron and fluorides etc., continues to be the guiding objective in this sector. At the same time, it is also being ensured that villages with inadequate supply of drinking water are covered especially Harijan Cheries etc.

The programme of rural water supply comprises two broad groups of schemes, namely, (a) rural water supply, involving sinking of simple open wells or bore wells and (b) protected water supply, involving the supply of water through a more elaborate system of over-head tanks and pipes. Since the construction of simple wells has proved to be costly and time consuming, especially in the rocky and difficult areas, it has been proposed to tackle this problem by sinking before wells with the help of rigs. The rigs supplied by U.N.I.C.E.F. have been augmented by the purchase of 24 rigs by the State. In addition to this the rigs with the State Agro-Industries Corporation have been pressed into service. In the current year a sum of about Rs. 116 lakhs is allocated for the Rural Water Supply Programme to alleviate the drinking water scarcity. The allocation is being stepped up to Rs. 160 lakhs in the coming year.

In-so-far as protected water supply schemes are concerned, these are being executed with financial assistance from the Life Insurance Corporation of India have advanced a sum of Rs. 189·94 lakhs being the first instalment towards implementation of 229 protected water supply schemes, estimated to cost about Rs. 7.61 crores.

As the Hon'ble Members are aware, the need for strengthening the organizational set up for Urban development has been recognized and the Andhra Pradesh Urban Areas (Development) Bill 1974, has been introduced which is now under consideration of the Joint Select Committee of the Legislature. Provision has been made in the Plan for the development of necessary infrastructure in the Urban areas under

Urban Water Supply and Urban Development. The provision made for Urban Water Supply anp Drainage is Rs. 4 crores. A provision of Rs. 85 lakhs has been made for the Twin Cities improvement and Rs. 50 lakhs for Environmental Improvement Schems in Hyderabad, Visakhapatnam and Vijayawada.

WELFARE OF WEAKER SECTIONS

The State approach towards the problems of weaker sections would be not only to accelerate the ameliorative programmes undertaken in the previous Five-Year Plans, but also to take up a package of measures, in terms of education, economic uplift, better living conditions and social services. The Minimum needs programme in the Fifth Plan will largely benefit the weaker sections of the population.

A significant event in the current year was the abolition of the scheme of Government aid to hostels run by private managements through subsidy and the opening of 766 new Government hostels in lieu of the subsidised private hostels. There has also been an upward revision of the food charges in Government hostels. In the coming year provision is made for an additional number of 6,000 boarders.

Government have been conscious of the need for expanding the economic uplift programmes which have a direct bearing on the well-being of the weaker sections. To make full use of the institutional finances available for such schemes of economic uplift, Government have set up the Andhra Pradesh Scheduled Castes Finance Corporation to undertake specific programmes for the benefit of the Scheduled Castes specially in the field of Agriculture, Animal Husbandry, Small Scale, Village and Cottage Industries with an initial share capital of Rs. 38.15 lakhs contributed by the State. The Corporation is expected to draw finances from the Commercial Banks, Life Insurance Corporation of India and other financial institutions and multiply its resources and utilise them for the accelerated economic uplift of the Scheduled Castes. During 1974-75, a further sum of Rs. 30 lakhs is likely to be allocated towards Government share capital contribution to the Corporation.

The Governmet are also considering the setting up of a similar Corporation for the backward classes.

As part of our ameliorative measures for the economic uplift of the weaker sections Government have established the Andhra Pradesh Leather Industries Development Corporation, with an initial share Capital of Rs. 1 crore. The main objects of this Corporation are to establish, develop, finance, protect and promote tanning and leather industries in the State on modern and scientific lines. The existing leather units under the control of Government are proposed to be transferred to this Corporation. It is the hope of the Government that training and Leather Industries in our State will thrive under the management and supervision of this Corporation and that the economic condition of those weaker sections engaged in these industries would thereby improve.

Government have undertaken a fresh assessment of the availability of banjar lands in the various districts and have decided to

embark upon a crash programme for the assignment of such lands by appointing special staff, wherever necessary.

In the coming year, Government also intend taking up a crash scheme for the provision of house sites to the weaker sections, particularly to Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Backward Classes for which a sum of Rs. 150 lakhs is being provided for in the Budget Estimate 1974-75. In this connection, I may inform Hon'ble Members that the first phase of construction of houses by the Andhra Pradech Scheduled Castes and Tribes Co-operative Housing Societies Federation is nearing completion by utilising fully a sum of Rs. 10 crores provided by the Life Insurance Corporation of India and the Federation has to embark upon the second phase in the current year.

I am happy to say that the response to the employment oriented Co-operatives organised with Government assistance to ameliorate the socio-economic standards of living of the poorer sections by creating self-employment potential has been encouraging. In the coming year a sum of Rs. 14.5 lakhs is being allocated for providing assistance to Rikshaw Pullers' Co-operative Societies, Printing Co-operative Societies and other employment production oriented Co-operatives.

LAND REFORMS

Hon. Members are well aware of the comprehensive revised Ceiling Law on agricultural holdings viz., The Andhra Pradesh Land Reforms (Ceiling on Agricultural Holdings) Act, 1973 which was gazetted on 1-1-1973 after securing the assent of the President of India. Certain amendments to the Act have recently been passed by both Houses of the State Legislature and the Amendment Bill has been sent to the Government of India for securing the President's assent. It is proposed to take up implementation of the Act as soon as the Principle Act and the Amendment Act are got included in the Ninth Schedule to the Constitution of India.

NEW BUDGETARY STRUCTURE

Before I proceed to present briefly the financial transactions for the year, I would like to inform the House of certain significant developments in the Budgetary structure. The winds of change have not spared the traditional budget. Hon. Members would agree that the need for some far reaching reforms in Budgetary procedures had been felt for a very long time. The present Budget with its organisation-cum-object basis of classification lays almost exclusive emphasis on the ultimate objects of expenditure, such as pay of Officers Contingencies etc., rather than on the purposes which such expenditure seeks to sub-serve. In the result, a meaningful appreciation of allocation of resources among competing programmes and activities, under different functions of Government is rendered extremely difficult., if not impossible. This is because Budget and Accounts were conceived of as instruments for the control of spending only and were not designed to assist in planning and decision making. Another major defect of the conventional budget was its inadequacy to meet the needs of decision making at various levels of Government for effective management of programmes.

operations. To remove these deficiencies the Government of India appointed a Team of Officers to conduct a comprehensive review of the Heads of Accounts and the Heads of Development adopted for Plan purposes keeping in view the requirements of performance Budgeting and an economic classification of the Budget. On the basis of the recommendation of the Team of Officers, the Comptroller and Auditor-General of India has prescribed the revised accounting classification with effect from 1-4-1974. The Budget Estimates for 1974-75 are based on this new classification, the main features of which are (a) a clear and comprehensive identification of the objectives of Government, (b) correlation of the Plan Heads of Development adopted by the Planning Commission for Plan purposes and the major and minor heads of account adopted in the Budget. The need for a link document to correlate the plan and Budget is therefore obviated, (c) accounts classification has ceased to be organisation oriented and the classification is now based on the purpose for which the amount is spent and only incidentally on the object on which it is spent.

Consequent upon the revised accounting classification a revision of the structure of demands for grants has also become necessary. The significant feature of the revised structure of demands for grants is that the total provision relating to a distinct service or administration is included in one demand thereby enabling a full and true appreciation of resource allocation for a particular service. The revised demand structure has also been approved by the Estimates Committee and the detailed demands for grants presented to the House is in this form. The present practice of provisions relating to a service being dispersed under various sections, such as Revenue, Capital and Loans is dispensed with.

In this connection, I would like to gratefully acknowledge the unstinted and continued co-operation of the Accountant-General of Andhra Pradesh and his able deputies incharge of the implementation of the revised accounting classification, without which the change over to the new system could not have been so smooth and swift.

ACCOUNTS 1972-73

The accounts disclose a modest revenue surplus of Rs. 4.26 crores as against the anticipated revenue deficit of Rs. 48.09 crores. This is mainly because of a steep fall in revenue expenditure as a result of the disturbed conditions in large areas of the State and the consequent set back in the implementation of schmes. The outstanding over-draft of Rs. 72.72 crores with the Reserve Bank of India as on 31-3-1972 was also repaid during the year and the year ended with a marginal cash balance of Rs. 76.82 lakhs.

REVISED ESTIMATE 1973-74

In the current year as against the anticipated budgetary revenue deficit of Rs. 44.80 crores, the deficit is now expected to be only Rs. 4.78 crores. This is mainly as a result of continued buoyancy in revenue receipts and a reduction in revenue expenditure through the enforcement of a series of economy measures by the Government in September 1973. There are no significant variations in respect of capital expenditure. Though at the time of framing the

Budget Estimates for 1973-74, it was expected to close the year without running into an overall deficit, a deficit now appears imminent. There are at least two main reasons for this. Firstly, drought relief operations had to be continued in the current year also on a fairly large scale which was not fully anticipated and provided for in the Budget. Secondly, leave salary and pay advance sanctioned by the Government to the employees who were on strike during the agitation period were also not provided for in the Budget. The year is, therefore, now expected to close with a negative cash balance of Rs. 15.82 crores. If revenue collections prove to be better than anticipated, to this extent, there will be improvement in the closing balance position.

Budget Estimate 1974-75

I expect that the buoyant trends in revenue receipts noticed this year would continue. Revenue receipts are therefore placed at Rs. 448.79 crores next year as against Rs. 410.54 cores in Rivised Estimate 1973-74. Proceeds from Tax revenues are estimated at Rs. 229.95 crores as against Rs. 213.25 crores in Revised Estimate 1973-74. Larger credit has also been taken under Grants-in-aid and contributions (Rs. 131.33 crores) as against the Revised Estimate of Rs; 107.14 crores. This is mainly because of a larger transfer of resources from the Government of India as a result of the Award of the Finance Commission. The Budgeted revenue expenditure for next year is Rs. 434.08 crores as against the revised figure of Rs. 415.81 crores in the current year. The larger revenue expenditure is on account of a variety of reasons, the more important of which are (i) full provision for ad-hoc Dearness Allowance sanctioned by the Government in January, 1974; (ii) larger Plan Revenue Expenditure. and (iii) enhanced maintenance provisions made particularly in the Irrigation, Communications and Medical and Health sectors. The net effect of the transactions on revenue account is expected to be a revenue surplus of Rs. 14.7 crores. Consistent with the policy frame enunciated by me earlier, Capital Expenditure on Plan Account next year is estimated at Rs. 62.56 crores as against Rs. 41.77 crores in the Revised Estimate 1973-74. I earnestly hope that this significant step up in investment outlay would result in a larger flow of benefits to the people at large and the weaker sections in particular.

The net effect of the combined transactions in the coming year is expected to result in an overall dificit of Rs. 17.2 crores. I expect, the deficit to be covered by (i) larger collections of revenue both on current and arrear accounts by streamlining the collection machinery, (ii) larger Central Assistance, and (iii) additional resource mobilisation.

As Hon'ble Members are aware certain measures for raising additional resource had been approved by the House during the last session. As part of the effort, it is now proposed to bring in Legislation in this session to amend the Indian Stamp Act, 1899 to provide for rationalisation of stamp duties chargeable on certain instruments like Conveyances, Bottomry Bonds etc. Through this measure, it is proposed to round off the existing duties in respect of such instrument with slight increases in certain cases. The proposed revision of rates of Stamp Duty in respect of certain documents will also affect the

rates of certain other articles and therefore consequential revision is also being effected. This tax measure is expected to yield an additional revenue of Rs. 1.2 crores.

CONCLUSION

In conclusion, before I formally move the House for its approval of the Budget Proposals. I may in all humility submit that the Budget is no talisman for all our social and economic problems. No doubt, it is a powerful instrument in the fiscal armoury of any Government, which, if judiciously operated can lead us to our goal of growth with social justice· How soon we can reach our distination depends entirely upon the co-operation of you all and the united endeavours of our people, both of which I expect in full measure·

Sir, with these words, I commend the Budget to the House for its approval.

JAI HIND

اردو ترجمہ

شری این - رامچندراریڈی - وزیر مالیہ و تجارتی محاصل نے ۱۸ - مارچ ۱۹۷۴ع کو مجلس مقننہ آندھرا پردیش میں ریاستی موازنہ بابت ۷۵-۱۹۷۴ پیش کرتے ہوئے حسب ذیل تقریر کی۔

جناب عالی !

میں ریاست آندھرا پردیش کا موازنہ بابت ۷۵-۱۹۷۴ پیش کرتا ہوں۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں، اپریل ۱۹۷۴ میں ریاستی مقننہ کے ذیلی انتخابات کے پیش نظر مقننہ کا ایک مختصرمدت کے لئے اجلاس منعقد ہورہا ہے۔ اس لئے میں اب صرف ۴ ماہ کی مدت کیلئے " علی الحساب موازنہ " بغرض منظوری پیش کررہا ہوں تا کہ نظم و نسق کے پاس اس وقت تک اتنی رقوم رہیں جب تک کہ ہم بعد میں اس سال کے دوران موازنہ پر تفصیلی غور و خوض کے لئے دوبارہ جمع نہ ہوں۔

قبل اسکے کہ میں پالیسی مقاصد مقرر کرنیکی کوشش کروں، جسکی کہ حکومت پابند ہے، اور ترقیات کے بڑے شعبوں کے تحت نمایاں پروگراموں کی وضاحت کروں، میں سمجھتا ہوں کہ مجھ پر یہ لازم ہے کہ میں ریاست کی معیشت کی سابقہ حالت اور آنے والے سال میں اس کی ترقی کے امکانات کا جائزہ لوں۔ سال ۷۳-۱۹۷۲ ریاست کی معیشت کے نقطہ نظر سے ایک خراب سال تھا، چونکہ شدید حالات خشک سالی کی وجہ سے ریاستی آمدنی میں خالص کمی واقع ہوئی تھی، تاہم ۷۴-۱۹۷۳ میں موسمی حالات موافق ہونے کی وجہ سے اور عام حالات بتدریج بحال ہونے سے معیشت کی بحالی کیلئے میدان تیار کرلیا گیا۔ خریف ۱۹۷۳ میں غذائی اجناس کی پیداوار کا اندازہ تقریباً ۶۰ لاکھ ٹن کیا گیا ہے جو اب تک سب سے زیادہ رہا ہے۔ ربیع کی فصل کے امکانات بھی بجز اضلاع سریکاکلم وساکھاپٹنم اور ورنگل کے علاقوں کے، تابناک ہیں۔ توقع کی جاتی ہے کہ سال رواں میں غذائی اجناس کی پیداوار ۸۰ لاکھ ٹن سے زائد ہوگی جو ایک ریکارڈ ہوگی۔

بہرحال اس مسرت افزا پہلو میں دوسرا حصہ شریک نہیں ہے جہاں صورت حال اتنی دل خوش کن نہیں ہے صنعتی پیداوار کا اشاریہ نشان (بنیاد: [illegible]) جو ۷۲-۱۹۷۱ میں ۳۰۲ اور ۷۳-۱۹۷۲ میں ۲۸۱ تھا، گھٹ کر [illegible] ہو گیا۔ اسی طرح ریاستی آمدنی میں اس اضافہ پر کچھ حد تک اثر پڑا ہے۔ زرعی پیداوار کی اونچی سطح کا نتیجہ تھا، زرعی جنسوں کیلئے زرعی [illegible] کے حصول میں قابل لحاظ کمی اور [illegible] سال کے دوران ملک کی شدید قلت، جو اسکے بنیادی عوامل تھے جن سے [illegible]

[illegible]

ریاست کی معیشت کے موضوع سے بحث کرتے ہوئے میں حالیہ ماضی میں قیمتوں میں تیزی سے اضافہ کے مسئلہ کو نظر انداز نہیں کرسکتا اگرچہ قیمتوں میں اضافہ کو قابو میں کرنے والے بڑے ذرائع ریاستی حکومت کے ہاتھ میں نہیں ہیں اور قیمتوں کا چکر قومی بلکہ درحقیقت عالمی مسئلہ بنا ہوا ہے۔ جبکہ آندھرا پردیش کے اشاریہ اشیائے صارفین میں اضافہ ، کل ہند اشاریہ کے مقابلہ میں قدرے کم ہے۔ یعنی ڈسمبر ۱۹۷۳ کے ختتام پر آندھرا پردیش کا اشاریہ ۲۴۴ تھا جبکہ کل ہند اشاریہ ۲۶۰ تھا ، میں اس بات کا اقرار کرونگا کہ یہ بجائے خود اطمینان یا آسودہ خاطری کی کوئی وجہ نہیں ہے۔ اسلئے ریاستی حکومت نے اس پریشان کن رجحان کو روکنے کے لئے کئی اقدامات کئے ہیں جنکا میں بعد میں قدرے تفصیل سے ذکر کرونگا ۔ اولین قدم کے طور پر قابل عمل تقسیمی نظام کو برقرار رکھنے کیلئے دھان اور چاول کے حصول کیلئے شدید کوششیں کی گئی ہیں تاکہ ریاست کے پاس اسکے اختیار میں کافی بفراسٹاک رہے۔ اسلئے پیدا کنندگان اور مالکان گرنی کے تعلق سے لیوی کی اسکیم رائج کی گئی ہے۔ جسکے حصول کا ٹارگٹ اس سال ۶ لاکھ ٹن رکھا گیا ہے۔ جسمیں سے ۵۰۱.۲۰ لاکھ ٹن چاول حاصل بھی کیا جاچکا ہے۔ حکومت اس بات سے بخوبی واقف ہے کہ غذائی اجناس کی زاید پیداوار سے حاصل ہونے والے نمایاں فواید کا اثر زایل ہوسکتا ہے۔ جبکہ ایک غیر کارکرد اور غیر موثر نظام تقسیم نافذ رہے۔ خصوصاً قیمتوں میں اضافہ کے دور میں جبکہ قلت کا ہوا کھڑا کیا جائے ۔ اسلئے تقسیمی مشنری کو انضباطی اور تعمیلی پہلووں کے لحاظ سے مستحکم کیا گیا ہے۔ حکومت نے کلکٹروں کو ساری ریاست میں ۱۳۲۲.۰ سستے غلے کی دوکانیں کھولنے کا مجاز کیا ہے۔ تاکہ کارڈوں پر کنٹرول شدہ اشیاء کی مناسب طور پر تقسیم کا تعین حاصل ہوسکے ۔ اس مقصد کے لئے حکومت نے حکم (انضباط تقسیم ذریعہ نظام کارڈ) درج فہرست اشیا آندھرا پردیش بابت ۱۹۷۳ جاری کیا ہے۔ سیول سپلائز کے عملہ کو خصوصاً " انفورسمنٹ ونگ " جسکا سربراہ مہتمم پولیس (شعبہ ویجیلنس) ہے۔ ہمہ جہتی استحکام بخشا گیا ہے۔ ریاست کی سرحدوں پر چنگی ناکوں کو بھی مستحکم کیا گیا ہے۔ غیرسماجی سرگرمیوں مثلاً ذخیرہ اندوزی، چوربازاری وغیرہ کو موثرطور پر روکنے کیلئے کلکٹروں اورمہتمان کوتوالی کوهدایات دیگئی ہیں کہ وہ کنٹرول سے متعلق مختلف احکام اور قواعد دفاع ہند اور "قانون برقراری داخلی تحفظ" کے تحت بھی ضروری قانونی احکام سے استفادہ کریں تاکہ چند غیرمحتاط لوگ ہزاروں لوگوں کی مشکلات سے فائدہ نہ اٹھاسکیں۔

جہاں میں طلب و رسد کے جاریہ عدم توازن کے نتیجہ میں قیمتوں پر زبردست دباؤ کے سماجی و معاشی اثرات سے بخوبی آگاہ ہوں ، وہیں اگر ہم طویل المیعاد نقطہ نظر سے اسباب کا تجزیہ نہ کریں اور فوری طور پر اصلاحی اقدامات نہ کریں تو اسکا حل ہمیں پریشان کردیگا ۔ قطعی تجزیہ سے یہ ظاہر ہوتا ہے کہ معیشت کا جمود اور قیمتوں میں موجودہ اضافہ کے نتیجہ میں ، جو خصوصاً چوتھے پنج سالہ منصوبہ کی مدت کے

دوران سرمایہ کاری کی سطح میں مسلسل طور پر کمی کے ذمہ دار ہے، پیداوار کی شرح میں ناکافی اضافہ ہوا ہے۔ اسلئے ہماری معاشی پالیسی کو اس انداز میں وضع کیا جانا چاہئے کہ سرمایہ کاری کی سطحوں میں اسطرح اضافہ ہوجسمیں ایسی پیداوار سرمایہ کاری پر زور دیاجائے تاکہ وہ فوری نتائج کے حصول کے ساتھ پیداوار کے بنیادی منصوبہ کے مقاصد میں ممدو معاون ہوں۔

گھٹتے ہوئے ترقیاتی مصارف کی بڑی وجوہات میں بار بار پیش آنے والی آفات سماوی اور ریاستی حکومت کے قرضوں کے سود کی بڑھتی ہوئی ذمہ داری ہے۔مزیدطرفہ یہ کہ ریاستی منصوبہ کیلئے مرکزی امداد میں بتدریج کمی ہوتی جارہی ہے۔ ان عوامل کا مشترکہ اثر یہ ہوا ہے کہ ریاست کے بنیادی وسائل گھٹتے جارہے ہیں۔ ریاست کے وسائل میں اضافہ کے پس منظر میں مجھے چھٹے فینانس کمیشن کی سفارشات سے رجوع ہونا پڑیگا۔

چھٹا فینانس کمیشن

مجھے یقین ہے کہ معزز اراکین چھٹے فینانس کمیشن کی سفارشات سے واقف ہیں جنکا خلاصہ مقننہ کے گزشتہ اجلاس میں ایوان میں پیش کیا گیا تھا۔ ہم نے فینانس کمیشن سے ایک یہ بھی گزارش کی تھی کہ دستورھند کی دفعہ ۲۷۵ کے تحت گرانٹس کو خسارہ کی پابجائی کے لئے امداد نہ سمجھاجائے بلکہ ان پسماندہ ریاستوں کو امداد دینے کا نقطہ نظر اپنانا چاہئے جہاں بنیادی سماجی خدمات اور نظم و نسق کے معیارات اقل ترین پسندیدہ سطح سے کم ہوں۔ ہم نے کمیشن پر یہ بات بھی واضح کی ہے کہ سابقہ عوامی سرمایہ کاری کا، جو زیادہ تر آبپاشی اور برقی کے شعبہ میں کی گئی ہے، اور ماقبل چوتھے منصوبہ کے نمونہ پر مرکزی امداد کا مشترکہ اثر یہ ہوا کہ ریاست پر زبردست قرض کا بار عائد ہو گیا جس نے ریاست کی ترقی کی صلاحیت کو کچھ کم کمزور نہیں کیا۔ اس لئے ہم نے امداد قرضہ کی ایک اسکیم پیش کی جو ریاست کے قرضہ کے بوجھ کو کم کرتے ہوئے اس کو اس قابل بنائیگی کہ وہ ریاست کی مختلف ترقیاتی پروگراموں کے لئے کھلے بازار سے قرضہ کی شکل میں عوام کی بچت کی ہوئی رقوم کو حاصل کرسکے۔ مجھے یہ کہتے ہوئے مسرت ہوتی ہے کہ ہماری ان دونوں درخواستوں کو کمیشن نے مان لیا ہے۔ چھٹے فینانس کمیشن کے ایوارڈ کے تحت جسے حکومت ھند نے قبول کرلیا ہے، دستورھند کی دفعہ ۲۷۵ (۱) کے تحت محاصل اور گرانٹس کی منتقلی کی شکل میں ریاست کو ۶۷۷.۰۱ کروڑ روپیہ کے جملہ مالیاتی وسائل منتقل کئے جائینگے جبکہ پانچویں فینانس کمیشن کے ایوارڈ کے تحت ۴۱۲.۷۹ کروڑ روپیہ ملے تھے۔ اسکے علاوہ امداد قرضہ کی اسکم کے تحت فینانس کمیشن نے ۳۱-مارچ ۱۹۷۴ پر غیر ادا شدہ جملہ قرضوں کو یکجا کرنے کی اور ان کی ادائی کی شرائط پر نظرثانی کی سفارش بھی

کی ہے۔ ور جسکے نتیجہ میں ریاست کو تخمینہ امداد قرضہ پانچویں منصوبہ کے مقابلہ میں ۱۹۱٫۲۰ کروڑ روپیہ ہوگی۔

چھٹے فینانس کمیشن کے ایوارڈ کی روشنی میں آنے والے سال کے موازنہ میں نگہداشت (الف) کار ہائے آبپاشی (ب) شوارع و عمارات اور (ج) ہسپتالوں کی ضروریات کے لئے زاید گنجائشات فراہم کی گئی ہیں۔ کارہائے آبپاشی کے لئے فی ایکر ۶ روپیہ کی گنجائش برائے نگہداشت رکھی گئی ہے۔ ریاستی حکومت کے زیرنگرانی شوارع کے تعلق سے اندازہ موازنہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ میں فینانس کمیشن کے اختیار کردہ فارمولہ کی بنیاد پر مکمل گنجائش رکھی گئی ہے۔ عمارات کی دیکھ بھال کیلئے بھی نگہداشت سے متعلق گنجائش میں اضافہ کیا گیا ہے۔ معزز اراکین یہ جان کر خوش ہونگے کہ دواؤں ، غذا اور دیگر ضروریات ہسپتال کیلئے گنجائشوں کی فراہمی کے تعلق سے پرانے پیمانوں پر نظرثانی کی گئی ہے اور ان مدات کے لئے اندازہ موازنہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ میں تقریباً ۲٫۵ کروڑ روپیہ کی زاید گنجائش فراہم کی گئی ہے۔

سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۴-۷۵

معزز اراکین واقف ہیں کہ پانچویں پنچ سالہ منصوبہ کا آغاز سال ۱۹۷۴-۷۵ سے ہوگا۔ میں نے پہلے اس بات کا تذکرہ کیا ہے کہ ہماری ریاست کے تعلق سے چوتھے پنچ سالہ منصوبہ کی مدت بد قسمتی سے معاشی ٹھیراؤ کا ایک سبب تھی۔ میں نے اس کا بھی ذکر کیا ہے کہ اس ٹھیراؤ کے مختلف وجوہات میں سے ایک وجہ یہ حقیقت بھی تھی کہ منصوبہ میں ضروری حدتک سرمایہ کاری میں اضافہ نہیں کیاجاسکا۔ ہماری ریاست کے لئے تیسرے منصوبہ کے مقابلہ میں چوتھے منصوبہ کے مصارف میں اضافہ صرف ۱۹ فی صد ہوا تھا جبکہ یہ اضافہ تمام ریاستوں کے لئے ۶۲ فی صد تھا اور بعض ریاستوں کی صورت میں تو یہ ۱۱۷ فیصد تھا۔ خصوصاً آبپاشی اور برق کے شعبوں میں بہت سی اسکیمات نامکمل ہیں جنہیں پورا کیا جاناہے۔ اگر سابقہ سرمایہ کاری سے نتائج حاصل کرنے ہیں اور ریاست میں ضروری میدان تیار کیا جانا ہے تو ان مقاصد کے لئے درکار اقل سرمایہ کو اولین ترجیح دی جانی ہوگی۔ دوسری طرف ہمکو ہماری ریاست میں پسماندہ علاقوں اور عوام کے کمزور طبقات کی تیز رفتار ترقی کے مسائل پر بھی زیادہ توجہ دینی ہوگی اور ان مقاصد کے حصول کے لئے " اقل ضروریات کا پروگرام " وضع کیا گیا ہے۔ ہم نے ان امور کو پیش نظر رکھتے ہوئے ۱,۲۷۷ کروڑ روپیہ کے پانچویں پنچ سالہ منصوبہ کی مسودہ تجاویز تیار کی ہیں۔ ان تجاویز کے تعلق سے منصوبہ بندی کے لئے عارضی طور پر ۱,۱۰۰ کروڑ روپیہ کے مصارف مقرر کئے گئے ہیں۔ ریاست کے پانچویں منصوبہ کے مصارف کا حقیقی اندازہ اسی وقت کیا جاسکتا ہے جبکہ " قومی ترقیاتی کونسل " ریاستوں کو مرکزی امداد کی تقسیم کے فارمولہ کو طے

کردے۔ بہر حال پانچویں منصوبہ کی مدت کے دوران ریاست کو اتنے بڑے مصارف کیلئے وسائل کی فراہمی کے لئے قابل لحاظ کوشش کرنی ہوں گی۔

ریاست کے سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ بر ۱۳۶٫۹۴ کروڑ روپیہ کے جملہ مصارف لاحق ہونگے۔ تاہم اس میں منجملہ دیگر مدات کے ایسے مدات شامل ہیں جنہیں اب تک غیر منصوبہ جاتی تصور کیا گیا تھا۔ اسطرح ریاستی منصوبہ بر تقابلی بنیاد پر ۱۲۸٫۳۹ کروڑ روپیہ کے مصارف عائد ہوں گے جبکہ ۱۹۷۳-۷۴ کے مرمہ سالانہ منصوبہ میں یہ مصارف ۸۱٫۲۸ کروڑ روپیہ تھے۔ فینانس کمیشن کے ایوارڈ کے نتیجہ میں ریاستی وسائل میں جزوی طور پر اضافہ کی وجہ سے اور جزوی طور پر ہمارے زاید وسائل کے حصول سے ہی یہ اقدام کیا جاسکا۔ جبکہ منصوبہ کیلئے ریاستی وسائل میں اضافہ ہوا ہے لیکن ۱۰٫۳۵ کروڑ روپیہ کی متوقع مرکزی امداد اس امداد سے کم ہے جسکو سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۳-۷۴ کیلئے ابتداً دینے سے اتفاق کیا گیا تھا۔ اگر پانچویں پنچ سالہ منصوبہ کے تعلق سے مناسب شروعات کی جانی ہیں تو یہ ضروری ہے کہ مرکزی امداد کی مقدار میں قابل لحاظ اضافہ کیا جائے۔

آبپاشی اور برقی کے تحت ہماری قابل لحاظ نامکمل اسکیمات کے پیش نظر ہم نے ان دو شعبوں کیلئے جملہ مصارف کا ۶۱ فیصد یعنی آبپاشی کے لئے ۲۵ فیصد اور برقی کیلئے ۳۶ فیصد مختص کیا ہے۔ زراعت اور متعلقہ خدمات کیلئے رقوم کی گنجائش کو ۱۱٫۰۲ کروڑ روپیہ سے بڑھا کر ۱۵٫۳۵ کروڑ روپیہ کردیا گیا ہے۔ S.F.D.A/M.F.A.L. اور D.P.A.P. پروگراموں کے تعلق سے ریاست کے وعدوں کو پورا کرنے کیلئے ایک کروڑ روپیہ کی خصوصی گنجائش رکھی گئی ہے اسکے علاوہ ان پروگراموں کیلئے مرکز سے زاید امداد کے حصول کی توقع ہے۔ سال رواں میں صنعتوں کیلئے مختص کردہ رقم یعنی ۲٫۰۲ کروڑ روپیہ کو دگنا کرکے اسے ۴٫۰۴ کروڑ روپیہ کردیا گیا ہے۔ اسی طرح سماجی خدمات کیلئے رقم کو ۱۴٫۸۶ کروڑ روپیہ سے بڑھا کر ۲۰٫۴۳ کروڑ روپیہ کردیا گیا ہے۔ سماجی خدمات کیلئے مختص کردہ رقوم میں "پروگرام اقل ضروریات" (Minimum Needs Programme) کے تحت ابتدائی تعلیم کیلئے ۱۳۵ لاکھ روپیہ، صحت عامہ کے تحت ۱۰۰ لاکھ روپیہ اور ہریجنوں، گریجنوں اور دیگر پسماندہ طبقات کیلئے مکانات کی تعمیر کی غرض سے اراضی کے حصول کیلئے ۱۰۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش شامل ہے۔ منصوبہ میں فراہمی گنجائش کو ملحوظ رکھتے وقت یہ ذہن نشین رکھا جانا چاہئے کہ کئی صورتوں میں سال رواں کے اختتام پر موعودہ رقوم موعودہ خرچ کیلئے فراہم کی جائیں گی تاکہ اب سالانہ منصوبہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ میں فراہم کردہ رقوم متعلقہ اسکیمات کیلئے پورا پورا استفادہ کیا جاسکے۔ ریاستی منصوبہ میں فراہم کردہ مصارف کے علاوہ جنکا میں مختصر تذکرہ کرچکا ہوں، ہم نے مرکزی اسکیمات کے تحت تقریباً ۱۶ کروڑ روپیہ کی رقم فراہم کی ہے۔

ریاست کی معیشت کے نقطہ نظر سے یہ بہت اہم ہے۔ کہ مرکزی شعبہ سے اور مالیاتی اداروں سے ریاست کے لئے سرمایہ حاصل کریں اور یہ بھی دیکھیں کہ خود ریاستی منصوبہ میں سرمایہ کاری میں اضافہ ہو، درحقیقت اس بات کو ملحوظ رکھتے ہوئے ریاستی منصوبہ میں سرمایہ کاری بنیادی ضروریات کی فراہمی کی شکل میں ہے۔ ہم اس سرمایہ کاری سے کامل استفادہ نہ کرسکیں گے جب تک ہم ساتھ ساتھ اس بات کی بھی کوشش نہ کریں کہ ہماری ریاست کے لئے بڑے پیانہ پر مالیاتی اداروں، مرکزی شعبہ اور خانگی شعبہ سے سرمایہ حاصل کیا جائے۔ علاقائی عدم توازن کو دور کرنے میں ان شعبوں کو اہم رول ادا کرنا ہے۔ اسلئے ہم اسکے بعد وقتاً فوقتاً اس پہلو کا بھی جائزہ لیتے رہنے کی تجویز کرتے ہیں۔ اس سمت میں پہلا قدم جو اٹھایا گیا وہ یہ تھا کہ ۱۴۔ فبروری ۱۹۷۴ کو حیدرآباد میں ریاستی مقننہ اور پارلیمان کے اراکین، مالیاتی اداروں کے نمائندوں اور دیگر متعلقہ لوگوں کا ایک جلسہ طلب کیا گیا تھا۔ اس جلسہ کے راست نتیجہ کے طور پر اور ریاستی حکومت اور مختلف مالیاتی اداروں بشمول تجارتی بنکوں کے درمیان مناسب تال میل کی سہولت پیدا کرنے کے لئے اور مختصر و طویل مدتی قرضوں میں یکسانیت پیدا کرنے کے لئے ریاستی حکومت نے محکمہ فینانس و منصوبہ بندی میں ایک "ادارہ جاتی مالیاتی شعبہ" (Institutional Finance Cell) قائم کیا ہے۔ زرعی و صنعتی قرضوں کے مسائل سے زیادہ تفصیل سے نمٹنے کیلئے ایک الگ کمیٹیاں تشکیل دینے کی بھی تجویز ہے۔

بہر حال اگر ہماری منصوبہ جاتی اسکیمات سے عوام کو پورا پورا فائدہ حاصل ہوتا ہے تو یہ ضروری ہے کہ ان کی عمل آوری کی کارکردگی کو بہتر بنایا جائے۔ منصوبہ کے نقطہ نظر سے روزمرہ کے نظم و نسق کو بھی بہتر بنانا بہت اہم ہے چونکہ آمدنی کی بہتر طور پر وصولی اور غیر ترقیاتی اخراجات میں کفایت سے ہی منصوبہ کے لئے بڑے وسائل مہیا ہوسکتے ہیں۔ ان تمام مسائل پر کلکٹران اضلاع کی کانفرنس میں جو یکم مارچ سے ۳۔ مارچ ۱۹۷۴ تک منعقد ہوئی تھی، غور کیا گیا اور یہ حکومت کی مخلصانہ خواہش ہے کہ اس کانفرنس میں کئے گئے مختلف فیصلوں پر عاجلانہ اقدامات کئے جائیں۔

میں اس موقع سے استفادہ کرتے ہوئے ریاست کی منصوبہ بند ترقی کے موضوع پر ان تبدیلیوں کا ذکر کرنا چاہتا ہوں جو ریاستی سطح پر "منصوبہ بندی کی تنظیم" کے تعلق سے کی گئی ہیں۔ جیسا کہ معزز اراکین آگاہ ہیں۔ ریاستی سطح پر ایک "منصوبہ بندی بورڈ" اور مختلف علاقوں کے لئے "منصوبہ بندی و ترقیاتی کمیٹیاں" قائم کی گئی ہیں [illegible]

منصوبہ میں نہ صرف بعض رقوم فراہم کی جاتی ہوں گی بلکہ معتدبہ زاید رقم بھی رکھی جاتی ہونگی۔ توقع کی جاتی ہے کہ ایسی زاید امداد مرکز سے جلد حاصل ہوگی جیسا کہ چھ نکاتی فارمولہ میں بتلایا گیا ہے۔

اب میں بعض ترقیاتی شعبوں کے تحت پروگراموں کا مختصر سا جائزہ لونگا۔

زراعت اور متعلقہ پروگرام

زراعت :- زرعی شعبہ میں ھمارا بنیادی مقصد یہ ہے کہ غذائی فصلوں کی کاشت عمیق پر زور دیتے ہوئے اور زیادہ مالیت کی تجارتی فصلوں کی کاشت کو اختیار کرنے کی ہمت افزائی کرتے ہوئے مختلف النوع زرعی پیداوار حاصل کی جائے۔

زرعی پیداواریت کو بہتر بنانے کی ھماری حکمت عملی کے جز کے طور پرھم زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس کے پروگرام پر قابل لحاظ توجہ مبذول کئے ہوئے ھیں۔ یہ امر ھمارےلئے بڑے ھی اطمینان کا باعث ہے کہ اس پروگرام میں چند سال قبل اسکے آغاز کے بعد قابل لحاظ ترقی ھوئی ہے۔ ریاست میں زیادہ پیداوار دینے والی نئی اقسام کا غذائی اجناس کی خصوصاً چاول کی پیداوار پر بہت خاص اثر پڑتا ہے۔ یہ بات قابل ذکر ہے کہ جبکہ زیادہ پیداوار دینے والی اقسام دھان کے تحت ۱۹۷۲-۷۳ میں ۲ لاکھ ہیکٹر سے کم پر کاشت کیگئی تھی وھیں خریف ۱۹۷۳ میں ۱۳ء۶ لاکھ ہیکٹر کو زیر کاشت لایا گیا ہے۔ ربیع ۱۹۷۳-۷۴ کے دوران مزید ۵ لاکھ ہیکٹر پر کاشت کئے جانے کی توقع ہے۔ اس لئے یہ امر باعث تعجب نہیں ہے کہ خریف ۱۹۷۳ میں زیادہ پیداواری صلاحیت سے استفادہ کرتے ہوئے غذائی اجناس کی زیادہ پیداوار حاصل کیا جانا ممکن ہوسکا۔ ۱۹۷۴-۷۵ میں زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس کے پروگرام کے تحت ۱۳ء۲۲ لاکھ ہیکٹر کو زیرکاشت لانے کا پروگرام ہے۔

تجارتی فصلوں کے تعلق سے ھماری حکمت عملی یہ ہوگی کہ ہم خصوصاً ربیع کے دوران ایسے علاقوں پر زیادہ توجہ مرکوز کریں جہاں یقینی طور پر بارش ہوتی ہو اور آبپاشی کی سہولتیں حاصل ہوں۔ ۱۹۷۳-۷۴ میں مونگ پھلی ، ارنڈی ، سورج مکھی اور روغنی تخم کی پیداوار میں زیادہ سے زیادہ اضافہ کرنے کی اسکیات کو کامیاب طور پر روبعمل لانے پر ۳۶ ہزار ٹن زاید روغنی تخم کی پیداوار ہونے کی توقع ہے جسکے ۱۹۷۴-۷۵ میں اور بڑھکر ۱ ۱/۲ لاکھ ٹن ہوجانے کی توقع ہے۔ کپاس اور نیشکر کی پیداوار میں بھی معتدبہ اضافہ ہوا ہے۔ سال رواں کے دوران (M. C. U.-5) کپاس کی پیداوار میں تیزی سے قابل لحاظ اضافہ ہوا ہے۔ یہ کپاس زیادہ لمبے ریشے والی ہے۔ جسکی اضلاع کرنول اور پرکاشم میں ناگارجونا ساگر کے تحت تقریباً ۲ء۲۵ لاکھ ایکر پر کاشت کی گئی ہے۔ اس علاقہ کو مزید ۵ لاکھ ایکر تک بتدریج توسیع دینے کی تجویز ہے۔ نیشکر کی ترقیات کے پروگرام کے تحت آنے والے سال میں مزید ۶ لاکھ ٹن کی پیداوار حاصل کرنے کا پروگرام ہے۔

زرعی پیداوار سے بحث کرتے وقت میں اس کا ذکر کئے بغیر نہیں رہ سکتا کہ آنے والے سال میں کیمیائی کھاد کی شدید قلت پیش آئیگی - میں اس بات سے آگاہ ہوں کہ یہ نتیجہ ہے ان غیریقینی حالات کا جو تیل کے بحران کے نتیجہ میں کیمیائی کھاد کی درآمد کو متاثر کئے ہوئے ہیں - میں ان مشکلات سے بھی واقف ہوں جو کیمیائی کھاد تیار کرنے والے گھریلو کارخانوں کی بڑی تعداد کو ان کی پوری صلاحیت سے مستفید ہونے میں مانع ہیں - بہرحال ہم نے حکومت ہند پر زور دیا ہے کہ ۱۹۷۴-۷۵ کی بابت ہمارے لئے کیمیائی کھاد کے کوٹہ کو زیادہ پیداوار دینے والی اقسام اجناس کے اور دیگر پروگراموں کے تحت ۱۹۷۳-۷۴ میں استعمال کردہ مقدار کی بنیاد پر اور ممکنہ طور پر فائدہ کو سامنے رکھتے ہوئے اور اس کے استعمال کی صلاحیت کو پیش نظر رکھتے ہوئے مقرر کیا جائے - اس دوران جبکہ ہم کو تقسیمی نظام کو بہتر بنانے پر زور دینا چاہئے تاکہ ضرورت مند کسانوں کو موجود کیمیائی کھاد کی مناسب تقسیم کا یقین ہوسکے، اسکا قطعی حل ہماری زرعی پیداوار کی حکمت عملی کو اس انداز میں نئے طریقہ پر ڈھالنا ہوگا کہ کیمیائی کھاد کی دی گئی مقدار سے زیادہ سے زیادہ پیداوا حاصل ہوسکے -

معزز اراکین واقف ہیں کہ کیمیائی کھاد کی تقسیم کے سوال پر غور کرنے کیلئے ایک کابینی ذیلی کمیٹی قائم کیگئی ہے اور اس کمیٹی کی سفارش پر ایک موزوں نظام کے قیام کیلئے مناسب اقدام کیا جائے گا - ہماری زرعی حکمت عملی میں تبدیلی ، ترقی یافتہ زرعی معاشی تیکنک کے اختیار کرنے ، مقامی طور پر ملنے والی نامیاتی کھاد ، بہتر تخم وغیرہ کے انتظام اور زیر آبپاشی علاقوں کی عاجلانہ توسیع کی متقاضی ہے - آبپاشی کی صلاحیت سے مکمل استفادہ کرنے کے نقطہ نظر سے کسی علاقہ کی مربوط ترقی کے طریقہ کار کو اختیار کرنے ہوئے کم سے کم مدت میں " کمانڈ ایریا ڈیولپمنٹ " کیلئے زیادہ سے زیادہ پیداوار حاصل کرنے کے لئے ۱،۷۵ لاکھ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے -

ترقیات ڈیری :- ڈیری کی صنعت کو صرف اس بنا پر اولین ترجیح نہیں دی جارہی ہے کہ اس سے دودھ کی فراہمی میں اضافہ ہوتا ہے بلکہ یہ چھوٹے اور خود مکتفی کسانوں کی معیشت پر اثر انداز ہوتی ہے - اس سے روزگار کے وسیع مواقع حاصل ہوتے ہیں اور اس طرح ان کی آمدنی میں اضافہ میں وہ ممد و معاون ثابت ہوتے ہیں - سال رواں کے دوران ایک قابل ذکر کارنامہ وساکھا پٹنم میں ۳۶ لاکھ روپیہ کے اندازہ مصارف سے " شعبہ امداد باھمی " میں ایک عصری ڈیری فارم کے قیام کی منظوری ہے - " انڈین ڈیری کارپوریشن " کی اعانت سے ۱،۸۶ لاکھ روپیہ کے تخمینہ مصارف سے سنگم جاگرلاموڈی میں ایک (Feeder Balancing Diary)

کے قیام کی منظوری دی گئی ہے۔ اس ڈیری میں علاقہ جات کرشنا ، گنٹور اور اونگول میں دودھ کی پوری پیداوار سے مکمل طور پر استفادہ کیا جاسکیگا ۔

ریاست کی ڈیری انڈسٹری کی ترقی میں دوسرا اهم سنگ میل " آندھرا پردیش ڈیری ڈیولپمنٹ کارپوریشن " کا قیام ہے جو جلد ھی ریاست کے بڑے ڈیری کارخانوں کو اپنی نگرانی میں لےلیگا۔ آنے والے سال میں کھمم اور تاڈے پلی گوڈم میں نئے ڈیریوں کے قیام کی تجویز ہے۔ نلگنڈہ اور ملےپلی میں اور ضلع مغربی گوداوری میں مزید ایک " مرکز تبرید شیر " (Chilling Centre) قائم کرنے کی تجویز ہے۔ ضلع کرنول میں دو " دودھ ٹھنڈا کرنے کے مراکز " (Cooling Centre) بھی قائم کرنے کی تجویز ہے۔ رائل سیما کے پسماندہ علاقہ میں دودھ کا پاؤڈر بنانے کے ایک کارخانہ کے قیام کی بھی توقع ہے۔ نسبتاً کم خوش قسمت لوگوں کے تغذیہ کے معیارات کو بہتر بنانے کی تدابیر کے ایک جزو کےطور پر "سنٹرل ڈیری حیدرآباد " میں ایک (Miltone Plant) بھی قائم کیا جا رہا ہے تاکہ مونگ پھلی سےنباتی دودھ تیار اور تقسیم کیا جاسکے ۔ اس پلانٹ کی گنجائش روزانہ تقریباً ۳ هزار لیٹر ہوگی ۔

سمکیات :— طویل ساحل کی وجه سے هم گہرے سمندر میں ماهی گیری کی سہولت سے زیادہ سے زیادہ استفادہ کرسکتے هیں ۔ صنعت ماهی گیری میں سرمایه لگانے سے عوام کے ایک کمزور طبقه یعنی ماهی گیروں کے معاشی حالات سدھارنے میں مدد ملتی ہے۔ اس صنعت میں سرمایه کاری کی اغراض کیلئے متعدد مالیاتی اداروں سے قرضه حاصل کرنے کیلئے ریاستی حکومت نے ایک " سمکیاتی کارپوریشن " قائم کرنے کا فیصله کیا ہے اور اس سلسله میں ابتدائی کام شروع بھی هوچکا ہے۔ حکومت کو توقع هیکه ایسی کارپوریشن سےایک طرف اس اهم صنعت میں زیادہ سرمایه مشغول کیاجاسکیگا اور دوسری طرف ان کو بڑی تعدواد میں میکانی کشتیاں ، جالے ، سردخانوں کی سہولتیں ، بہتر قیمتیں اور مچھلی سے بنی هوئی چیزوں کے مارکٹ وغیرہ حاصل هوسکینگی جس سے ماهی گیروں کے معاشی طور پر پسماندہ طبقه کی عظیم خدمت هوسکیگی ۔

صنعتیں

آندھرا پردیش غالب طور پر ایک زرعی ریاست هونے کی وجه سے ریاست کی معیشت کو وہ درجه تنوع حاصل نہیں هوسکا ہے جو اس کی عاجلانه اور متوازن ترقی کا ضامن هو اور خاص طور پر عوام کے تعلیم یافته طبقات کیلئے روزگار کے کافی مواقع فراهم کرسکے ۔ اسلئے ریاستی حکومت ، ریاست میں خاص طور پر نسبتاً پسماندہ

علاقوں میں صنعتوں کے قیام کے عمل میں تیزی پیدا کرنے کیلئے عزم محکم سے کوششیں کر رہی ہے ۔

دو اہم عوامل جنکی وجہ سے ریاست میں صنعتوں کے قیام میں رکاوٹیں پیش آرہی ہیں وہ صنعت کاروں کے لئے مناسب ترغیبات کی کمی اور ناکافی بنیادی سہولتیں ہیں ۔ ریاستی حکومت کی ایما پر حکومت ہند نے ریاست میں متعدد علاقوں کو صنعتی طور پر پسماندہ قرار دیا ہے ۔ اور وہ ان علاقوں میں صنعتوں میں سرمایہ کاری پر ۱۰ فی صد کی مرکزی امداد کے مستحق ہیں ۔ اسکے ساتھ ساتھ ریاستی حکومت نے " بنیادی صنعتی انبیا کارپوریشن آندھرا پردیش " قائم کیا ہے ۔ جسکا خاص مقصد ریاست میں خصوصاً پسماندہ علاقوں میں بنیادی صنعتی سہولتیں فراہم کرنا ہے ۔ مجھے یقین ہے کہ یہ ہر دو اقدامات ریاست میں صنعتوں کے قیام کی رفتار میں تیزی پیدا کرنے میں ممدو معاون ثابت ہوں گے ۔ حکومت نے ضلع اور ریاست کی سطحوں پر " ارتباطی کمیٹیاں " قائم کرنے کا فیصلہ کیا ہے ۔ تاکہ نئی صنعتوں کیلئے علاجلانہ طور پر طریقہ کار سے متعلق متعدد امور کی یکسوئی ہوسکے اور ان کو خدمات فراہم کی جاسکیں اور ان مقاصد کے لئے ان نئے صنعت کاروں کو ایک محکمہ سے دوسرا محکمہ پھرنا نہ پڑے ۔

حکومت کے پیش نظر ریاست کے دوعلاقوں میں نافذہ دو " قوانین ریاستی امداد برائے صنعت " کی بجائے ایک متحدہ قانون نافذ کرنے کی بھی تجویز ہے ۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں ایک " صنعتی ٹرسٹ فنڈ " موجود ہے جو سابقہ ریاست حیدرآباد میں قائم کیا گیا تھا ۔ اور جسکا مقصد علاقہ تلنگانہ میں صنعتوں کی ترقی کے لئے مدد دینا تھا ۔ ۱۹۷۴-۷۵ کے دوران فنڈ کی سلک سے ۸۰ لاکھ روپیہ کی خصوصی رقم فراہم کی جارہی ہے تاکہ علاقہ تلنگانہ میں مقررہ منصوبہ کی فراہم کردہ رقوم کے علاوہ اس سے بھی صنعتوں کے پھیلاؤ میں فائدہ اٹھایا جائے ۔

ریاستی حکومت کی ترقیاتی کارپوریشن خصوصاً "صنعتی ترقیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش " " چھوٹے پیانہ کی صنعتی ترقیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش " اور " ریاستی مالیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش " بہت مفید کام انجام دے رہی ہیں ۔ اراکین واقف ہیں کہ " صنعتی ترقیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش " کے مشترکہ شعبہ کے دو کارخانے یعنی کتہ گوڑم میں " چھوٹا فولاد کا کارخانہ " اور ضلع مشرق گوداوری کے ایجنسی علاقہ راماچوداورم میں "پلائی ووڈ کا کارخانہ " کا حال میں افتتاح کیا گیا ہے ۔

ریاستی حکومت کی یہ کوشش ہے کہ ہماری ریاست میں ممکنہ طور پر زیادہ سے زیادہ مرکزی پروجکٹ قائم کروائے جائیں ۔ ویزاک میں فولاد کے کارخانے کے لئے اراضی کے حصول کا کام اطمینان بخش طور پر جاری ہے اور توقع ہے کہ ۱۹۷۴-۷۵

کے دوران تعمیراتی کام شروع ہوجائیگا جس سے مقامی لوگوں کو روزگار حاصل ہوسکیگا۔ حکومت ہند خانگی شعبہ کے تحت کاکناڈا میں ایک کیمیائی کھاد کے کارخانے اور تاڈپتری ۔ اننت پور میں ایک سمنٹ کے کارخانے کیلئے اجازت نامے جاری کرچکی ہے۔ سمنٹ کارپوریشن آف انڈیا ، پانچویں پنج سالہ منصوبہ کے دوران تانڈور ، عادل آباد اور یراگنٹلا میں عوامی شعبہ کے تحت سمنٹ کے کارخانے قائم کررہی ہے۔ توقع کیجاتی ہے کہ ان تمام پروجکٹوں پر ۱۹۷۴-۷۵ کے دوران کام کا آغاز ہوجائیگا۔

ملک کو درپیش توانائی کے شدید بحران کے پس منظر میں کوئلہ کی پیداوار میں فوری اور اہم اضافہ ایک قومی ضرورت بن گیا ہے۔ اسلئے یہ تجویز ہے کہ پانچویں منصوبہ کے دوران ۶۰ کروڑ روپیہ کے تخمینہ مصارف سے سنگارینی کالریز میں توسیعی پروگرام کا آغاز کیا جائے تاکہ پانچویں منصوبہ کے ختم تک کوئلہ کی ۵۰ لاکھ ٹن پیداوار کی موجودہ سطح کو بڑھا کر ۱۲۰ لاکھ ٹن کردیاجاسکے۔ آئندہ سال کے دوران سنگارینی کالریز میں ریاستی حکومت ایک کروڑ روپیہ مشغول کریگی اس توسیعی پروگرام سے مزید ۳۰ ہزار لوگوں کو روزگار مل سکیگا۔

هینڈلومس :۔ دستی بافندوں کے مسائل پر حکومت خصوصی توجہ مبذول کئے ہوئے ہے۔ ریاست میں دستی بافندوں کے حالات کو بہتر بنانے کے لئے ٹھوس تجاویز مرتب کرنے حکومت نے ایک خوصی کمیٹی قائم کرنے کا فیصلہ کیا ہے۔ جس میں سرکاری عہدہدار اور هینڈلوم صنعت کے نمائیندے شامل رہیں گے ۔ حکومت نے یہ بھی فیصلہ کیا ہے کہ مارچ ۱۹۷۴ کے ختم تک هینڈلوم کپڑے پر کٹوتی کے تعلق سے تمام حقیقی مطالبات کے تصفیہ کے لئے کافی رقم فراہم کی جائے ۔ امداد باہمی اور خانگی شعبوں کی " اسپننگ ملز " سے هینڈلوم شعبہ کیلئے واجبی قیمتوں پر دھاگہ کے حصول کے لئے ایک اسکیم مرتب کرنے کی تجاویز پر بھی حکومت توجہ منعطف کئے ہوئے ہے۔ خانگی شعبہ کو برقی کرگھوں کی تقسیم کی اجازت دینے کے احکام بھی جاری کردیئے گئے ہیں تاکہ ریاست کے لئے ۱۲،۳۰۰ برقی کرگھوں کے کوٹہ سے مکمل طور پر استفادہ کیاجاسکے۔

معزز اراکین یہ جان کر خوش ہونگے کہ حکومت ہند نے ریاست میں ۲۰ ہزار تکلوں والی ایسی چار کوآپریٹیو اسپننگ ملز کے قیام کے لئے لائسنس جاری کردیئے ہیں۔

آبپاشی

ہماری ریاست کی معاشی ترقی کی کسی بھی حکمت عملی میں آبپاشی کو زرعی پیداوار پر اسکے فیصلہ کن اثر کی وجہ سے بہت زیادہ ترجیح دیجاتی رہیگی کیونکہ

کھاد کی موجودہ قلت نے اس بات کی اھمیت میں اضافہ کردیا ھے کہ نامکمل آبپاشی پروجکٹوں کو عاجلانہ طور پر مکمل کیا جائے اور ساتھ ھی ساتھ پیدا شدہ صلاحیت آبپاشی سے زیادہ سے زیادہ استفادہ کو یقینی بنایاجاسکے۔ شعبہ آبپاشی کے تحت جمسیں انسداد سیلاب اور ڈرینیج شامل نہیں ھیں مصارف کو ۲۷,۰۰ کروڑ روپیہ کردیا گیا ھے جبکہ مرسمہ موازنہ بابت ۱۹۷۳-۷۴ میں اسکے لئے ۱۰۵ء۳۹ کروڑ روپیہ رکھے گئے تھے۔ بڑے نامکمل پروجکٹ مثلاً ناگارجونا ساگر، پوچم پاڈ، تنگبھدرا ھائی لیول کنال اور وسادھارا کی تیز رفتار تکمیل، منصوبہ کے اندر اوسط نامکمل پروجکٹ کی تکمیل اور خشک سالی سے ھمیشہ متاثر ھونے والے اور پسماندہ علاقوں میں منتخب اوسط آبپاشی کے پروجکٹوں کی عمل آوری میں اس شعبہ کی حکمت عملی مضمر ھے تاکہ علاقائی عدم توازن کو دور کیا جاسکے۔

ناگارجونا ساگر پروجکٹ کے تعلق سے ۱۹۷۴-۷۵ کیلئے منصوبہ میں ۵ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ھے۔ اسکے علاوہ منصوبہ بندی کمیشن نے منصوبہ کے باھر ۱۰ کروڑ روپیہ کی زاید مرکزی امداد فراھم کرنے سے اتفاق کرلیا ھے جس سے جون ۱۹۷۵ تک مزید ۶۱ ھزار ۲ سو ھیکٹر کو قابل آبپاشی بنایا جاسکیگا۔

پوچم پاڈ پروجکٹ پر بھی کام تیزی سے جاری ھے۔ ۴۲/۴ میل تک اصل نہر کی کھدوائی مکمل ھوچکی ھے اور ۵۸,۰۰۰ ایکڑ کو قابل آبپاشی بنایا گیا ھے۔ نہر کی استرکاری کا کام "آندھرا پردیش اسٹیٹ کنسٹرکشن کارپوریشن" کو دیا گیا ھے جو ریاستی حکومت کا ایک ادارہ ھے۔ تعمیراتی کام جاری ھے۔ اصل نہر اور ذیلی نہروں کی کھدوائی کا کام جاری ھے۔ اندازہ موازنہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ میں ۱۴ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ھے جو "عالمی بنک پروگرام" کے مطابق مطلوبہ رقم ھے۔ جولائی ۱۹۷۵ تک ۱ء۵ لاکھ ایکر کو قابل آبپاشی بنانے کا پروگرام ھے۔

گوداوری بیریج کے مالیاتی مصارف میں بھی اضافہ کیا جا رھا ھے۔ فی الوقت (Rlli Arm) پر کام جاری ھے۔ اس پروجکٹ پر ۱۹۷۳-۷۴ کے ختم تک جملہ ۳۴۲ء۶۷ لاکھ روپیہ کی رقم خرچ کی جائیگی۔ آنے والے سال کیلئے ۱۲۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ھے۔

سال آئندہ تنگبھدرا ھائی لیول کنال۔ مرحلہ دوم کے تحت کاموں کے لئے ۲۴۰ لاکھ روپیہ کی رقم فراھم کی گئی ھے۔ کنتکل برانچ کنال کو مکمل کرنے کا پروگرا ھے۔ میلاورم ڈیم پرھائی لیول میں کنال اور کرنول۔ کڑپہ کنال کی توسیع کا کام آئندہ سال بھی جاری رھیگا اور کنتکل برانچ کنال کے تحت مزید ۲۷ ھزار ایکر کو آبپاشی کے قابل بنایا جائیگا

وسسا دھارا پروجکٹ پر بیریج کی تعمیر پر ۸۰ لاکھ روپیہ خرچ کرنے کی تجویز ہے۔ یہ پروجکٹ بڑے نامکمل پروجکٹوں میں سے ایک ہے۔ منصوبہ بندی کمیشن نے اس پروجکٹ کی تشکیل نو کے سوال کی جانچ پڑتال کرنے سے اتفاق کرلیا ہے تاکہ کم سے کم ممکنہ مدت میں زیادہ سے زیادہ فوائد حاصل کئے جاسکیں۔ اس ضمن میں کمیشن کو ایک رپورٹ پیش کی جاچکی ہے۔

نظام ساگر پروجکٹ کی مرمت کیلئے بھی ۶۰ لاکھ روپیہ کی رقم رکھی گئی ہے۔ اس ذخیرہ آب کی صلاحیت کو جزوی طور پر بحال کرنے کی تجویز ہے تاکہ ضائع شدہ T.M.C. 6 کی گنجائش پھر پیدا ہوسکے جس سے نہ صرف اب تک بنائے گئے آیاکٹ کا تحفظ ہوسکے گا بلکہ ۳۰ ہزار ایکر اراضی کو سیراب بھی کیا جاسکے گا جو اسوقت غیرترقی یافتہ ہے۔ دروازوں کی بلندی کو اونچا کرنے سے متعلق کام شروع کردیا گیا ہے اور اس کام کے آئندہ سال مکمل ہونے کی توقع ہے۔

جاریہ متوسط اسکیمات پر کام کی رفتار کو تیز تر کرنے کی تجویز ہے جسکےلئے ۲۳۰ لاکھ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے۔ اس گنجائش کا ایک بڑا حصہ ٹانڈوا خزانہ آب، وٹی گڈا، گجولا ڈنی، سورنا اور اوکاچیٹی واگو پروجکٹوں پر صرف کیا جائے گا اور ان سے خود منصوبہ کی مدت کے دوران فواعد حاصل ہوں گے۔

چھوٹی آبپاشی اسکیمات کے تحت ۱۲۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ اس رقم سے ایسے نامکمل کاموں کو مکمل کرنے کی تجویز ہے جن سے آئندہ سال فوری فوائد حاصل ہونے کی توقع ہے۔ متذکرہ مصارف سے ۲۴ ہزار ایکر کےلئے پانی کی فراہمی کو استحکام بخشنے کے علاوہ ۱۹۷۴-۷۵ کے دوران مزید ۳۸ ہزار ایکر کو قابل آبپاشی بنایا جائیگا۔ ہم ان چھوٹے کارھائے آبپاشی پر ترجیحی بنیاد پر ۱۹۷۴-۷۵ کے پہلے سہ ماہی کے دوران کام شروع کرنے کی تجویز رکھتے ہیں جو جون ۱۹۷۴ تک مکمل کئے جاسکتے ہوں۔

برقی

سال رواں کے دوران برقی کی صورت حال میں تیزی سے جو انحطاط رونما ہوا ہے، اس نے اس بات کی ضرورت کو واضح کردیا ہے کہ برقی کی پیدائش کی صلاحیت میں فوری اضافہ کیا جائے اور موجودہ یونٹوں کی کام کرنے کی صلاحیت کو بہتر بنایا جائے۔ برقی کی پیدائش میں شدید کمی نے عام طور پر پیداوار پر اور خاص طور پر صنعتی پیداوار پر اثر ڈالا ہے۔ ۱۹۷۲-۷۳ میں امساک باراں اور نتیجتاً پن بجلی میں کمی نے برقی کے بحران میں اور شدت پیدا کردی۔ ہم تمام واقف ہیں کہ زراعت اور صنعت دونوں کی بنیادی ضرورتوں میں برقی ایک اہم ضرورت ہے اور معیشت میں تنوع پیدا کرنے کیلئے اور ریاست کی خوشحالی کیلئے برقی کی ترقی بے حد ضروری ہے۔ اسلئے آئندہ سال برقی کی پیدائش کو بہت زیادہ ترجیح دیجارہی ہے۔

معزز اراکین نے اس بات کو محسوس کیا ہوگا کہ برق کے شعبہ کیلئے ۱۹۷۳-۷۴ کے مرتسمہ موازنہ میں فراہم کردہ ۳۴ء۱۶ کروڑ روپیہ کی رقم کر بڑھا کر آئندہ سال ۴۶ء۵۰ کروڑ روپیہ کردیا گیا ہے - جاریہ پروجکٹ مثلاً لوئرسیلیرو اورکوتہ گوڑم - مرحلہ سوم کی عاجلانہ تکمیل کو اولین ترجیح دی گئی ہے۔ سال رواں کے دوران ان دو پروجکٹوں میں سے ہر ایک کے لئے ۸ کروڑ روپیہ کی منصوبہ کی گنجائش کے علاوہ کتہ گوڑم - مرحلہ سوم کے لئے ۲ء۴۵ کروڑ روپیہ اور لوئر سیلیرو کیلئے ۵ء۶۲ کروڑ روپیہ کی مزید مرکزی امداد حاصل کی جائیگی - کتہ گوڑم پروجکٹ - مرحلہ سوم کے ۱۱۰ میگاواٹ کے پہلے یونٹ کے جلد ہی اور دوسرے یونٹ کے سپٹمبر ۱۹۷۴ میں چالو کئے جانے کی توقع ہے- کتہ گوڑم - مرحلہ سوم کی تکمیل کے لئے ۲ء۱۷ کروڑ روپیہ رکھے گئے ہیں -

لوئر سیلیرو پرجکٹ پر کام کی رفتار میں مزید تیزی پیدا کرنے کی تجویز ہے- اس پروجکٹ کا مقصد ۱۱۰ میگاواٹ والے ایسے چار یونٹوں کی تنصیب ہے- پہلے یونٹ کے جون ۱۹۷۵ تک چالو ہونے کا امکان ہے- آنے والے سال میں اس پروجکٹ کے لئے ۱۴ کروڑ روپیہ کی گنجائش فراہم کی جارہی ہے-

سری سیلم پروجکٹ پر کام کو مرحلہ وار طور پر انجام دینے کا ارادہ ہے- تاکہ پہلے یونٹ کو جون ۱۹۷۷ تک چالو کیا جاسکے- اس لئے ہم نے ۱۹۷۴-۷۵ میں سری سیلم کے لئے رقم بڑھا کر اسے ۱۱ کروڑ روپیہ کردیا ہے-

جہاں تک نئے پروجکٹس کا تعلق ہے- کتہ گوڈم مرحلہ - چہارم کیلئے ۴ کروڑ روپیہ کے مصارف کی تجویز ہے- اسکے علاوہ وجئے واڑہ تھرمل اسکیم کے لئے ضروری اقل ترین گنجائش بھی فراہم کی گئی ہے-

جہاں تک دیہاتوں کو بجلی فراہم کرنے کے پروگرام کا تعلق ہے، ۱۹۷۳-۷۴ میں کارکرد گی ہمت افزا رہی ہے- ۱۳ ہزار پمپ سٹوں کو برق فراہم کرنے کا ٹارگٹ مقرر تھا لیکن ڈسمبر ۱۹۷۳ کے ختم تک ۱۶ ہزار پمپ سٹوں کو برقایا گیا - آئیندہ سال دیہاتوں کو برق فراہم کرنے کے پروگرام کے لئے ۴ء۵۰ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے جسمیں "دیہاتوں کو برقانے سے متعلقہ کارپوریشن" کے پروگرام شامل ہیں- منصوبہ بندی کمیشن کی ایماپر زرعی پمپ سٹوں کو جو فی الوقت ڈیزل سے چل رہے ہیں، برق فراہم کرنے کا ایک جامع پروگرام مرتب کیا جارہا ہے-

تعلیم

منصوبہ میں تعلیم کے لئے ۴۰۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے جس میں سے " اقل ضروریات کے پروگرام " کے تحت تحتانوی تعلیم کے لئے ۱۳۵ لاکھ روپیہ رکھے گئے ہیں

تحتانوی تعلیم کے شعبہ میں یہ تجویز ہے کہ پانچویں منصوبہ کے ختم تک ۶ تا ۱۱ سال کی عمر کے صد فی صد بچوں اور ۸۰ فی صد بچیوں کو مدارس میں شریک کرنے کیلئے زاید سہولتیں فراہم کی جائیں۔ اسکا مطلب یہ ہوا کہ ۱٫۲۰۴ لاکھ مزید بچوں کو مدارس میں شریک کیاجائے اور مزید ۳۱ ہزار ثانوی گریڈ اساتذہ کا تقرر کیاجائے۔

مدارس میں بچوں خصوصاً بچیوں اور کمزور طبقات کے افراد کی شرکت اورحاضری بہتر بنانے کے لئے فی بچہ ۵ روبیہ کے حساب سے ۶۰ ہزار بچوں کو " کتابی گرانٹ "، اور فی بچی ۴۰ روبیہ کے حساب سے ۱۰ ہزار بچیوں کو " وظیفہ حاضری " بھی دینے کی تجویز ہے۔ تحتانوی اور ثانوی تعلیم کے معیار کو بہتر بنانیکی تدابیر کے جزو کے طور پر آئیندہ سال کے موازنہ میں (Matching Grant) کی بنیاد پر ۶۴۰ کمرہ ہائے جماعت کی تعمیر کے لئے ۱۹٫۲۰ لاکھ روپیہ کی رقم رکھی گئی ہے۔ ریاست میں قبائلی ترقیاتی بلاکوں میں نئے آشرم مدارس قائم کرنیکی بھی تجویز ہے جسکے لئے اندازہ موازنہ بابت ۱۹۷۴-۷۵ میں ضروری گنجائش رکھی گئی ہے۔ ٹرینڈ اساتذہ کی بڑھتی مانگ کو پورا کرنے اور موجودہ اساتذہ کو دوران ملازمت ٹریننگ دینے کیلئے بھی " ادارہ جات تربیت اساتذہ مدارس " کی اسکیم کو پھر سے بحال کرنے کی تجویز ہے۔ اور ثانوی مدارس کے اساتذہ کیلئے دوران ملازمت ہی ٹریننگ دینے کی تجویز بھی ہے۔ اس مقصد کے لئے آئیندہ سال کے موازنہ میں ۳۸٫۹۰ لاکھ روپیہ کی رقم رکھی گئی ہے۔ " منتخب ثانوی مدارس " کو بہتر بنانے کی بھی تجویز ہے جسکے لئے ۴۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ہے۔

ثانوی تعلیم کے میدان میں ایسے مقامات پر جہاں ۵ میل کے دایرہ کے اندر کوئی فوقانی مدارس نہیں ہیں، ۴۰ نئے فوقانی مدارس کھولنے کے لئے اور موجودہ مدارس میں زاید سکشن کھولنے کیلئے ۱۷٫۰۸ لاکھ روپیہ کی گنجائش فراہم کی گئی ہے۔

۷ - جونیر کالج شروع کرنے کیلئے اور موجودہ کالجوں میں زاید عملہ اور آلات کے لئے ۱۸ لاکھ روپیہ کی رقم مختص کی گئی ہے۔ منتخب انٹرمیڈیٹ کالجوں میں " میقاتی جاب کورسس " کیلئے بھی گنجائش رکھی گئی ہے۔

تلگو زبان کی ترقی اور متعلقہ سرگرمیوں کیلئے آئندہ سال ۲۳ لاکھ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے۔ مجھے یقین ہے کہ معزز اراکین اس سلسلہ میں حکومت کے تلگو کو سرکاری زبان کی حیثیت سے ساری ریاست میں تعلقہ کی سطح پر اگادی کے دن یعنی ۲۴- مارچ سنہ ۱۹۷۴ سے رائج کرنے کے فیصلہ سے واقف ہیں۔

معزز اراکین اس تجویز سے واقف ہیں کہ جو چھ نکاتی فارمولے کی مطابقت میں حیدرآباد میں ایک مرکزی جامعہ کے قیام سے متعلق ہے تاکہ ریاست کے صدر مقام پر موجودہ تعلیمی سہولتوں میں اضافہ کیا جاسکے۔ ڈاکٹر جارج جیکب صدر نشین یونیورسٹی گرانٹس کمیشن کی زیرصدارت وزارت تعلیم کے مقرر کردہ ایک ورکنگ گروپ

نے ریاست کا دورہ کیا تا کہ مرکزی جامعہ کے قیام کے بارے میں ابتدائی بات چیت کی جاسکے - ہمیں مخلصانہ توقع ہے کہ جامعہ آئندہ تعلیمی سال سے کام کرنا شروع کردے گی -

ایک دیگر اہم بات جسکا میں تذکرہ کرنا پسند کرونگا وہ ایک جامع تعلیمی مسودہ قانون کی پیشکشی ہے جو تعلیمی نظم و نسق کے تمام پہلوؤں پر حاوی ہوگا۔ یہ مسودہ قانون حکومت کے زیرغور ہے -

روزگار کے پروگرام

تعلیم یافتہ افراد کی بیروزگاری دور کرنے کیلئے حکومت نے اس سال کے دوران " پانچ لاکھ افراد کیلئے روزگار کا پروگرام " شروع کیا جس کے لئے ۵۰ء۰ کروڑ روپیہ کی رقم منظور کی گئی ہے۔ اسمیں سے " صنعتی شعبہ " میں اسکیمات کیلئے ۳ء۰ کروڑ روپیہ کی رقم اور " غیرصنعتی شعبہ " میں اسکیمات کیلئے ۲ کروڑ روپیہ کی رقم رکھی گئی ہے۔

منصوبہ بندی کمیشن نے اس پروگرام کے تحت جس پر مذکورہ ۵۰ء۰ کروڑ روپیہ کے مصارف لاحق ہوتے ہیں، ۴۸ اسکیمات کو منظوری عطا کی۔ ان میں سے ۲۴ " خود روزگار اسکیمات " ہیں ، ۲۳ " وظیفہ جاتی تربیتی اسکیمات " ہیں اور ایک " امدادی اسکیم روزگار " ہے - " صنعتی شعبہ " میں خود روزگار پروگرام " کے تحت تقریباً جملہ ۵۰ ہزار کو روزگار فراہم کیا جاسکیگا جس میں بالواسطہ روزگار بھی شامل ہے - " غیر صنعتی شعبہ " کے تحت طبی گرایجویٹس ، ڈینٹل گرایجویٹس ہندوستانی طب اور ہومیو پیتھی کے گرایجویٹس اور علاج حیوانات اور زراعت کے گرایجویٹس کیلئے ۵ خود روزگار اسکیمات جو ۸۵۰ جائدادوں پر محیط ہیں، منظور کی گئی ہیں۔ اس پروگرام کے تحت حکومت کی دی گئی (Margin Money) پر تجارتی بنک قرضے دیتے ہیں۔ اسکے علاوہ ان کو وظائف بھی دیئے جاتے ہیں۔

" تربیتی اسکیمات " زرعی مشاورت ، تحفظ پودگان ، اساتذہ ، انجمن ہائے امداد باہمی میں تنخواہ یاب معتمدین ، بیسک ہیلتھ ورکرس ، نرسوں ، قابلاؤں اور اقامت خانوں میں وارڈنس وغیرہ کے تقرر سے متعلق ہیں۔ اس شعبہ میں ۱۲,۷۰۸ روزگار کے مواقع پیدا کئے گئے اور ۱۰,۲۰۰ اشخاص کو روزگار فراہم کیا گیا۔

"صنعتی شعبہ " کے تحت ایسی اسکیمات روزگار منظور کی گئی ہیں جن سے تقریباً ۳۱,۳۴۰ لوگوں کو روزگار ملسکیگا۔ ان اسکیمات میں " خود روزگار اسٹیٹس وغیرہ کا م شامل ہے۔ محکمہ (Margin Money) فراہم کرتا ہے جس پر بنک سے قرضے منظور ہوتے ہیں۔

اس پروگرام کو آئندہ سال بھی جاری رکھنے کی تجویز ہے۔

دیہی فراھمی آب و شہری ترقیات

ایسے دیہی علاقوں کو جو قلت آب ، خرابی صحت اور خصوصی مسائل مثلاً پانی میں لوہے و فلورائڈ وغیرہ کی موجودگی کا شکار رہتے ھیں ، پینے کے پانی کی سہولتوں کی فراھمی اس شعبہ کا ابتدا ھی سے اولین مقصد رہا ھے ۔ اسکے ساتھ ساتھ اس بات کا بھی یقین حاصل کیا جارہا ھے کہ ایسے دیہات خصوصاً ھریجن واڑے وغیرہ جہاں پینے کے پانی کی ناکافی سہولتیں ھیں ، اس شعبہ کے تحت آجائیں ۔

دیہی فراھمی آب کا پروگرام دو بڑی اسکیمات پر مشتمل ھے ، یعنی (الف) دیہی فراھمی آب ، جس میں سادہ کنووں یا نل کنووں کی کھدوائی شامل ھے ۔ (ب) محفوظ پانی کی فراھمی جسمیں ٹانکیوں اور پائپوں کے ایک زیادہ وسیع نظام کے ذریعہ فراھمی آب شامل ھے ۔ چونکہ سادہ کنووں کی تعمیر خصوصاً چٹانی اور سخت زمین میں گراں اور زیادہ وقت لیتی ھے اس لئے رگس (Rigs) کی مدد سے کنویں کھودتے ہوئے اس مسئلہ سے نمٹنے کی تجویز کیگئی ھے ۔ "یونیسف" (U.N.I.C.E.F.) کے فراھم کردہ رگس میں ریاست کی جانب سے خرید کردہ اور ۴۲ رگس کا اضافہ کیا گیا ھے ۔ اسکے علاوہ "ریاستی زرعی صنعتی کارپوریشن" کے رگس کو بھی کام میں لایا گیا ۔ سال رواں میں دیہی فراھمی آب کے پروگرام کیلئے ۱۱۶ لاکھ روپیہ کی رقم فراھم کی گئی ھے تاکہ پینے کے پانی کی قلت کو دور کیا جاسکے ۔ آنے والے سال میں اس رقم کو بڑھا کر ۱۶۰ لاکھ روپیہ کردیا جارہا ھے ۔

جہاں تک محفوظ پانی کی فراھمی کی اسکیمات کا تعلق ھے ، انکو لائف انشورنس کارپوریشن آف انڈیا کی مالی امداد سے روبعمل لایا جارہا ھے ۔ لائف انشورنس کارپوریشن آف انڈیا نے محفوظ پانی کی فراھمی کی ۲۲۹ اسکیمات کی عمل آوری کیلئے پہلی قسط کے طور پر ۱۸۹،۹۴ لاکھ روپیہ بطور قرضہ دیا ھے ۔ ان اسکیمات پر تقریباً ۷،۶۱ کروڑ روپیہ کے مصارف کا اندازہ ھے ۔

جیسا کہ معزز اراکین واقف ھیں ، شہری ترفیات کیلئے تنظیمی ڈھانچہ کو مستحکم کرنے کی ضرورت تسلیم کی جاچکی ھے اور مسودہ قانون (ترقیات) شہری علاقہ جات آندھرا پردیش بابت ۱۹۷۴ اسمبلی میں پیش کردیا گیا ھے جو اسوقت مقننہ کی مشترکہ سلکٹ کمیٹی کے زیرغور ھے ۔ شہری فراھمی آب اور شہری ترقیات کے تحت شہری علاقوں میں ضروری بنیادی وسائل کی ترقی کیلئے منصوبہ میں گنجائش فراھم کیگئی ھے ۔ شہری فراھمی آب اور ڈرینیج کیلئے ۴ کروڑ روپیہ کی گنجائش رکھی گئی ھے ۔ دونوں شہروں کی ترقی کیلئے ۳۰ لاکھ روپیہ اور حیدرآباد ، وساکھاپٹنم اور وجئے واڑہ میں " اسکیمات برائے بہتری ماحول " کیلئے ۵۰ لاکھ روپیہ کی گنجائش فراھم کیگئی ھے ۔

کمزور طبقات کی بہبودی

کمزور طبقات کے مسائل کے تعلق سے ریاست کا طریقہ کار یہ ہے کہ سابقہ پنچسالہ منصوبوں میں شروع کردہ فلاحی پروگراموں میں نہ صرف تیزی پیدا کی جائے بلکہ تعلیم ، معاشی بہبودی ، بہتر حالات رہن سہن اور سماجی خدمات کے تعلق سے متعدد مربوط اقدامات کئے جائیں۔ پانچویں منصوبہ میں ”اقل ضروریات کے پروگرام ،، سے آبادی کے کمزور طبقات کو بہت زیادہ فائدہ پہنچیگا ۔

سال رواں کے دوران ایک اہم واقعہ خانگی انتظامیوں کے ذریعہ چلائے جانیوالے اقامت خانوں کو سرکاری امداد کی اسکیم کی مسدودی اور ان امدادی خانگی اقامت خانوں کی جگہ ۶۶۷ نئے سرکاری اقامت خانوں کا کھولا جانا ہے ۔ سرکاری اقامت خانوں میں اخراجات طعام میں بھی اضافہ کیا گیا ہے ۔ آنے والے سال میں اقامت خانوں میں مزید ۶ ہزار بچوں کیلئے گنجائش فراہم کیگئی ہے۔

حکومت کو معاشی بہبودی کے پروگراموں میں توسیع کی ضرورت کا احساس ہے جو کمزور طبقات کی فلاح و بہبود پر راست طور پر اثرانداز ہوتے ہیں۔ معاشی بہبودی کی ایسی اسکیات کیلئے حاصلہ ادارہ جاتی مالیہ سے مکمل طور پر استفادہ کرنے کیلئے حکومت نے ” درج فہرست اقوام مالیاتی کارپوریشن آندھرا پردیش ،، قائم کیا ھے تا کہ درج فہرست اقوام کے فائدہ کیلئے خاص طور پر زراعت ، افزائش نسل مویشیاں ، چھوٹے پیانہ کی صنعتوں اور دیہی و گھریلو صنعتوں کے میدان میں خصوصی پروگرام شروع کئے جائیں۔ ریاست نے اس کارپوریشن کا ابتدائی سرمایہ حصص ۳۸،۱۰ لاکھ روپیہ فراہم کیا ہے۔ توقع ہیکہ کارپوریشن ، تجارتی بنکوں ، لائف انشورنس کارپوریشن آف انڈیا اور دیگر مالیاتی اداروں سے مالیہ حاصل کرکے اپنے وسائل میں اضافہ کریگی اور انہیں درج فہرست اقوام کی تیز رفتار معاشی ترقی کے لئے استعمال کریگی ۔ ۱۹۷۴-۷۵ کے دوران کارپوریشن کے سرکاری سرمایہ حصص کے طور پر مزید ۳۰ لاکھ روپیہ فراہم کئے جانے کا امکان ہے۔

پسماندہ طبقات کے لئے اسی قسم کی کارپوریشن کے قیام پر بھی حکومت غور کررہی ہے۔

کمزور طبقات کی معاشی ترقی کیلئے ہمارے فلاحی اقدامات کے ایک جز کے طور پر حکومت نے ایک کروڑ روپیہ کے ابتدائی سرمایہ حصص سے ” کار پوریشن برائے فروغ مصنوعات چرم آندھرا پردیش ،، قائم کیا ہے اس کارپوریشن کے اہم مقاصد میں ریاست میں عصری اور سائنٹیفک خطوط پر دباغت اور مصنوعات چرم کا قیام ، ترقی ، فراہمی مالیہ ، تحفظ اور فروغ شامل ہے ۔ حکومت کے زیر نگرانی موجودہ کارخانہ جات چرم کو اس کارپوریشن کو منتقل کرنے کی تجویز ہے۔ حکومت

کو امید ہے کہ ہماری ریاست میں دباغت اور مصنوعات چرم اس کارپوریشن کے انتظام اور نگرانی میں فروغ پائیں گے اور اس طرح ان صنعتوں میں مشغول کمزور طبقات کی معاشی حالت بہتر ہوگی ۔ حکومت نے مختلف اضلاع میں بنجر اراضیات کے حصول کا ازسرنو جائزہ لیا ہے اور فیصلہ کیا ہے جہاں کہیں ضروری ہو ، خصوصی عملہ کا تقرر کرتے ہوئے ایسی اراضیات کی تقسیم کیلئے ایک " کریش پروگرام " شروع کیا جائے ۔

آنے والے سال میں حکومت ، کمزور طبقات خاص طور پر درج فہرست اقوام ، درج فہرست قبائل اور پسماندہ طبقات کے مکانات کی تعمیر کی غرض سے اراضی کی فراہمی کیلئے ایک " کریش اسکیم " شروع کرنے کا ارادہ رکھتی ہے جسکے لئے اندازہ موازنہ بابت ۷۵-۱۹۷۴ میں ۱۰.۰ لاکھ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے۔ اس سلسلے میں معزز اراکین کی اطلاع کیلئے عرض ہے کہ " آندھرا پردیش شیڈولڈ کاسٹس اور ٹرائبس کواپریٹیو ہاؤزنگ سوسائٹیز فیڈریشن " کی جانب سے مکانات کی تعمیر کا پہلا مرحلہ قریب الختم ہے جسکے لئے لائف انشورنس کارپوریشن آف انڈیا کے فراہم کردہ ۱.۰ کروڑ روپیہ سے مکمل استفادہ کیا گیا اور فیڈریشن کو سال رواں کے دوران دوسرے مرحلہ کا آغاز کرنا ہوگا ۔

مجھے یہ کہتے ہوئے مسرت ہوتی ہے کہ خود روزگاری کے مواقع پیدا کرتے ہوئے غریب طبقات کے سماج معاشی معیارات زندگی کو بڑھانے کیلئے حکومتی امداد سے قائم کردہ انجمن ہائے امداد باہمی کا ، جن سے روزگار حاصل ہوسکے ، ردعمل حوصلہ افزا رہا ہے۔ آئندہ سال " ورکشارانو کی انجمن ہائے امداد باہمی " " انجمن ہائے امداد باہمی طباعت " اور دیگر انجمن ہائے امداد باہمی کو امداد دینے کیلئے ، جن سے روزگار حاصل ہوسکے ، ۱/۲ ۱۳ لاکھ روپیہ کی رقم فراہم کیگئی ہے۔

زرعی اصلاحات

معزز اراکین بخوبی واقف ہیں کہ زرعی مقبوضہ جات پر انتہائی حد کا جامع مرسمہ قانون یعنی قانون (تحدید بر زرعی مقبوضہ جات) اصلاحات اراضی آندھراپردیش بابت ۱۹۷۳ صدرجمہوریہ ہند کی منظوری کے بعد یکم جنوری ۱۹۷۳ کو جریدہ میں شائع کیا گیا تھا ۔ حال ہی میں مقننہ کے دونوں ایوانوں نے مذکورہ قانون میں بعض ترمیمات کی ہیں اور ترمیمی مسودہ قانون صدر جمہوریہ کی منظوری کے حصول کےلئے حکومت ہند کو بھیج دیا گیا ہے۔ تجویز ہے کہ جوں ہی اصل قانون اور ترمیمی قانون دستور ہند کی نویں شیڈول میں شامل ہوجائیں ، قانون پر عمل آوری شروع کردی جائے۔

نیا موازنہ جاتی ڈھانچہ

قبل اسکے کہ میں سال کی مالیاتی داد و ستد کا مختصر طور پر تذکرہ کروں ، میں ایوان کو موازنہ کے ڈھانچہ میں بعض نمایاں تبدیلیوں سے مطلع کرونگا ۔ تبدیلیوں کی فضا نے روایاتی موازنہ کو بھی نہیں چھوڑا ۔ معزز اراکین اس بات سے اتفاق کرینگے کہ طویل عرصے سے موازنہ کے طریقہ کار میں بعض دور رس اصلاحات کی ضرورت محسوس کیجارہی تھی ۔ موجودہ موازنہ ، تبویب (Classification) کی تنظیمی و مقصدی بنیاد کے ساتھ اخراجات کے مقاصد پر مثلاً عہدہ داروں کی تنخواہ ، اخراجات اتفاق وغیرہ پر ھی زور دیتا تھا نہ کہ ان مقاصد پر جنکے لئے اخراجات عمل میں لائے جاتے تھے ۔ نتیجتاً حکومت کے مختلف فرائض کے تحت مسابقتی پروگراموں اور سرگرمیوں کے درمیان وسائل کی تقسیم کا بامعنی ادراک اگر ناممکن نہیں تو بہت ھی مشکل بنجاتا ھے ۔ اسکی وجہ یہ ھے کہ موازنہ اور حسابات کو صرف خرچ پرنگرانی کے ذرائع سمجھا گیا اور منصوبہ بندی اور فیصلہ کرنے میں مدد دینے کیلئے ان کو مرتب نہیں کیا گیا ۔ روایاتی موازنہ کی ایک دوسری بڑی خرابی یہ ھے کہ اسمیں مختلف پروگراموں کی عمل آوری کے موثر انتظام کیلئے حکومت کی مختلف سطحوں پر فیصلہ کرنے والونکی ضروریات کو پورا کرنیکی عدم صلاحیت ھے ۔ ان خامیوں کو دور کرنے کیلئے حکومت نے عہدہ داروں کی ایک ٹیم مقرر کی تا کہ وہ موازنہ کی کارکردگی ، موازنہ سازی اور موازنہ کی معاشی تبویب کے تقاضوں کو پیش نظر رکھتے ہوئے مدات حسابات اور منصوبہ کی اغراض کےلئے اختیار کئے جانے والے مدات ترقیات کا ایک جامع جائزہ لے ۔ اس ٹیم کی سفارشات کی بنیاد پر کمپٹرولر و آڈیٹر جنرل آف انڈیا نے یکم اپریل ۱۹۷۴ سے نظرثانی شدہ تبویب حسابات مقرر کیا ھے ۔ اندازہ موازنہ بابت ۷۵-۱۹۷۴ اس نئی تبویب کی بنیاد پر مرتب کیا گیا ھے جسکے اھم خد و خال یہ ھیں (الف) حکومت کے مقاصد کی واضح اور جامع نشان دھی (ب) اغراض منصوبہ کیلئے منصوبہ بندی کمیشن کے اختیار کردہ منصوبہ جاتی مدات ترقیات اور موازنہ میں اختیار کردہ صدر و ذیلی مدات حسابات میں ربط باھمی ، اسطرح منصوبہ اور موازنہ کو مربوط کرنے کیلئے ایک کڑی کی ضرورت واضح ھے ۔ (ج) حسابات کی تبویب اب (Organisation Oriented) نہیں رھی اور اب تبویب اس غرض کی بنیاد پر کی گئی ھے ۔ جس غرض کے لئے کہ رقم خرچ کیگئی ھے اور کبھی کبھار اس مقصد کیلئے جس پر وہ صرف کی گئی ھے ۔

نظرثانی شدہ تبویب حسابات کے نتیجہ میں مطالبات زر کے ڈھانچہ پر نظرثانی بھی ضروری ہوگئی ھے ۔ مطالبات زر کے مرسمہ ڈھانچہ کی نمایاں خصوصیت یہ ھے کہ الگ خدمات نظم و نسق سے متعلقہ جملہ گنجائشات ایک ھی مطالبہ میں شامل کردی گئی ھیں ۔ اسطرح کسی مخصوص خدمات کیلئے وسائل کی فراھی کا مکمل اور صحیح جائزہ لیاجاسکتا ھے ۔ ریاستی مقننہ کی " تخمینہ کمیٹی " نے بھی مطالبات زر کے مرسمہ

ڈھانچہ کو منظور کرلیا ہے اور تفصیلی مطالبات زر جو اس ایوان میں پیش کئے جائینگے، اس نئی شکل میں رہینگے۔ کسی خدمات کے تعلق سے گنجائشات کے موجودہ طریقہ کو جسکے تحت مختلف شعبوں مثلاً آمدنی ، سرمایہ اور قرضہ جات میں انکو تقسیم کیاجاتا تھا ، ترک کردیا گیا ہے۔

اس سلسلہ میں ، میں صدر محاسب آندھرا پردیش کا اور ان کے قابل نائبین کا جو مرمیمہ تبویب حسابات کی عمل آوری کے ذمہ دار ہیں ، ان کے بے دریغ اور مسلسل تعاون کے لئے بے انتہا ممنون ہوں ۔ ان حضرات کے تعاون کے بغیر نئے نظام کو اتنی آسانی اور تیزی سے اختیار کرنا ممکن نہ ہوتا ۔

حسابات بابت ۷۳-۱۹۷۲

حسابات سے ظاہر ہوتا ہے کہ مرمیمہ موازنہ میں ۴,۲۶ کروڑ روپیہ کی بچت ہوئی جبکہ ۳۸,۰۹ کروڑ روپیہ کے خسارہ کی توقع کی گئی تھی ، اس کی بڑی وجہ اخراجات میں نمایاں کمی ہے جو ریاست کے بڑے حصے میں ہنگامہ خیز حالات کی اور اسکیمات کی عمل آوری میں خرابی کی وجہ سے ہوئی ۔ ریزرو بنک آف انڈیا کے اوور ڈرافٹ کو جو ۳۱ مارچ ۱۹۷۲ کو ۲۷,۷۲ کروڑ روپیہ کا تھا، اس سال کے دوران ادا کردیا گیا اور سال کے اختتام پر برائے نام سلک کی مقدار ۷۶,۸۲ لاکھ روپیہ تھی ۔

مرمیمہ موازنہ بابت ۷۴-۱۹۷۳

سال رواں میں ۴۴,۸۰ کروڑ روپیہ کے متوقع خسارہ آمدنی کے مقابلہ میں توقع ہے کہ اب خسارہ صرف ۴,۷۸ کروڑ روپیہ کا ہوگا۔ اس کی بڑی وجہ آمدنی میں مسلسل اضافہ ہے اور حکومت کی جانب سے ستمبر ۱۹۷۳ء میں متعدد کفایتی اقدامات کی وجہ سے خرچ میں کمی ہے۔ اخراجات سرمایہ کے تعلق سے کوئی نمایاں تبدیلیاں نہیں ہوئی ہیں۔ اگرچہ ۷۴-۱۹۷۳ کا اندازہ موازنہ مرتب کرتے وقت یہ توقع کی گئی تھی کہ اس سال کوئی خسارہ برآمد نہیں ہوگا لیکن اب خسارہ ناگزیر نظر آرہا ہے۔ اسکی کم ازکم دو بڑی وجوہات ہیں۔ اول یہ کہ سال رواں کے دوران بھی کافی بڑے پیمانہ پر امداد خشک سالی کے کام انجام دینے پڑے جسکی پورے طور پر توقع نہیں کی گئی اور موازنہ میں کوئی رقم فراہم نہیں کی گئی تھی۔ دوم یہ کہ حکومت نے ایجیٹیشن کی مدت کے دوران ہڑتالی ملازمین کو تنخواہ رخصت اور پیشگی تنخواہ منظور کی جسکے لئے موازنہ میں گنجائش فراہم نہیں کی گئی تھی ، اس لئے سال کے ختم پر توقع ہے کہ سلک ۱۰,۸۲ کروڑ روپیہ (منفی) ہوگی ۔ اگر توقع کے مطابق آمدنی جمع ہوجائے تو اس حد تک اختتامی سلک کی صورت حال بہتر ہوجائیگی ۔

اندازہ موازنہ بابت ۱۹۷۴-۷۵

مجھے توقع ہے کہ آمدنی کے تعلق سے جو لچکدار رجحانات ظاہر ہوئے ہیں وہ برقرار رہیں گے - اس لئے آئندہ سال آمدنی ۴۴۸،۷۹ کروڑ روپیہ ہوگی جبکہ مرسمہ موازنہ بابت ۱۹۷۳-۷۴ میں اسکا تخمینہ ۴۱۰،۵۴ کروڑ روپیہ کیا گیا تھا ، محاصل سے ۲۲۹،۹۵ کروڑ روپیہ کی آمدنی کا اندازہ کیا گیا ہے جبکہ ۱۹۷۳-۷۴ کے مرسمہ موازنہ میں ۲۱۳،۲۵ کروڑ روپیہ کیا گیا تھا ، گرانٹس اور کنٹریبیوشن کے تحت ۱۳۱،۳۳ کروڑ روپیہ لئے گئے جبکہ مرسمہ موازنہ میں ۱۰۷،۱۴ کروڑ روپیہ بتلائے گئے تھے- اس اضافہ کی بڑی وجہ چھٹے فینانس کمیشن کے ایوارڈ کے نتیجہ میں حکومت ہند کی جانب سے بڑے پیمانہ پر وسائل کی منتقلی ہے- آئندہ سال ، موازنہ جاتی خرچ ۴۳۴،۰۸ کروڑ روپیہ کا ہوگا جبکہ سال رواں کے مرسمہ اعداد ۴۱۵،۳۱ کروڑ روپیہ ہیں- مختلف وجوہات کی بنا پر خرچ میں زیادہ اضافہ ہوا ہے جس میں بعض اہم وجوہات یہ ہیں (۱) حکومت کی جانب سے جنوری ۱۹۷۴ میں منظورہ عارضی گرانی الاؤنس کیلئے مکمل گنجائش کی فراہمی (۲) منصوبہ پر زیادہ خرچ (۳) خاص طور پر آبپاشی، مواصلات اور طبابت و صحت کے شعبوں میں نگہداشت کے لئے اضافہ شدہ گنجائشات - حسابات آمدنی کی داد وستدد کے نتیجہ میں ۱۴،۷۰ کروڑ روپیہ کی بچت کی توقع ہے اس پالیسی کے مطابقت میں جسکا میں اوپر ذکر کرچکا ہوں ، آئندہ سال منصوبہ پر اخراجات سرمایہ کا اندازہ ۶۲،۵۶ کروڑ روپیہ کیا گیا ہے- جبکہ ۱۹۷۳-۷۴ کے مرسمہ موازنہ میں ۴۱،۷۷ کروڑ روپیہ کا اندازہ کیا گیا تھا ، مجھے پوری توقع ہے کہ سرمایہ کاری کے مصارف میں نمایاں اضافہ سے عوام عام طور پر اور کمزور طبقات خاص طور پر زیادہ متمتع ہوسکیں گے -

آنے والے سال کے دوران مشترکہ دادوستد کے نتیجہ کے طور پر بحیثیت مجموعی ۱۷،۲۰ کروڑ روپیہ کے خسارہ کا اندیشہ ہے- میں امید کرتا ہوں کہ اس خسارہ کی پابجائی کیلئے (۱) محاصل کی وصولی کی مشنری کو بہتر بناتے ہوئے جاریہ اور بقایا حسابات میں زیادہ آمدنی وصول کیجائیگی (۲) زیادہ مرکزی امداد حاصل کیجائیگی اور (۳) زاید وسائل مجتمع کئے جائیں گے-

جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں کہ ایوان نے گزشتہ اجلاس کے دوران زاید وسائل کی فراھمی کیلئے بعض قوانین منظور کئے ہیں - اس کوشش کے جزو کے طور پر اب یہ تجویز ہے کہ اس اجلاس میں قانون اسٹامپ ہند بابت ۱۸۹۹ کی ترمیم کرنے کیلئے قانون مدون کیا جائے تا کہ بعض دستاویزات مثلاً بیع نامہ جات و (Bottomry Bonds) وغیرہ پر عائد شدنی رسوم اسٹامپ میں باقاعدگی پیدا کی جاسکے- اس قانون کے ذریعہ ایسی دستاویزات کے تعلق سے موجودہ رسوم اسٹامپ میں بعض صورتوں میں قدرے اضافہ کرنے کی تجویز ہے- بعض دستاویزات کے تعلق سے رسوم اسٹامپ کی شرحوں پر مجوزہ

نظرثانی بعض دیگر مدات کی شرحوں پر بھی اثر انداز ہوتی ہے اور اسلئے اسکے نتیجہ میں نظر ثانی کی جارہی ہے ۔ اس قانون سے تقریباً ۲ء۱ کروڑ روپیہ کی زاید آمدنی کی توقع ہے۔

اختتام

آخر میں قبل اس کے کہ میں تجاویز موازنہ کی منظوری کی ایوان میں تحریک پیش کروں ، میں پوری انکساری سے عرض کرنا چاہتا ہوں کہ موازنہ ہمارے تمام سماجی و معاشی مسائل کے حل کے لئے کوئی جادو کی چھڑی نہیں ہے۔ اس میں شک نہیں کہ کسی حکومت کے مالیاتی اسلحہ خانہ میں یہ ایک طاقتور ہتیار ہوتا ہے جو اگر سمجھداری سے استعمال کیا جائے تو سماجی انصاف کے ساتھ ترقی کی منزل کی سمت رہنمائی کرسکتا ہے ۔ ہم اپنی منزل مقصود پر کتنا جلد پہنچینگے، اسکا بالکلیہ انحصار آپ سب کے تعاون اور ہمارے عوام کی متحدہ کوششوں پر ھی منحصر ہے جسکی میں دونوں سے پوری پوری توقع رکھتا ہوں۔

جناب عالی ! ان کلمات کے ساتھ میں موازنہ کو ایوان کی منظوری کے لئے پیش کرتا ہوں۔

جئے ہند